

ANKARA

HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**ERZURUM ARKEOLOJİ MÜZESİNDE BULUNAN MARAŞ
(DİVAL-SIRMA) İŞİ İŞLEMELİ ÜRÜNLERİN İNCELENMESİ**

Nimet ÇELEBİ

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Fatma YETİM**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
EL SANATLARI ANASANAT DALI**

TEMMUZ - 2020

**ERZURUM ARKEOLOJİ MÜZESİNDE BULUNAN MARAŞ (DİVAL-
SIRMA) İŞİ İŞLEMELİ ÜRÜNLERİN İNCELENMESİ**

Nimet ÇELEBİ

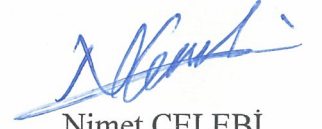
**YÜKSEK LİSANS TEZİ
EL SANATLARI ANASANAT DALI**

**ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

TEMMUZ - 2020

ETİK BEYAN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda, aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Nimet ÇELEBİ

10/07/2020

ERZURUM ARKEOLOJİ MÜZESİNDE BULUNAN MARAŞ (DİVAL-SIRMA) İŞİ
İŞLEMELİ ÜRÜNLERİN İNCELENMESİ
(Yüksek Lisans Tezi)

Nimet ÇELEBİ

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Temmuz 2020

ÖZET

Araştırmanın konusu “Erzurum Arkeoloji Müzesinde Bulunan Maraş (Dival-Sırma) İşi İşlemeli Ürünlerin İncelenmesi” olarak belirlenmiştir. Araştırmanın amacı; Erzurum Arkeoloji Müzesinde Bulunan Maraş (Dival-Sırma) işi tekniği ile işlenmiş ürünlerin tür, boyut, gereç, teknik, renk, motif ve kompozisyon özelliklerini incelemek, desenlerini çizerek belgelemek ve kaynak oluşturmaktır. Bu araştırmanın evrenini, Erzurum Arkeoloji Müzesinde bulunan ürünler; örneklemini de müzedeki Maraş işi tekniğiyle işlenmiş 37 adet ürün oluşturmaktadır. Bu araştırma, tarama modeline dayalı betimsel bir araştırmadır. Maraş işi işlemeli 37 adet ürüne bilgi formu uygulanmış, genel ve detay fotoğrafları çekilerek, desenleri bilgisayar ortamında CorelDRAW X5 programında çizilmiştir. Bilgi formlarından elde edilen bilgiler tablolar halinde sayısal verilere dönüştürülüp çalışmanın bulgular ve yorum bölümünde sunulmuştur. Müzedeki ürünlerin tamamı satın alma yoluyla gelmiş ve Maraş işi tekniği çoğunlukla bindallı, entari ve cepken üzerinde uygulanmıştır. Eserlerin genelinde belirgin bir deformasyon olduğu görülmüştür. Ürünlerde Maraş işi iğne tekniklerinden düz sarma ve yarma sarma genellikle birlikte kullanılmıştır. Zeminde çoğunlukla bordo rengi kadife kumaş, işlemede ise 36 üründe altın sarısı rengi sim, süslemede pul, kurt tırtıl kullanılmıştır. Ürünlerde en çok bitkisel bezeme uygulanmış az da olsa nesnel ve sembolik bezemelerin de kullanıldığı görülmüştür. Eserlerin ana motiflerinde en çok bağlantılı sıralamalı ve düzgün sıralamalı kompozisyonlar, kenar sularında ise düzgün sıralamalı kompozisyonlar kullanılmıştır.

Bilim Kodu : 40616
ORCID ID : 0000-0002-5365-9138
Anahtar Kelimeler : El sanatları, işleme, nakış, Maraş işi, Erzurum, arkeoloji, müze
Sayfa Adedi : 193
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Fatma YETİM

SOME PROPERTIES OF WORKS EMBROIDERED WITH MARAS (DIVAL–SIRMA)
TECHNIQUE AT ERZURUM ARCHEOLOGY MUSEUM

(Master’s Thesis)

Nimet ÇELEBİ

ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY

GRADUATE EDUCATION INSTITUTE

July 2020

ABSTRACT

The subject of the research was determined as “Examination of Works Embroidered with Maras (Dival-Sırma) at Erzurum Archeology Museum”. The purpose of the research is to examine the type, size, material, technique, color, motif and composition features of the works embroidered with Maras (Dival-Sırma) technique at Erzurum Archeology Museum, to document their designs by drawing and to create resources. The target population of the research consists of the products at the Erzurum Archeology Museum, and the sample consists of the 37 products embroidered with Maras work technique at the museum. This research is a descriptive research based on the scanning model. An information form was applied to 37 products with Maras handwork, general and detailed photographs were taken and their patterns were drawn in computer environment by using CorelDRAW X5. The information obtained from the information forms are converted into numerical data in tables and presented in the findings and discussion section of the study. All of the products in the museum came through purchasing and the Maras technique was mostly applied on bindalli, entari and cepken. It is seen that there is a significant deformation throughout the works. Maras needle techniques, flat tambouring and split tambouring, are used together in the products. On the floor, mostly maroon velvet fabric is used, in embroidery, 36 products have golden yellow glitter, and scales and wolf caterpillars as embellishment. It is seen that most of the products are decorated with plantal patterns and few objects and symbolic decorations are used. In the main motif of the works, mostly connected and well-ordered compositions, as for the corners, well-ordered compositions were used.

Science Code : 40616
ORCID ID : 0000-0002-5365-9138
Keywords : Handicrafts, embroidery, Maras work, Erzurum, archeology, museum
Page Number : 193
Thesis Advisor : Prof. Dr. Fatma YETİM

TEŞEKKÜR

Araştırmamın hazırlanmasında bana yön veren, desteğini hiçbir zaman esirgemeyen değerli danışmanım Prof. Dr. Fatma YETİM'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Erzurum Arkeoloji Müzesinde yaptığım fotoğraf çekimi, inceleme ve araştırma süresi boyunca bana her anlamda yardımcı olan, fikir veren etnografik eser sorumlusu ve sanat tarihçisi Selma Akgül'e, bana her türlü maddi manevi destek veren ve her zaman yanımda olan değerli eşim Savaş ÇELEBİ' ye ve ailesine, çalışmanın hazırlanması aşamasında bana her türlü desteği ve bilgiyi veren canım kardeşim Nabi BURÇ'a, her zaman bana inanan ve güvenen kıymetli anneme, babama ve bana enerji veren kızlarım Dilara, Elif ve oğlum Kürşad'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	iv
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLERİN LİSTESİ	xii
RESİMLERİN LİSTESİ	xiv
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	xviii
1. GİRİŞ	1
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	9
2.1. Erzurum İle İlgili Genel Bilgi	9
2.2. Erzurum Arkeoloji Müzesi.....	10
2.3. İşleme Sanatı	15
2.3.1. İşleme	15
2.3.2. İşlemenin Tarihçesi	15
2.4. Maraş İşi Hakkında Genel Bilgi.....	17
2.4.1. Maraş İşi.....	17
2.4.2. Maraş İşinin Tarihçesi.....	17
2.4.3. Maraş İşi Tekniğinde Kullanılan Desen Özellikleri.....	18
2.4.4. Maraş İşi Tekniğinin Uygulama Alanları.....	18
2.4.5. Maraş İşi Yapımında Kullanılan Araçlar	18
2.4.6. Maraş İşi Yapımında Kullanılan Gereçler	22
2.4.7. Maraş İşinin Yapım Aşamaları	26
2.4.7.1. Desen çizme	26
2.4.7.2. Çiriş hazırlama.....	27
2.4.7.3. Desenleri beyaz kartona yapıştırma.....	28

	Sayfa
2.4.7.4. İşleme kartonu hazırlama.....	28
2.4.7.5. İşleme kumaşı hazırlama	29
2.4.7.6. Kabartma kartonu hazırlama.....	30
2.4.7.7. Deseni işleme kartonuna teyelleme	30
2.4.7.8. Deseni oyma	31
2.4.7.9. Oyulan deseni kumaşa yapıştırma	32
2.4.7.10. Desen yapıştırılmış kumaşı işlemeye hazırlama	33
2.4.7.11. Maraş işinde kumaşı germe	34
2.4.8. Maraş İşi İğne Teknikleri	34
2.4.8.1. Düz sarma	34
2.4.8.2. Verev sarma	36
2.4.8.3. Delikli sarma.....	37
2.4.8.4. Yarma sarma	38
2.4.8.5. Balıksırtı.....	40
2.4.8.6. Pesent	41
2.4.8.7. Hasır iğne	42
2.4.8.8. Aplike.....	43
2.4.8.9. Kabartma sarma	44
2.4.9. Makinede Maraş İşi İşleme	45
2.4.10. Maraş İşi Yardımcı İğne Teknikleri	45
2.4.10.1. Kurt, tırtıl, pul, boncuk ve inci tutturma	45
2.4.10.2. Blonya iğnesi yapma.....	46
2.4.10.3. Atma işi yapma	47
2.4.11. Maraş İşini Gri Kartondan Temizleme.....	47
2.2.12. Maraş İşinde Kenar Temizleme ve Süsleme	47
2.2.13. Maraş İşinde Ütüleme	48

	Sayfa
2.4.14. Maraş İşi İle İşlenmiş Ürünü Saklama	48
3. YÖNTEM.....	49
3.1. Araştırmanın Modeli	49
3.2. Evren ve Örneklem.....	49
3.3. Veri Toplama Tekniği	49
3.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması	49
4. ARAŞTIRMA BULGULARI VE YORUMLAR.....	51
4.1. Maraş İşi Ürün Örneklerine Ait Bilgi Formları.....	51
4.2. Bilgi Formlarından Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar	169
4.2.1. Maraş İşi Ürün Örneklerinin Müzeye Geliş Şekli.....	169
4.2.2. Maraş İşi Ürün Örneklerinin Müzeye Geliş Tarihi	169
4.2.3. Maraş İşi Ürün Örneklerinin Türleri	170
4.2.4. Maraş İşi Ürün Örneklerinin Zeminde, İşlemede, Kenar Temizlemede ve Süslemede Kullanılan Gereçler	170
4.2.5. Maraş İşi Ürün Örneklerinin İşlemede, Kenar Temizlemede ve Süslemede Kullanılan Teknikler	172
4.2.6. Maraş İşi Ürün Örneklerinin Zeminde ve İşlemede Kullanılan Renkler	173
4.2.7. Maraş İşi Ürün Örneklerinde Kullanılan Bezeme Konuları.....	174
4.2.8. Maraş İşi Ürün Örneklerinde İşlemede ve Kenar Temizlemede Kullanılan Kompozisyon Çeşitleri.....	174
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	177
5.1. Sonuç	177
5.2. Öneriler.....	178
KAYNAKLAR	181
EKLER	185
EK-1. Yeni Örnekler	186

Sayfa

EK-2. Ürün Bilgi Formu Örneği 192

ÖZGEÇMİŞ 193

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 4.1. Maraş işi ürün örneklerinin müzeye geliş şekline ilişkin dağılım	169
Çizelge 4.2. Maraş işi ürün örneklerinin müzeye geliş tarihlerinin dağılımı.....	169
Çizelge 4.3. Maraş işi ürün örneklerinin türlerine göre dağılımı.....	170
Çizelge 4.4. Maraş işi ürün örneklerinin zeminde, işlemede, kenar temizleme ve süslemede kullanılan gereçlere göre dağılımı.....	171
Çizelge 4.5. Maraş işi ürün örneklerinin işlemede, kenar temizleme ve süslemede kullanılan tekniklere göre dağılımı	172
Çizelge 4.6. Maraş işi ürün örneklerinin zeminde, işlemede, kenar temizlemede kullanılan renklere göre dağılımı	173
Çizelge 4.7. Maraş işi ürün örneklerinin bezeme konularına göre dağılımı	174
Çizelge 4.8. Maraş işi ürün örneklerinin kompozisyon çeşitlerine göre dağılımı ...	174

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 4.1. Yastıkta işlemenin desen çizimi	54
Şekil 4.2. Yastıkta işlemenin desen çizimi	57
Şekil 4.3. Kirlentte işlemenin desen çizimi.....	60
Şekil 4.4. Yastıkta işlemenin desen çizimi	63
Şekil 4.5. Kirlentte işlemenin desen çizimi.....	66
Şekil 4.6. Kirlentte işlemenin desen çizimi.....	69
Şekil 4.7. Parça örtüde işlemenin desen çizimi.....	72
Şekil 4.8. Yastık örtüsünde işlemenin desen çizimi.....	75
Şekil 4.9. Sedir önü örtüsünde işlemenin desen çizimi.....	78
Şekil 4.10. Karyola örtüsünde işlemenin desen çizimi	81
Şekil 4.11. Örtüde işlemenin desen çizimi.....	84
Şekil 4.12. Bohçada işlemenin desen çizimi.....	90
Şekil 4.13. Örtüde işlemenin desen çizimi.....	93
Şekil 4.14. Bohçada işlemenin desen çizimi.....	96
Şekil 4.15. Karyola örtüsünde işlemenin desen çizimi	99
Şekil 4.16. Yatak örtüsünde işlemenin desen çizimi.....	103
Şekil 4.17. Seccadede işlemenin desen çizimi	106
Şekil 4.18. Seccadede işlemenin desen çizimi.....	109
Şekil 4.19. Cepkende işlemenin desen çizimi.....	112
Şekil 4.20. Cepkende işlemenin desen çizimi.....	115
Şekil 4.21. Cepkende işlemenin desen çizimi.....	118
Şekil 4.22. Cepkende (parça) işlemenin desen çizimi.....	121
Şekil 4.23. Entaride işlemenin desen çizimi	124
Şekil 4.24. Bindallıda işlemenin desen çizimi	127
Şekil 4.25. Bindallıda işlemenin desen çizimi	128

Şekil	Sayfa
Şekil 4.26. Entaride işleminin desen çizimi	131
Şekil 4.27. Entaride işleminin desen çizimi	134
Şekil 4.28. Entaride işleminin desen çizimi	135
Şekil 4.29. Bindallıda işleminin desen çizimi	138
Şekil 4.30. Bindallıda işleminin desen çizimi	139
Şekil 4.31. Bindallıda işleminin desen çizimi	142
Şekil 4.32. Bindallıda işleminin desen çizimi	145
Şekil 4.33. Bindallıda işleminin desen çizimi	148
Şekil 4.34. Seccadede işleminin desen çizimi	151
Şekil 4.35. Bindallıda işleminin desen çizimi	154
Şekil 4.36. Bindallıda işleminin desen çizimi	157
Şekil 4.37. Bindallıda işleminin desen çizimi	158
Şekil 4.38. Bindallıda işleminin desen çizimi	161
Şekil 4.39. Bindallıda işleminin desen çizimi	162
Şekil 4.40. Elbisede işleminin desen çizimi	165
Şekil 4.41. Üç etekte (entari) işleminin desen çizimi	168

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim	Sayfa
Resim 2.1. Erzurum Arkeoloji Müzesi fotoğrafı	11
Resim 2.2. Müze vitrin fotoğrafı.....	14
Resim 2.3. Müze vitrin fotoğrafı.....	14
Resim 2.4. Küçük cülde	19
Resim 2.5. Büyük cülde	19
Resim 2.6. Cağ (makaralık), çekiç	20
Resim 2.7. Askı.....	20
Resim 2.8. Makat	21
Resim 2.9. Biz.....	21
Resim 2.10. Möhlüke	21
Resim 2.11. Çıkırık	22
Resim 2.12. Çiriş.....	23
Resim 2.13. Sim	23
Resim 2.14. Balmumu.....	23
Resim 2.15. Çamaşır ipeği	24
Resim 2.16. Tırtıl	24
Resim 2.17. Kurt	25
Resim 2.18. Beyaz karton	25
Resim 2.19. Sarı karton.....	25
Resim 2.20. Gri karton	26
Resim 2.21. Çimento kâğıdı.....	26
Resim 2.22. Zımpara kâğıdı	26
Resim 2.23. Desen çizimi	27
Resim 2.24. Çiriş kıvamı.....	28
Resim 2.25. İşleme kartonu.....	29

Resim	Sayfa
Resim 2.26. Kabartma kartonu.....	30
Resim 2.27. Teyellenmiş desen.....	31
Resim 2.28. Oyulmuş desen.....	32
Resim 2.29. Oyulmuş atılacak kısım.....	32
Resim 2.30. Kumaşa yerleştirilmiş desen	34
Resim 2.31. Düz sarma	36
Resim 2.32. Verev sarma	37
Resim 2.33. Delikli sarma.....	38
Resim 2.34. Yarma sarma	40
Resim 2.35. Balıksırtı.....	41
Resim 2.36. Pesent	42
Resim 2.37. Hasır iğne	43
Resim 2.38. Aplike.....	44
Resim 2.39. Kabartma sarma	45
Resim 2.40. Yardımcı iğne teknikleri	46
Resim 2.41. Atma işi.....	47
Resim 4.1. Yastık	52
Resim 4.2. Yastık	55
Resim 4.3. Kırilent	58
Resim 4.4. Yastık	61
Resim 4.5. Kırilent	64
Resim 4.6. Kırilent	67
Resim 4.7. Parça örtü	70
Resim 4.8. a, b Yastık örtüsü	73
Resim 4.9. Sedir örtüsü	76
Resim 4.10. a, b Karyola örtüsü.....	79

Resim	Sayfa
Resim 4.11. Örtü	82
Resim 4.12. Yatak örtüsü	85
Resim 4.13. Yatak örtüsünün desen çizimi	87
Resim 4.14. Bohça	88
Resim 4.15. a, b Örtü	91
Resim 4.15. c Örtünün detay fotoğrafı	92
Resim 4.16. Bohça	94
Resim 4.17. Karyola örtüsü	97
Resim 4.18. Yatak örtüsü	101
Resim 4.19. Seccade	104
Resim 4.20. Seccade	107
Resim 4.21. Salta	110
Resim 4.22. Salta	113
Resim 4.23. a, b Salta	116
Resim 4.24. a, b Cepken (parça)	119
Resim 4.25. a, b Entari	122
Resim 4.26. a, b Bindallı	125
Resim 4.27. a, b Entari	129
Resim 4.28. a, b. Entari	132
Resim 4.28. c Entari detay fotoğrafı	133
Resim 4.29. a,b Bindallı	136
Resim 4.30. a,b Bindallı	140
Resim 4.31. a,b Bindallı	143
Resim 4.32. a,b Bindallı	146
Resim 4.33. Seccade	149
Resim 4.34. a,b Bindallı	152

Resim	Sayfa
Resim 4.35. a,b Bindallı.....	155
Resim 4.36. a,b Bindallı.....	159
Resim 4.37. a,b Elbise.....	163
Resim 4.38. a,b Üç etek (entari).....	166

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış simgeler ve kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Simgeler

Açıklamalar

km²

Kilometre kare

m²

Metrekare

n

Örnek sayı

Kısaltmalar

Açıklamalar

MEB

Milli Eğitim Bakanlığı

MEGEP

Mesleki Eğitimin ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi

MÖ

Milattan önce

Vd

Ve diğerleri

Vb

Ve benzeri

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın; problemi, amacı, önemi, sayıtları, sınırlılıkları, tanımları ve ilgili araştırmalar yer almaktadır.

Problem Durumu

“Sanat insanın kendini ifade etme yollarından biri olarak var olmuş, bu varoluşta çeşitli durumları ve olayları belirli bir amaç doğrultusunda güzellik anlayışı gözeterek estetik bir yapıda buluşturmuştur” (Dinçeli, 2017, s.587).

İnsanoğlunun var oluşundan günümüze kadar olan dönemde güzel olan her şey dikkatini çekmiştir. Gündelik hayatta kullandığı her türlü araç, gereç ve aksesuarlarda süsleme eğilimi, insanlığın el sanatları ile iç içe olmasını sağlamış ve toplumun yaşadığı bölge ve şartlarına göre çeşitlilik kazanmıştır.

“El sanatları, bireylerin bilgi ve becerisine dayanan, özellikle hammaddelerin kullanıldığı, elle ve basit araçlarla yapılan ve toplumun kültürünü, gelenek ve göreneklerini taşıyan ayrıca yapan bireylerin duygu, düşünce ve becerisini yansıtan, üretime yönelik etkinliklerdir” (Onuk vd,1998, s.13).

“Geçmiş günümüze taşıyan el sanatları sosyal, kültürel ve ekonomik yaşam biçimimizi yansıtan en kalıcı ve en anlamlı belgeler arasında yer alır” (Tunalı, 2015, s.1).

El sanatlarının özellikleri, geleneğe dayanan bir karakter taşır, milli sanat zevkini temsil eder, yaratıcılık fikrini geliştirir, aile içinde beğenilen zevk ve sanat terbiyesi temin eder, toplum hayatında düşüncede büyük bir değer taşır, aile masraflarında tutumluluğu sağlar, ruhi hayatın aynasıdır. Bütün bunları eserin veya bir işin üzerinde görmek mümkündür (Özbel, 1949, s.2).

Önceleri deri parçalarını daha sonraları kumaşları birbirine eklemeyi öğrenen insanoğlu meydana getirdiği bu dikişi süslemiş ve çeşitli teknikler üreterek işlemeyi bulmuştur. İşleme, genellikle kasnak ve gergef adı verilen araçlara gerilen deri veya kumaşın çeşitli renkteki ipek iplik, altın, gümüş, sim ve iğne aracı ile önceleri çok basit daha sonraları hesap işine dayanan zor teknikle yapılan bir süsleme sanatıdır (Barışta, 1998, s.13).

İşleme; pamuk ya da ipekten yapılmış, beyaz ya da renkli, kalın ve ince kumaşlar bazen de keçe ve deri üzerine; ipek, yün, keten, pamuk, metal vb. gibi iplikler kullanarak elde veya makinede iğne veya tığ ile düz ve kabarık değişik iğne teknikleri yardımı ile yapılan süslemelere denilmektedir. İşlenecek yüzeyin gerilmesinde çoğunlukla gergef, kasnak gibi araçlar kullanılabildiği gibi bazı tekniklerde kâğıt da kullanılabilmektedir (Köklü, 2002, s.1).

“Tarihin yazı ile birlikte başlamış olmasına rağmen işlemenin ne zaman ve nerede ortaya çıktığını söylemek kesinlikle mümkün değildir. Ancak Anadolu’da yapılan kazılarda bulunan iğneler, neolitik çağdan beri Anadolu’da iğne ile yapılan işlerin varlığını ortaya koymaktadır” (Köklü, 2002, s.1).

El işlemeciliği, geleneksel el sanatları arasında önemli bir yere sahiptir. Maraş (dival) işi işleme sanatı içinde ihtişamıyla farklılığını ortaya koymuştur.

“Maraş işi, tersi ile yüzü farklı görüntüde olan, deseni kartondan özel bıçağı ile oyularak hazırlanıp kumaşa yapıştırılan ve kartona gerilerek, cülde denilen özel tezgâhtan üstten, çok katlı sıрма veya sim ile alttan mumlanmış iplikle karşılıklı tutturularak yapılan bir işleme türüdür” (Markaloğlu, 1996, s.6).

Müzeler; kültürümüzü her yönü ile tüm canlılığıyla insanlığa aktaran ve muhafaza eden kurumlardır. Kültür yapımıza baktığımız zaman önemli ve kıymet verdiğimiz el işlemlerini saklama eğiliminde olduğumuz görülmektedir. Saraylarda saklanan ve günümüze kadar ulaştırılan eserler bunu kanıtlamaktadır.

Kültürel, sosyal ve ekonomik boyutu giderek artan bir önem taşıyan ve toplumsal kimliğimizin ayrılmaz bir parçası olan kültür varlıklarının korunması birçok bilim dalı ve değişik meslek gruplarını ilgilendiren kapsamlı bir konudur. Uluslararası Müzeler Konseyi (ICOM) tarafından “kâr amacı gütmeksizin toplumun ve onun gelişiminin hizmetinde ve halka açık olan; çalışma, eğitim ve zevk amacıyla insanlığa ve çevresine ait maddi delillerden sergiler oluşturan, koruyan, araştıran, tanıtan daimi kuruluş” olarak tanımlanan müzeler kültür mirasının korunması kapsamında önemli görev üstlenmektedir (Doğruer, 2019, s.124).

Bu nedenle yok olmaya yüz tutmuş işlemleri yaşatmak ve geliştirmek amacı ile daha önce araştırma yapılmamış, Erzurum Arkeoloji Müzesinde bulunan Maraş işi işlemeli ürünlerin; müzeye geliş tarihini ve müzeye geliş şeklini, tür, gereç, teknik, renk, motif ve kompozisyon özelliklerini inceleyip desen çizimlerini belgeleyerek, geleneksel özelliklerini bozmadan gelecek nesillere aktarmak ve bu alanda kaynak belge ortaya çıkarmak bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, Erzurum Arkeoloji Müzesinde bulunan Maraş (Dival-Sırma) işi işleme tekniği ile yapılmış ürünlerin özelliklerinin incelenmesi ve belgelenmesidir.

Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki alt amaçlara cevap aranmıştır.

1. Müzede bulunan Maraş işi işlemeli ürün türleri nelerdir?
2. Müzede bulunan Maraş işi işlemeli ürünlerde kullanılan teknikler nelerdir?
3. Müzede bulunan Maraş işi işlemeli ürünlerde kullanılan gereçler nelerdir?
4. Müzede bulunan Maraş işi işlemeli ürünlerde kullanılan renkler nelerdir?
5. Müzede bulunan Maraş işi işlemeli ürünlerde kullanılan bezeme konuları nelerdir?
6. Müzede bulunan Maraş işi işlemeli ürünlerde kullanılan kompozisyon özellikleri nelerdir?
7. Müzede bulunan Maraş işi işlemeli ürünlerin durumları nasıldır?
8. Maraş işi tekniği ile işlemeli ürünlerin günümüz yaşam koşullarına uygun yeni tasarım örnekleri nelerdir?

Araştırmanın Önemi

Toplumların yaşama alanı ile ilgili bilgilerde el sanatları en değerli ve en canlı örneklerdir. El sanatlarındaki bilinçli çalışmalar gelecek kuşaklara zengin bir kaynak oluşturacak niteliktedir. Milli sanat beğenisine dayalı yeni ürünlerin yapılmasına ışık tutacak bu belgeler, çağdaş sanatın kavranmasına da katkıda bulunacaktır. Türk toplumunun kendi öz değerlerini yansıtan el işlemlerinin iç ve dış pazarda yer alması hem geleneksel Türk el sanatlarını yaşatmak hem de geliştirmek ve tanıtmak açısından büyük önem taşımaktadır.

Kuşaktan kuşağa aktarılarak günümüze ulaşan, müze, kütüphane ve koleksiyonlarda bulunan el sanatları, işleme örnekleri, Türk insanının üstün teknik gücünü, sanat zevkini ve yaratıcılığını göstermesi bakımından büyük önem taşımaktadır.

Bu araştırma, Erzurum Arkeoloji Müzesinde bulunan Maraş işi işlemeli ürünlerin tür, gereç, teknik, renk, bezeme ve kompozisyon özelliklerinin belgelenmesi ve desen çizimlerinin yapılması ve günümüz şartlarına uygun yeni ürünlerin tasarımı için temel kaynak olarak, Türk kültürün aktarımını sağlamak açısından önem taşımaktadır.

Sayıtlar

Bu araştırmanın temelinde aşağıdaki sayıtlar yer almaktadır;

1. Araştırmada kapsamında yararlanılan kaynaklar doğru ve güvenilirlerdir.
2. Araştırma için seçilen örneklem evreni temsil niteliğine sahiptir.
3. Araştırma yöntem ve teknikleri, ürün bilgi formları araştırmanın amacına ulaşmada yeterlidir.

Sınırlılıklar

Araştırma aşağıdaki sınırlılıklar çerçevesinde yapılmıştır.

1. Araştırma Erzurum Arkeoloji Müzesinde, inceleme izni alınabilen Maraş işi işlemeli ürünler ile sınırlandırılmıştır.
2. Araştırmada Erzurum Arkeoloji Müzesinde bulunan Maraş işi ile ilgili elde edilen bilgiler, veri toplama aracı olarak kullanılan bilgi formları ile sınırlandırılmıştır.
3. Araştırma tez süresi ile sınırlandırılmıştır.

İlgili Araştırmalar

Araştırmanın konusu ile ilgili olduğu tespit edilen araştırmalar aşağıda verilmiştir.

Kahramanmaraş İl Özel İdaresi (1942), “Maraş İşi (Sim-Sırma) İşlemeciliği” adlı araştırmanın giriş bölümünde Sim-Sırma işlemeciliği hakkında bilgi, geliştirme bölümünde Maraş işi yeni örnek fotoğrafları verilerek incelenmiş, sonuç bölümünde ise Maraş işi uygulama yerleri ve günümüzde Maraş işi hakkında bilgi verilmiştir.

Markaloğlu (2004), “Dival İşleme (Sırma-Maraş işi)” isimli araştırmasında işlemenin tanımı, sınıflandırılması, Türk işleme sanatının kısaca tarihi gelişimi, Dival işi, kullanılan araç gereçler, desen hazırlama, iğne teknikleri, kullanılan yardımcı ve süsleyici iğneler, işlemeyi kartondan çıkarmak, kenar temizliği yapma, ütuleme, dival işlemeli ürünü saklama ve makinede dival işleme yapma hakkında detaylı bilgi verilmiştir.

Özcan (2008), “Kahramanmaraş Müzesi Dival İşlemelerinden Örnekler” adlı bildirisinde; giriş kısmında Kahramanmaraş ili hakkında bilgiler vermiş, gelişme bölümünde Türk işleme sanatının tarihinden kısaca bahsederek, Maraş işi tekniği ile ilgili genel bilgiler verilmiş, sonuçta ise Kahramanmaraş Müzesindeki Maraş işi tekniğinde yapılan örnekleri tanıtılmıştır.

Zabun, Kaya, Erdoğan (2008), “Maraş İşi Eğitimi Modülü” adlı araştırmada, Türkiye, Maraş ili hakkında genel bilgiler giriş bölümünde verilmiş, Maraş işi tarihçesi, tanımı, tekniği, uygulama alanları, kullanılan araç ve gereçler, desen tasarım ve uygulama alanları, kullanılan tekniklerin işlem basamakları, ütüleme, kenar temizleme, kalite kontrol, güvenlik önlemleri gelişme bölümünde verilmiş, sonuç bölümünde ise yapılan örnek çalışmalar sunulmuştur.

Yozgat (2008), “Ankara Olgunlaşma Enstitüsü Sırma Atölyesi’nde Uygulanan Maraş İşi (Dival İşi) İğne Teknikleri İle Uygulanan Ürünler” adlı araştırmada 50 adet ürün incelenerek çeşitleri, yapılış tarihleri, kullanılan araç ve gereç, teknik, renk, motif ve kompozisyon özellikleri ayrıntılı olarak bilgi formlarında inceleme amacıyla yapılmış ve sonuçta edinilen bilgiler sunulmuştur.

Yakar (2011), “Maraş İşi Sim Sırma ve Bindallılar” adlı araştırmada işleme sanatı, Türk işleme sanatı ve tarihi, Maraş işi tarihçesi, özellikleri, kullanılan araç ve gereçler, teknik ve süslemeler giriş ve gelişme bölümünde verilerek, Maraş işi ürünler ve desenleri araştırmanın sonuç bölümünde yer almıştır.

Zayıf (2013), “Kahramanmaraş İlinde Bulunan Maraş İşi (Dival İşi) Tekniği ile İşlenmiş Ürünler” konulu araştırmada Kahramanmaraş ilinin genel özellikleri verilerek Maraş işi hakkında genel bilgiler aktarılmıştır. Maraş ili sınırları içerisinde kaynak kişilerden 7 adet, Kahramanmaraş Arkeoloji Müzesinde 15 adet toplamda 22 adet Maraş işi iğne tekniği ile işlenmiş ürünler tespit ederek ürünlerin, çeşit, araç ve gereç, teknik, renk, motif ve kompozisyon özellikleri ayrıntılı olarak bilgi formlarında verilmiştir.

Koç (2014), “Kütahya İlinde ve Müzelerinde Bulunan Sim-Sarma (Maraş İşi) İşlemeleri” konulu araştırmada, 15 adet yöre halkından, 47 adet Kütahya Müzesinden, 8 adet, Kütahya Belediyesi Kent Müzesinden elde edilen özgün ürünlerin hazırlanan bilgi formları ile tespit edilerek; çeşit, gereç, teknik, renk, motif ve kompozisyon özelliklerinin incelenmesi, değerlendirilmesi ve gelecek kuşaklara kaynak oluşturacak şekilde belgelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Kandemir (2015), “Konya Etnografya Müzesindeki Maraş İşi Bir Örneğin Bilgisayar Destekli Nakış Makineler İçin Accurate4 Nakış Desen Sisteminde Uygulanması” isimli Yüksek Lisans Tezinde; sanat, el sanatları, işleme, işleme sanatının tarihçesi, toplum yaşamındaki yeri ve önemi, işleme sanatının

sınıflandırılması gibi genel bilgilere yer vermiştir. Ayrıca Maraş işi hakkında ayrıntılı bilgi ve nakış makinelerinin tarihi gelişimi, çeşitleri ve özellikleri, makinede Maraş işi yaparken kullanılan araç ve gereçler, bilgisayar destekli nakış makinesinde Maraş işi yapılırken yapılması gerekenler ve bilgisayar destekli nakış makineleri için kullanılan bilgisayar desen sistemlerinden accurate4 nakış desen sistemi hakkında detaylı bilgi verilmiştir. Diğer bölümlerde ise Konya Etnografya Müzesinde bulunan 15 adet Maraş (Dival) işi ürün incelenmiş, müzeden seçilen özgün desenli bir modelin analizi yapılmıştır.

Sivaslıoğlu (2014), “Ankara İli Beypazarı İlçesinde Halkın Sandıklarında Saklı Kalmış Geleneksel İşlemeli Ürünlerden Dival İşi İle İşlenmiş Örneklerin Tespit Edilmesi” konulu araştırmada Beypazarı hakkında genel bilgiler aktararak, Maraş işi hakkında ayrıntılı bilgi verilmiştir. Beypazarı ilinde Maraş işi tekniği ile işlenmiş 82 ürün, çeşit, boyut, gereç, teknik, renk, motif, kompozisyon özellikleri ayrıntılı olarak bilgi formlarında verilmiştir.

Sönmez (2016), “Konya Müzelerinde Bulunan Dival İşi Tekniğiyle Yapılan Eserler” adlı doktora tezinde, Türk işleme sanatı ve Maraş işi hakkında ayrıntılı bilgi verilerek araştırmada Konya Müzesinde bulunan 100 adet ürünün malzeme, teknik, renk, motif ve kompozisyon gibi özelliklerini belirlemek ve işleme sanatı tarihi bakımından önemlerini vurgulamak amaçlanmıştır.

Tanımlar

Maraş işi (Dival-Sırma işi) : Maraş işi, tersi ile yüzü farklı görüntüde olan, deseni kartondan özel bıçağı ile oyularak hazırlanıp, kumaşa yapıştırılan ve kartona gerilerek, cülde denilen özel tezgâhtan üstten, çok katlı sırma veya sim ile alttan mumlanmış iplikle karşılıklı tutturularak yapılan bir işleme (Markaloğlu,1996, s.6).

Bindallı: Genellikle kırmızı, bordo, mor ve lacivert rengi kadife kumaşlardan dikilmiş, yaka ön ortasında yırtmaçlı, altın ve gümüş rengi metal ipliklerle dival işi tekniği ile işlenmiş elbise (Yetim, 2017, s.409).

Bohça: Değişik boyutlara kare ya da kareye yakın dikdörtgen biçimde olan keten, ipek, atlas, kadife, saten pamuklu vb. kumaşlar üzerine işlemlerle bezemelerle bezenmiş, eşyayı taşımak ya da eşyaların temiz kalması için yapılan örtü (Barışta,1999, s.200).

Sim: Altın yaldızlı gümüş telin, iplik üzerine sarılması ile meydana gelen iplik (Özcan,1994, s.291).

Sırma: Haddeden geçirilerek iplik gibi ince hale getirilmiş altın veya gümüş tel. Bu tellerin ipek üzerine sarılmış haline klabdan denir. Gümüş üzerine altın yaldız boyanmış olanına da sim denir (Arseven, 1998, s.1796).

Sedir: Kol koyacak yeri ve arkılığı bulunmayan, üstü minderli kerevet, divan.

Seccade: Namaz kılmak amacıyla hazırlanmış secde ve tabanlıktan oluşan, işlemeli örtü (Barışta, 1999, s.235).

Cepken: Göynek üzerine giyilen üzeri işlemlerle bezenmiş yakasız, uzun kollu, önden açık çuha, kadife, atlas vb. gibi kumaşlardan yapılan bir tür kısa ceket (Barışta, 1999, s.201).

Entari: Adeta vücuda göre biçilmiş yere inen kıyafet (Sürür, 1976, s.209).

Kadife: Yüzeyi belirli uzunlukta bırakılmış, parlak, yumuşak kumaş.

Zemin (zemin kumaşı) : İşleme kartonu yerleştirerek işlemenin yapıldığı kumaş.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Erzurum İle İlgili Genel Bilgi

“Erzurum Anadolu’nun kuzeydoğusunda, Karasu’nun yukarı havzasında bulunur. Palandöken Dağları’nın Eğerli Dağ eteğine yakın bir mevkide meyilli bir arazi üzerindedir. Deniz seviyesinden yüksekliği 2000 metreye yakındır” (Türk, 2014, s.15).

“Erzurum 14-15. yüzyıllarda gelişmemiş, savaşlar yüzünden ıssız ve harap hale gelmiştir. Hatta 1520 yıllarında Bayburt sancağına bağlı bir kaza konumuna düşmüştür. 1514 yılında Osmanlılar tarafından fethedildikten sonra ancak Kanuni devrinde imarına geçilmiştir” (Karpuz, 1993, s.7).

“1071 Malazgirt zaferiyle Selçuklulara kapısını açan nehir, Moğollar, İlhanlılar ve Safaviler gibi çok çeşitli kavimler ve milletler tarafından idare edilmiştir. 1514 yılında nehir ve çevresini fetheden Osmanlılar döneminde üç Rus işgali gören Erzurum, 12 Mart 1918’de Türk ordusu tarafından ezeli düşmandan kurtarılmıştır. 23 Temmuz 1919’da da Erzurum Kongresi ile Türkiye Cumhuriyetinin temelleri burada atılmıştır” (Aydın, 2008, s.17).

“Erzurum şehri, Doğu Anadolu’nun en engebeli kesiminde, sıra dağlar arasında teşekkül etmiş iki oviden birisi olan Erzurum Ovasının güneydoğusunda kurulmuştur. Deniz seviyesinden yüksekliği ortalama 1950 metredir” (Karpuz, 1993, s.6). Erzurum karasal iklime sahiptir. Kışlar uzun ve sert yazlar kısa ve ılık geçer.

“Doğu Anadolu’nun en eski kültür ve eğitim odaklarından biri olan Erzurum’un bu geleneksel rolü, onu üniversite kenti haline gelmiştir” (Büyük Laraousse, 1986, s.3799).

Geçmişte Erzurum ve çevresinde yapılan el sanatlarında estetik ve plastik açıdan baktığımızda Oltu taşı işlemeciliği, halı ve kilim dokumacılığı dışında kayda değer fazla bir şeyin olmadığını, günlük yaşantıda günün ihtiyaçlarına cevap verecek zanaat diyebileceğimiz meslek kollarının ve el işçiliğine dayanan zanaatların olduğunu görmekteyiz (Kılıç, 1996, s. 100).

“Erzurum’da rahle yapan, mum tahtası imal eden, bir eham dokuyan bir mes (ayak giysisi) diken bulmak oldukça güçtür. Asrın başlarında 106 olduğunu belirlenen dabağ (deri terbiye eden kişi) sayısı ikiye düşmüştür, onlarda mesleklerini terk etmek üzeredirler” (Sezen, 2013, s.218).

1994' de yaptığım araştırmada Erzurum merkezde keçecilik ve kevelcilikle (çobanların giydiği giysi) uğraşan bir atölye, Horasan ve Humus' ta iki atölye bulunmakta idi. Nalbantlıkla uğraşanlar ise Erzurum merkezde iki civar ilçe ve köylerde ikişer adet nalbant olduğunu tespit ettim. Bir zamanlar hemen her mahallede birkaç ehram tezgâhın bulunduğu Erzurum merkezde sadece 12 tezgâh tespit edebildim. Bugün bunların sayısı daha da azalmış durumda oltu taşı işlemeciliği yeni girişimlerle de giderek yaygınlaşmakta gelecek için ümit verici yeni yatırım alanları oluşturmaktadır. Halı ve bardız kilimlerinde de giderek bir canlanma olmakta, özel ve tüzel kuruluşların öz verili gayretleri sonucu açılan kurslarla halı ve kilim dokumacılığı yaygınlaşmaktadır. Ne var ki bazı kuruluşların sentetik boya kullanması ve orijinal motiflere sadık kalmayışları kaliteyi önemli ölçüde düşürmektedir (Kılıç, 1996, s.102).

Erzurum ilçe ve köylerinde daha geçmişte yapılmış olan ve bugün de çok azının devam ettiği sanatlardan da bahsetmek gerekir. Erzurum ilçe ve köylerinde yapılan el sanatlarının başlıca şunlardır: İspir ilçesinde culfacılık (dokuma türü), Duru köyünde rapata (ekmek yapımında kullanılan araç), Maden köyünde sepetçilik, Bağbaşı köyünde ehram (yöresel dokuma), Oltu ilçesinde oltu taşı işlemeciliği, Enkaya ilçesi bardız kilim dokumacılığı.

Erzurum yerel kıyafetlerinde, erkekler zığva (pantolon), kapaklı yelek, kazeki (kısa ceket), ayaklarına yemeni (yöresel deri ayakkabı), cıstik (ayakkabı), giyerler bellerine kuşak başlarına sarık sararlardı. Bu kıyafetlerini içe giyindikleri yakası kapalı ve özellikle gümüş düğmeli gömleklere ile boyunlarından kuşaklarının alt hizasına kadar sarkıttıkları gümüş saat köstekleri tamalardı. Erzurum kadın kıyafetlerine gelince başlarına tepelik (altın ve gümüş paralarla süslenmiş başlık) takarlardı. Entarilerinin altlarında da şalvarları vardı. Şalvarların paçaları nakışlı çoraplarının içine sokulup biraz sarkıtılırdı. Elbiselerini kutnu (ipek ve pamuk karışık dokunmuş kumaş), kadife, gezi (hareli kumaş) gibi ağır kumaşlardan ve çeşitli biçimlerde yaparlardı. Fakat üçetek ve Erzurum'da "kadama" denilen bindallı elbiseler diğer biçimlerden daha fazla kullanılırdı (Erzurum İl Yıllığı, 1973, s.241, 242, 243).

2.2. Erzurum Arkeoloji Müzesi

"Sanat, kültür, bilim ya da teknik koleksiyonlarının korunduğu ve sergilendiği yapı ya da yere denir" Türkiye'deki müzelerin çoğu 4 büyük kentte (İstanbul, Ankara, İzmir ve Konya) toplanmıştır. En çok ziyaret edilen müzelerin başında Topkapı Sarayı Müzesi, Ankara Anadolu Medeniyetler Müzesi, İstanbul Arkeoloji Müzesi, İstanbul'da Türk ve İslam Eserleri Müzesi, Ayasofya, Efes Müzesi ve Konya'da Mevlana Müzesi gelir" (Büyük Larousse, 1987, s.8089).

Kültürel, sosyal ve ekonomik boyutu giderek artan bir önem taşıyan ve toplumsal kimliğimizin ayrılmaz bir parçası olan kültür varlıklarının korunması, birçok bilim dalı ve değişik meslek gruplarını ilgilendiren kapsamlı bir konudur. Uluslararası Müzeler Konseyi (ICOM) tarafından "kâr amacı gütmeksizin toplumun ve onun gelişiminin hizmetinde ve halka açık olan; çalışma, eğitim ve zevk amacıyla insanlığa ve çevresine ait maddi delillerden sergiler oluşturan, koruyan, araştıran, tanıtan daimi kuruluş" olarak tanımlanan

müzeler kültür mirasının korunması kapsamında önemli görev üstlenmektedir (Doğruer, 2019, s.124).

“Türkiye’de yaygın görüş halinde ilk müze denemesinin Anadolu Selçukluları döneminde olduğu görülmektedir. Konya Alaeddin Tepesi’ndeki surlarda taşların arasına yer yer antik çağ kalıntılarının yerleştirilmesi bu görüşün temel dayanağı olmuştur. 1980’lerde Osmanlı Devleti eski eserleri korumak için müze adına eserleri barındıran araziler satın almıştır. Osmanlı sanatının eski eserleri Enderun Hazine’sinde, Kutsal Emanetler de Topkapı Sarayı’ndaki Hırka-ı Şerif dairesinde korunmuştur” (Şahin, 2019, s.195,196).

Resim 2.1. Erzurum Arkeoloji Müzesi fotoğrafı

“Erzurum ve çevre illerden çeşitli şekillerde kazandırılan eserlerin sergilendiği Müze, ilk defa Yakutiye Medresesi’nde 1944 yılında faaliyete geçirilmiştir.

Erzurum ilinde Erzurum Arkeoloji Müzesi dışında Türk-İslam Eserleri ve Etnografya Müzesi (Yakutiye Medresesi), Atatürk Evi Müzesi, 23 Temmuz Erzurum Kongre Binası Resim Heykel Müzesi ve Galerisi, 23 Temmuz Erzurum Kongre Binası Resim Heykel Müzesi ve Galerisi müzeleri de bulunmaktadır.

1947 yılında Çifte Minareli Medrese ’ye taşınan müze, 20 yıl kadar burada işlevini sürdürmüştür. Erzurum’da giderek artan bir müze binası gereksinimi nedeniyle 1964 yılında yeni bir müze binası yapılmasına karar verilmiştir. Murat Paşa Mahallesinde inşaatı tamamlanan müze 1968 yılında ziyarete açılmıştır. 1994 yılında Yakutiye

Medresesi Türk İslam Eserleri ve Etnografya Müzesinin açılması ile Arkeoloji Müzesine dönüştürülmüştür.

Erzurum Müzesi 6000 m2 geniş bir bahçe içerisindedir. Tarihi özelliği olmayan müze binasının yapımında, bölgenin iklimi göz önüne alınarak malzeme olarak kesme taş kullanılmıştır.

İki katlı binanın alt katında sergi salonları, büro, tuvaletler, üst katta ise müdür, uzman, memur odaları ile kütüphane bölümü ve emanet eserler deposu yer almaktadır.

Müze Sergi Salonlarında, bölgemizde yaşamış kültürlerin gelişimi üretimi, yaşam tarzı, sanatı, dünya inançları ve gelenekleri gibi birçok konuda ziyaretçilere bilgi sunan eserler sergilenmektedir.

Tabiat Tarihi Salonu: Yaklaşık 500.000 yıl önce yaşamış olan Mamut fosili yanında, bölgemizdeki jeolojik devirlerden günümüze kadar gelen önemli örneklerden yumuşakça fosilleri, bitkisel fosiller ve obsidiyenler de bu bölümde yer almaktadır.

Kazılar Salonu: Bölgemizde yapılan bilimsel kazı çalışmalarının önemli bir kısmını Karaz (1942-1944), Pulur (1960), Güzelova (1961), Bayburt Büyüktepe (1990-1993 yılları arası) ve Sos (1994-2003 yılları arası) höyük kazıları teşkil etmektedir. M.Ö. IV. binin sonlarında Karaz kültürü ile başlayan ve Selçuklu dönemine kadar olan dönmleri kapsayan heykelcikler, kutsal ocaklar, ok uçları, pişmiş toprak kaplar, taş eserler gibi birçok eser bu salonda sergilenmektedir.

Bölge 1940'lı ve 1960'lı yıllarda o günlerin şartlarında yapılan üç-dört aylık kazı çalışması dışında 1994 yılına kadar bu anlamda oldukça bakir olarak kalmıştır.

1994 yılında Erzurum İli, Pasinler İlçesi, Yiğitbaşı köyünde bulunan Sos Höyükte Erzurum Müze müdürü Mustafa ERKMEN başkanlığında ve Avustralya Melbourne Üniversitesinde Antonio G. Sagona ve ekibinin katılımı ile başlatılan Arkeolojik kazılar bölgede yapılan en önemli kazı olması, bölgede yaşayan Kültürlerin bilimsel verilerle aydınlatılması ve Bölge kronolojisinin oluşturulması bakımından son derece önemlidir.

2003 yılına kadar aralıksız sürdürülen bu kapsamlı Sos Höyük kazıları bölgemizdeki bilinen en erken kültür olan geniş bir sahaya yayılan ve yaklaşık bin yıllık uzun bir

dönemde hüküm süren Karaz Kültürünün aydınlatılmasına da önemli katkı sağlamıştır.

Roma, Helenistik, Trans Kafkas Eserler salonu: İkiz tepeler Tümülüslerinde çıkarılan eserler ile satın alma ve müsadere edilerek müzeye kazandırılan Roma ve Helenistik dönmlerine ait diadem (taç), yüzük, küpe gibi altın eserler, cam gözyaşı şişeleri, pişmiş toprak lahit vb. eserler ile Van havzasının batısı, Doğu Anadolu Bölgesi, Güneydoğuda Urmiye Gölü çevresinde, Kuzeydoğuda Gürcistan'a kadar yayılmış olan Trans-Kafkas kültürüne ait eserler sergilenmektedir.

Urartu Eserleri ve Yazıları: M.Ö 900-600 tarihleri arasında hüküm süren Urartular, doğuda Urmiye, Gökçegöl ve Çıldır Göllerini kapsayan batıda Erzincan, Malatya çizgisine kadar yayılan geniş bir sahada güçlü bir krallık olarak tarih sahnesine çıkmışlardır. Tarihe ışık tutan çok önemli Urartulara ait yazılı belgeler olan taş kitabeler de satın alma yoluyla müzeye kazandırılmıştır.

Ermeni katliamı salonu: 1918 yılında Ermeni komitacılar tarafından Anadolu'da Türklere yapılan soykırım ve katliam alanları, Erzurum'da Alaca köyü ve tımar köyü ile İğdır Obaköy ve Hakmehmet Kars Subatan Van Zeve kazılarında ortaya çıkarılan buluntular sergilenmektedir. Buluntular arasında muskalar, düğmeler ay yıldızlı tabaka ve kolyeler mermi kovanları Kuran-ı Kerim parçaları vb. bulgular yer almaktadır.

Üç Kümbetler mevkiinde yeni ve modern Müze hizmet binasının yapımı devam etmekte olup, yapımı tamamlandıktan sonra Erzurum Arkeoloji Müzesi yeni hizmet binasında ziyaretçilerine açılacaktır” (Akgül, 2020, Müze arşivi).

Resim 2.2. Müze vitrin fotoğrafı

Resim 2.3. Müze vitrin fotoğrafı

2.3. İşleme Sanatı

2.3.1. İşleme

“Sanat insanlar tarafından yaratılan belirli bir estetik nitelik ve değere sahip olan yaratı eser ya da ürünlere verilen ad olarak tanımlanmaktadır. Sanat eserinin yaratılmasını olanaklı kılan; doğa ve yeteneğe dayanan ya da tecrübeyle kazanılmış olan becerilerdir” (Akbiç, 1970, s.7).

“El sanatları; halkın zevk, duygu, düşünce ve yaşam tarzlarını; sanat etkinliklerini geçmişten günümüze, günümüzden geleceğe aktaran önemli maddi kültür varlıklarımız arasında yer almaktadır” (Özbağı, 2007, s.V).

İşleme, dokumacılık (tekstil) alanındaki çeşitli bezeme teknikleri arasında iğne ya da tığla, beyaz ve renkli iplik, ipek iplik ve altın, gümüş teller ve iplikler kullanılarak yün, keten, pamuk ya da ipekten yapılmış beyaz, renkli, kalın ve ince kumaşlar, bazen de deri üzerine yapılan ve çeşitli özellikleri bulunan bir süsleme sanatı dalıdır (Sürür, 1976, s.7).

“İnsanların giydiği ve çevresinde kullandığı eşyalarını, kendi yaratıcı gücünü ve el emeğini kullanarak süslemeler yapması; işlemenin ortaya çıkmasını, giderek gelişmesini ve yaygınlaşmasını sağlamıştır.” (Markaloğlu, 1996, s.5).

“Geçmişte tamamı el emeği göz nuru olan ve el işlemleri adını alan işlemlerin pek çoğunun, teknolojinin gelişmesi ile birlikte makine ile işlenebilir hale geldiği görülmektedir. Bu bakımdan günümüzde işlemleri el işlemleri ve makine işlemleri olarak ikiye ayırmak mümkündür” (Köklü, 2002, s.1).

Genel olarak kullanılan araca göre işlemler el işlemleri ve makine işlemleri olarak ikiye ayrılırlar. El işlemlerinin gerçekleşmesinde birçok teknik uygulanmış, bu tekniklerin oluşturulmasında çeşitli iğneler kullanılmıştır. Makine işlemleri;1790 yılında ucu çengelli makine iğnesinin geliştirilmesi, 1830 yılında da zincir işi yapan makinenin keşfedilmesi, 1851 yılında geliştirilen dikiş makineleri ve XX. yüzyılda Japonya’da geliştirilen zigzag makineleriyle kısa sürede kolay ve çok işleme yapma olanaklarına kavuşulmuştur. (Markaloğlu, 1996, s.5).

2.3.2. İşlemenin Tarihçesi

“İnsanoğlunun var olduğu tarihten günümüze kadar uygarlıklar, el sanatları ile iç içe yaşamış ve yaşamaktadırlar. Genel anlamda düşünülürse insan; yiyecek, barınma, avlanma, giyecek, süsleme, eğlence gibi ihtiyaçlarını el sanatlarından ve onun ürünlerinden yararlanarak karşılamışlardır” (Köklü, 2002, s.1).

İşlemenin ne zaman nerde nasıl ortaya çıktığını tam manasıyla söylemek mümkün değildir. Köklü geçmişi elinde bulunduran Orta Asya’da bulunan eserlerde Hitit, Mısır, Asur, İran, Mezopotamya ve Yunan gibi uygarlıklara ait tarihi değerler bulunmuştur. Bu tarihi değerler geçmişten günümüze işlemenin tarihçesi hakkında bize azda olsa engin bilgiler vermektedir (Sürür, 1976, s.8).

“M.Ö.1000-M.Ö.612 yılları arasında hüküm süren Asur uygarlığından kalan kalıntılardaki kabartmalarda yer alan giyim eşyalarının üzerindeki süsleme ve işleme özellikleri hemen göze çarpmaktadır” (Köklü, 2002, s.2).

“Türklerin Anadolu’ya gelmesi ile başlayan 1071’den bu yana gelişen yeni bir kişilik kazanan, Anadolu ve çevresi işlemeciliği: Selçuklu dönemi, Anadolu Beylikleri dönemi ile Osmanlı imparatorluk dönemi örneklerinden beslenmiş olan Türkiye Cumhuriyeti işlemeciliği ile süregelmektedir” (Barışta, 1984, s.5).

“Selçuklular ve Beylikler Döneminde alt işleme parçaları gün ışığına çıkmamasına karşın 1072 yılında yayınlanan bütün Türk boylarının kullandığı kelimelerden oluşan Divanü Lügati’t -Türk bu konuda kapsamlı bilgiler vermektedir” (Megep Modülleri, 2012, s.9).

“Anadolu Selçukluları gücünü yitirmiş ve Keykubat’ın ölümünden sonra 1307’de ona bağlı eyaletler beyliklere bölünmüştür. Türk sanat tarihinde 1308’den başlayarak Fatih’in İstanbul’u 1453’te fethetmesi ile sona eren bu döneme Beylikler Dönemi denilmektedir”(Megep Modülleri, 2012, s.10).

Günümüze kadar gelen ürünlerin az olmasına rağmen bu döneme ışık tutabilecek özellikte kıymetli parçalar mevcuttur. Bu parçaların Anadolu, Hıristiyan ve İslam kültürünün etkisiyle değişmeye başlaması ve Osmanlı sanatına geçiş olan bu dönemin Türklerin geleneksel özelliklerini devam ettirerek yeni formlar içinde yapılan eserlerin varlığını kanıtlaması açısından önemlidir. Bu dönemde ise yapılan işlemlerde seçilen konular arasında geometrik birimler ve bitkisel zemin üzerine oturtulmuş soyut konular, krizantem, şakayık, zambak, kıvrık dal ve yaprak gibi somut konular dikkat çekmektedir (Barışta, 1998, s.26).

“Osmanlı İmparatorluğu Dönemi’nde Asya, Avrupa ve Afrika gibi farklı tarih ve coğrafyalarda yaşayan Türkler işlemecilik dalında da çevrelerindeki toplumlarla etkileşime girmişler bu sanat dalının çizgisini koruyarak değişiklikler ve yenilikler yaparak sürdürmüşlerdir” (Barışta, 1999, s.2).

“Fatih Sultan Mehmed’in ölümünden sonra sarayda gelişen ölen sultanların giysilerini bohçalayarak saklama geleneği Osmanlı İmparatorluğu Dönemi

işlemelerini 15. yüzyılda kısa bir boşluktan sonra 16. yüzyıldan 20. yüzyıl başlarına kadar kopmadan izlememize olanak sağlamaktadır” (Barışta, 1984, s. 21, 23).

Muazzam bir imparatorluktan Cumhuriyete geçiş süreci içinde Anadolu birçok değişikliklere şahit olmuş; harpler, milli krizler, atlatmıştır. Bu olaylar karşısında işleme sanatının da olumsuz olarak etkilendiği açık bir şekilde fark edilmektedir. Özellikle 1830 yılında zincir işi yapan makine, 1851 yılında Isaac M. Singer’in geliştirdiği dikiş makinesinin getirdiği kolaylık ve çağın koşulları el işlemeciliğini etkileyerek gittikçe azalmasına neden olmuştur (Köklü, 2002, s.4).

2.4. Maraş İşi Hakkında Genel Bilgi

2.4.1. Maraş İşi

Tersi ile yüzü farklı görüntüde olan, deseni kartondan özel bıçağı ile oyularak hazırlanıp, kumaşa yapıştırılan ve kartona gerilen, cülde denilen özel tezgâhta üstten, çok katlı sırma veya sim ile alttan mumlanmış iplikle karşılıklı tutturularak yapılan bir işleme türüdür. Dival işleme yüzden sarma, tersten hırsto teyeli andıran bir görüntüdedir. Alt iplik üstten, üst iplik alttan görünmez (Markaloğlu, 1996, s.6).

Maraş işi; özellikle kadife, canfes, tafta, atlas gibi özel kumaşlar üzerine mukavva kalıp kullanılarak işlenen nakıştır. Bu işleme tek yüzlü bir işleme tekniğidir. Desenin altı özel olarak hazırlanan karton ile kabartılıp yedi kat sırma ve ya sim ile desen üzerinden atlatılarak desen kenarlarında iplik ile karşılıklı tutturulur. Aynı işlem yan yana devam ettirilerek işlenir (Korkusuz, 1997, s.356).

“Bu teknik Kahramanmaraş ilimizde yoğun bir şekilde yapıldığından dolayı Maraş işi adını almıştır. Maraş işi; Dival işi, Sim- Sırma işi, Mukavva işi, Bastırma vb. isimlerle tanınmaktadır” (Korkusuz, 1997, s.356).

“Bir cins yüzeysel sarma olan bu işin atma ve tutturma iğnelerinin birleşiminden oluşan zengin bir işleme tekniği vardır. Bazı kaynaklarda Zerduz işi olarak geçen Maraş işinin, düz sarma görünümü veren türünün yanı sıra balıksırtı, hasır iğne gibi farklı teknikleri de bulunmaktadır” (Barışta, 1999, s.204).

2.4.2. Maraş İşinin Tarihçesi

Sırma işinin vatanı Maraş olarak bilinir. Bu orijinal ve muhteşem işlemenin tarihi Selçuklular devrine kadar uzanır. O dönemin Selçuklu sultanları Kayseri ve Sivas’ta çok kıymetli ipek kumaşlar dokutmuş bunları Avrupa’daki krallara hediye olarak göndermişlerdir. Antakya’nın kumaşları da o dönemin en ünlü kumaşlarıydı. Osmanlı döneminde ise Bursa’da dokunan sırmalı kumaşlar dünya üzerinde aranan lüks kumaşlardı. İpek ve sırma kumaşlar padişahlara, şehzadelere ve sarayın önemli kadınlarına yapılan elbiselerde kullanılıyor, saray işlemecilerinin yaptığı işlemlerle, altın ve gümüş tellerle işlenerek birer şahesere dönüşüyordu. Bu özel kıyafetler özel bir ekip tarafından

hazırlanıyordu. Sırmacılık önceleri saraçların mesleği idi. Dulkadiroğlu Bey'inin kızı Emine Hatun Osmanlı sarayına gelin gidince onun çeyizleri arasında bulunan sırma işlemleri saray çevresinin ve işlemlerinin dikkatini çekmiş beğenisini kazanmıştı (Akar, 2011, s.32-33).

Kahramanmaraş'ta günümüze kadar gerileyerek yaşayan sırma işlemeciliği 1947 yılında Maraş Kız Meslek Lisesi'nde bir sırma işlemeciliği bölümünün kurulmasıyla yeniden canlılık kazanmış ve böylece ortadan kalkmak üzere olan bu eski Türk sanatı bugünkü hayata, kadın-moda gelişimine paralel olarak uygulanır duruma gelmiştir. Kız Meslek Lisesinde ve Akşam Kız Sanat Okulunda öğrencilere Maraş işi sırma işlemeciliği öğretilmekte, ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı Halk Eğitim Merkezince de gezici kurslar açılarak şehir ve köy kadınlarına bu Türk el sanatı öğretilmektedir (Dalkıran, 2005, s.32).

2.4.3. Maraş İşi Tekniğinde Kullanılan Desen Özellikleri

“Eski motifler incelendiğinde; kıvrımlı dallar, kurdeleler, çiçekler, püsküller, armalar, tuğralar vb. motiflerin yer aldığı görülmektedir. Eski işlemlerde yoğunlukla bitkisel motiflerin kullanıldığı, bu motiflerin yansırı nesnel motifler, geometrik motifler, çok az sayıda figüratif motifler ve yoğun olarak yazılı motiflerin kullanıldığı göze çarpmaktadır” (Köklü, 2002, s.125).

Maraş işi tekniğinde kullanılan desenlerde; lale, gül, yıldız, mine vb. çiçekler, kıvrımlı dallar, tomurcuklar ve çeşitli yaprakların yer aldığı bitkisel bezemeler, fistolar ve çeşitli geometrik şekillerin ve çizgilerin bulunduğu geometrik bezemeler saksı fiyonk, kurdele, püskül, zincir, arma, ay-yıldız vb. motiflerin bulunduğu yazılı bezemeler yer almaktadır (Köklü, 2002, s.126).

2.4.4. Maraş İşi Tekniğinin Uygulama Alanları

“Maraş işi eskiden Osmanlı sultanlarının çadır süslemelerinde, para keselerinde, yatak örtülerinde, kıyafetlerinde, kaftanlarında, gelinliklerde, cepken ve şalvarlarda, evrak çantalarında, fular ve etolde, ayakkabı, terliklerde, broşlarda, mendil ve şallarda vb. ev dekorasyonunda eşyaların süslemelerinde kullanılır” (Yakar, 2011, s.23).

2.4.5. Maraş İşi Yapımında Kullanılan Araçlar

Cülde: Maraş işinde işleme sırasında kullanacağımız bir araçtır. Bir taban üzerine eğik olarak yerleştirilen ağzı işleyeceğimiz kumaşı sıkıştırmaya yarayacak şekildedir. Cülde sağ el üstte, sol el altta olmak üzere iki elle çalışmayı sağlamaktadır (Tezal vd, 2008, s.24).

Büyük ve küçük olmak üzere iki tip cülde vardır. (Resim 2.4, 2.5) Genellikle küçük boy tezgâh evlerde kullanılırken büyük boy tezgâhlar ise atölyelerde kullanılmaktadır (Korkusuz, 1980, s.348).

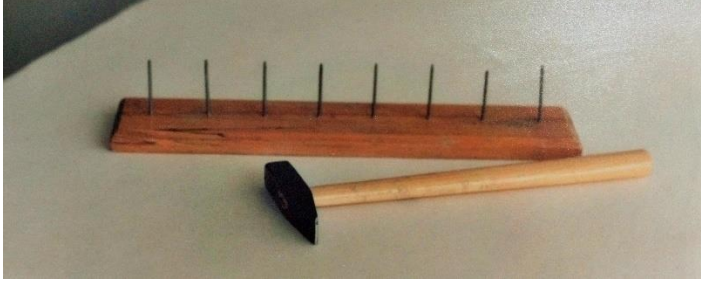

Resim 2.4. Küçük cülde

Resim 2.5. Büyük cülde

Cağ (Makaralık): İşlemeye üst ipliklerin birlikte gelmesini sağlar (Resim 2.6). Üzerine makaraları yan yana dizmek için çiviler çakılmış düzgün bir tahtadır (Markaloğlu, 1996, s.20).

Resim 2.6. Cağ (makaralık), çekiç

Askı: Büyük işlerin sarkmaması ve rahat çalışılabilmesi için kullanılan tahtadan yapılmış bir araçtır (Resim 2.7). Uzun olan bölümü tabana dik olarak konulmuştur (81.70-1.80 m). Kısa bölümünün (35 cm) ucunda, çengel takılmış bir iplik vardır. İşlemenin sarkan kenarı astarından ya da kartonundan bu çengele tutturulmaktadır (Markaloğlu, 1996, s.20).

Resim 2.7. Askı

Makat: Çirişlenen karton üzerine desen kağıdı yapıştırılmakta ve kabartma kartonu hazırlanırken makatın dar kenarı ile kağıt sıyrılırcasına önden arkaya doğru hareket ettirilerek iki kağıt arasındaki hava boşluklarının ve fazla çirişlerin çıkarılmasında kullanılmaktadır (Korkusuz, 1980, s.348) (Resim 2.8).

Resim 2.8. Makat

Biz: Tahta saplı çelikten yapılmış ince ve uzun ucu olan bir araçtır (Resim 2.9). İşleme sırasında kartonu delerek alttaki iğneyi üste çıkarmak için kullanılır. İyi bir bizin sapı küçük, ucu ince uzun ve sivri olmaktadır (Markaloğlu, 1996, s.20).

Resim 2.9. Biz

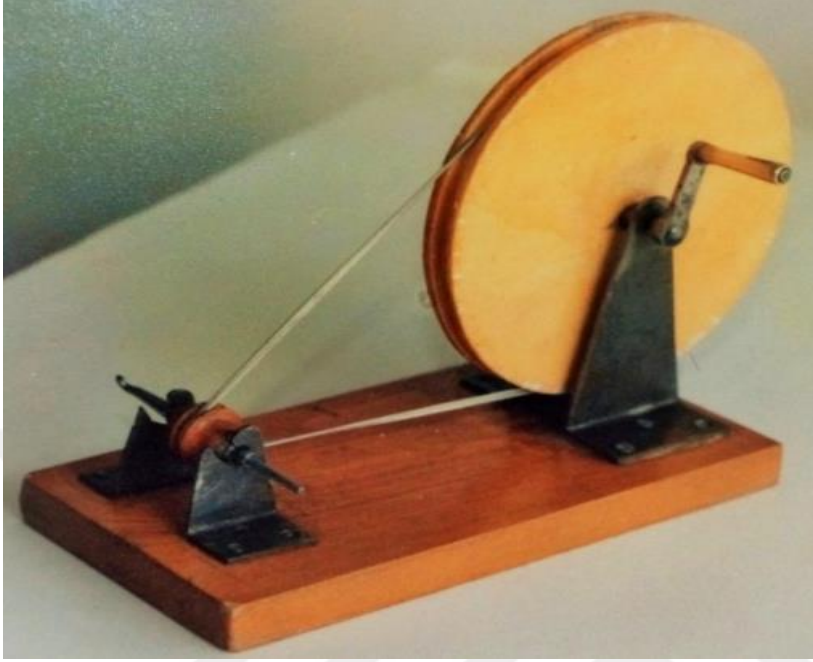
Möhlüke: Deseni kartondan oyarak çıkarma aşamasında kullanılan bir araçtır (Resim 2.10). Tahta saplı, ileri doğru itilerek oyma işlemi gerçekleştirilir. Desenin muntazam oyulabilmesi için için ucu köreldiği durumlarda biley taşı ile bileylenmesi gerekmektedir (Tezal vd, 2008, s.24).

Resim 2.10. Möhlüke

Çıkrık: İplik sarmaya kolaylık sağlayan küçük bir araçtır (Resim 2.11). Çevirmek için bir kolu ve makara takmak için iki çivisi vardır. Bir tahta taban üzerinde oturtulan çıkrığın büyük makaraları takmaya yarayan çivisine büyük sırma makarası, çıkrığın hareket ettirdiği diğer çiviye ise küçük makara yerleştirilir. Kolu çevirerek büyük makaradan küçük makaraya istenilen miktarda iplik sarılır. Kordon ve iplik

sarma gibi işlerde kullanılan el ya da ayakla çevrilen bir araçtır (Korkusuz, 1980, s.350, 399).

Resim 2.11. Çıkrık

Çekiç: Deseni kumaşa yapıştırmaya yarayan araçtır (Resim 2.6).

Kâğıt makası: Karton kesmek için kullanılan araçtır.

Dikiş iğnesi: Teyelleme ve işlemede kullanılır.

Boş makara: Sim, sırma ve iplik sarmada kullanılır.

Ütü: Desen yapıştırmada ve kumaşı ütülemede kullanılır.

2.4.6. Maraş İşi Yapımında Kullanılan Gereçler

Çiriş: Çiriş otunun kök yumruları kurutulup öğütülerek elde edilir. Toz halinde bir yapıştırıcıdır (Resim 2.12). İyisi sarı renktedir. İnce öğütülmüş olmalı ve içinde yabancı katkı maddeleri olmamalıdır. Genellikle ayakkabı imalatçıları ve çiftçiler tarafından kullanılsa da Maraş işinde işleme kartonu hazırlarken desenin yapıştırılmasında kullanılır (Yakar, 2011, s.38).

Resim 2.12. Çiriş

Sim: Maraş işinin üst işleminde kullanılan önceleri altın ve gümüşlerin simkeşanelerde sarılması ile yapılan işleme malzemesidir (Resim 2.13). Günümüzde astar iplik üzerine yassı sentetik telin sarılması ile elde edilmektedir. Genellikle altın ve gümüş rengindedir (Tezal vd, 2008, s.26).

Resim 2.13. Sim

Sırma: Madensel ve çok ince teldir. Altın ve gümüş renklerinde ve üst iplik olarak kullanılır. İnce, yumuşak ve kaliteli olanı seçilmelidir. 8-10 kat olarak işlemede kullanılır (Yakar, 2011, s.38).

Balmumu: Alt ipliği mumlamak için kullanılır (Resim 2.14). Balmumu üst ipliklerin kaymamasını sağlar ve ipliği sağlamlaştırır. İplik çok mumlanırsa çürüyebilir. (Markaloğlu, 1996, s.21).

Resim 2.14. Balmumu

Çamaşır ipeği: İnce çamaşır ipeği üst iplik olarak, simle karıştırılarak veya karıştırılmadan kullanılır (Resim 2.15). Kalın çamaşır ipeği alt iplik olarak kullanılır (Markaloğlu, 1996, s.20, 21).

Resim 2.15. Çamaşır ipeği

Yapıştırıcı: Kabartma yapılırken yapıştırmak için kullanılır.

Solüsyon: Oluşturulan ürünlerin; broş, küpe gibi yapıştırılmasında kullanılır.

Dikiş ipliği: İşleme yaparken işlemenin altında kullanılır.

Tırtıl: Sırmadan yapılır ve fabrikada üretilir (Resim 2.16). Düz ve yay biçiminde iki türü bulunur. Altın ve gümüş renklerinde satılır. Kesilerek süsleme olarak dikilir. Maraş işi süslemesinde kullanılır (Yakar, 2011, s.40).

Resim 2.16. Tırtıl

Kurt: Tırtıla benzeyen fakat daha sık kıvrımlı tel (Resim 2.17). Süslemede kullanılır.

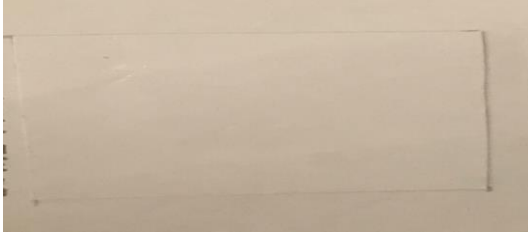
Resim 2.17. Kurt

Çeşitli taş, pul, boncuk ve inciler: Süslemede kullanılır.

Astar kumaş: Üstteki kumaşın kalınlığına göre; organize, mermerşahi, tafta, yıkanmış patiska, yün tela, astar olarak kullanılır (Malkaloğlu, 1996, s.22).

Nakış ipliği: Kartonla kumaşı germek için kullanılır.

Beyaz karton: İnce ve iki yüzü parlak karton (Resim 2.18). Desen çizmede kullanılır.

Resim 2.18. Beyaz karton

Sarı karton: İşleme ve kabartma kartonu olarak da kullanılır (Resim 2.19).

Resim 2.19. Sarı karton

Gri karton: İşlenecek kumaşı germek için kullanılır (Resim 2.20).

Resim 2.20. Gri karton

Çimento kâğıdı: İşleme kartonu hazırlamak için kullanılır (Resim 2.21).

Resim 2.21. Çimento kâğıdı

Kuru beyaz sabun: İşleme ve kabartma kartonu hazırlamak için kullanılır.

Zımpara kâğıdı: Kabartma kartonu hazırlamada kullanılır (Resim 2.22).

Resim 2.22. Zımpara kâğıdı

Kesim tahtası: Desenin oyulma aşamasında kullanılır.

2.4.7. Maraş İşinin Yapım Aşamaları

“Maraş işi tekniğinde desen oyularak kumaşa geçirilir. İşlemede özellikle işleme kartonu kullanılmaktadır. Günümüzde işleme kartonu yerine, 1 mm kalınlığındaki kösele kartonu da kullanılabilmeyle birlikte maliyeti yüksek olmasından dolayı çok tercih edilmemektedir” (Köklü, 2002, s.127).

2.4.7.1. Desen çizme

Araç gereçler:

Parşömen kâğıdı, cetvel, çizim kalemi, makas, silgi, desen.

İşlem basamakları:

- 1) Deseni parşömen kâğıdına çiziniz (Resim 2.23).
- 2) Desen çizerken köşe çizimlerinde yuvarlak çizmeye özen gösteriniz.
- 3) Dallar ve yapraklarda desen bütünlüğünü bozmamak için ek yerlerini düzgün çiziniz.
- 4) Desenin tek parça olmasına özen gösteriniz.

Resim 2.23. Desen çizimi

2.4.7.2. Çiriş hazırlama

Araç gereçler:

Çiriş, su, çiriş kabı, naylon çorap

İşlem basamakları:

- 1) Çirişi eleyiniz.
- 2) Çiriş kabına az miktarda su koyunuz.
- 3) Suya azar azar çiriş katarak elle karıştırınız.
- 4) Pürüz kalmamasına dikkat ediniz.
- 5) Kıvamı, baş ve işaret parmakları arasına alınan çiriş akmayacak şekilde olmalıdır (Resim 2.24).

6) Çirişi kullanılacak miktarda hazırlayınız.

Resim 2.24. Çiriş kıvamı

2.4.7.3. Desenleri beyaz kartona yapıştırma

Araç ve gereçler:

Çiriş, çizilmiş model desenler, beyaz karton, kuru beyaz sabun, makat, su, çiriş kabı.

İşlem basamakları:

- 1) Parşömen kâğıdına deseni çiziniz.
- 2) Beyaz kartonu alıp desenden 2-3 cm daha büyük kesiniz.
- 3) Çirişi hazırlayınız.
- 4) Çirişi beyaz kartona sürünüz.
- 5) Deseni çirişin üzerine yerleştiriniz (Desenin çizilmiş tarafı üstte kalacak şekilde olmalıdır).
- 6) Kuru beyaz sabunla desen kâğıdına sürünüz.
- 7) Makatla iki kâğıt arasında kalan hava boşluğunu alıp birbirine muntazam yapışmasını sağlayınız.
- 8) Tekrar sabun sürerek kurummasını bekleyiniz.

2.4.7.4. İşleme kartonu hazırlama

Araç ve gereçler:

Çiriş, çizilmiş model desenler, sarı karton, çimento kâğıdı, kuru beyaz sabun, makat, su, çiriş kabı.

İşlem basamakları:

- 1) Öncelikle çimento kâğıdı ve sarı kartonu aynı büyüklükte kesiniz, çizilecek desenin boyutuna dikkat ediniz.
- 2) Çirişi hazırlayınız.
- 3) Sarı kartonun parlak yüzü üstte olacak şekilde çiriş sürünüz.
- 4) Çimento kâğıdını hemen üstüne yapıştırınız. Makat kullanarak kâğıtla kartonun arasındaki havayı alıp, sabunu üzerine sürüp sertleşmesini bekleyiniz.
- 5) Kâğıtta buruşma ve yırtılma olmamasına özen gösteriniz.
- 6) Kartonun tersini çevirip bir kat çiriş sürüp kurumaya bırakınız (Resim 2.25).

Resim 2.25. İşleme kartonu

2.4.7.5. İşleme kumaşı hazırlama

Araç ve gereçler:

Çiriş, ince dokunuşlu kumaş, ütü, makas, parşömen kâğıdı çiriş, kabı.

İşlem basamakları:

- 1) Kumaşı desene uygun ebatta kesiniz.
- 2) Çirişi hazırlayınız.
- 3) Tek kat kumaş üzerine bir kat çiriş sürüp üzerine bir kat daha kumaş koyup elle düzelterek yapıştırınız.
- 4) Dört kat kumaşa, araya birer kat çiriş sürerek düzgün bir biçimde tamamlayınız.
- 5) Bu işlemde yaptığınız dört kat kumaşın üzerine parşömen kâğıdı koyarak ütöleyiniz (Ütüleme işlemi buharsız yapınız).
- 6) Kuruyan kumaşın alt yüzüne bir kat çiriş sürüp kurummasını bekleyiniz.

2.4.7.6. Kabartma kartonu hazırlama

Araç ve gereçler:

Çiriş, sarı karton, kuru beyaz sabun, makat, kâğıt makası, cetvel.

İşlem basamakları:

- 1) Sarı kartonu uygun boyda kesiniz.
- 2) Çirişi birinci kartonun üzerine sürünüz.
- 3) Üzerine ikinci kartonu yerleştiriniz.
- 4) Sadece makat kullanarak hava kabarcıklarını ve fazla çirişi çıkartarak yapışmasını sağlayınız.
- 5) İkinci kartonun üzerine de çiriş sürünüz.
- 6) Üçüncü kartonu ikinci kartonun üzerine yerleştiriniz.
- 7) Kartona sabun sürerek iyice yerleştiriniz.
- 8) Makat yardımı ile hava kabarcıklarını ve fazla çirişi çıkartarak kartonların yapışmasını sağlayınız (Resim 2.27).

Resim 2.26. Kabartma kartonu

2.4.7.7. Deseni işleme kartonuna teyelleme

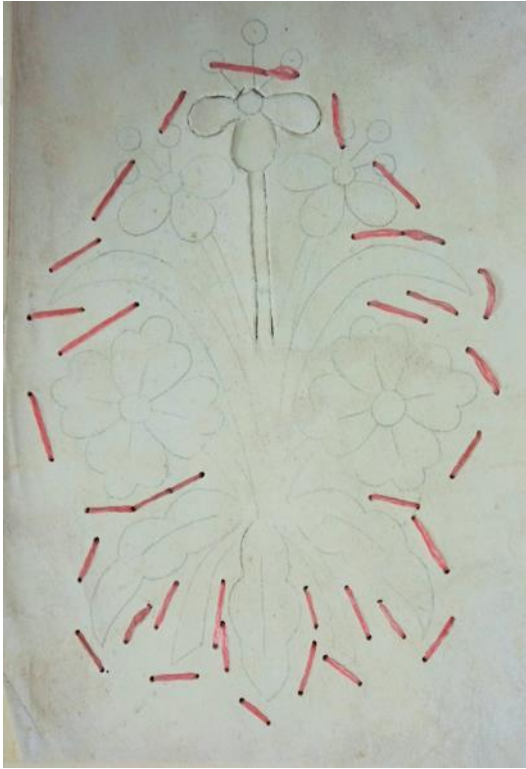
Araç ve gereçler:

Cülde, biz, dikiş iğnesi, büyük ve küçük makas, kurşun kalem, balmumu, beyaz kartona yapıştırılmış desenler ve işleme kartonu.

İşlem basamakları:

- 1) Desene uygun olarak işleme kartonunu kesiniz.

- 2) Çirişli kısım alta gelecek şekilde işleme kartonunun üzerine desen kartonunu yerleştiriniz.
- 3) İki kartonu cüldenin ağzına gelecek şekilde sıkıca yerleştiriniz.
- 4) İpliği mumlayıp siliniz, ip iki kat olmalıdır.
- 5) İpliği iğneye takarak düğümleyiniz ve sağ elle bizi sol elle de iğneyi tutunuz.
- 6) Desenin yarım cm dışından teyelleniniz (Resim 2.28).
- 7) İplik bitince ucunu sağlamlaştırıp düğümleyerek kesiniz.

Resim 2.27. Teyellenmiş desen

2.4.7.8. Deseni oyma

Araç ve gereçler:

Kartona teyellenmiş desen, möhlüke, masa, 3-4 kat gri karton, sabun, kumaş parçası.

İşlem basamakları:

- 1) Teyellenmiş desenin altına kesim tahtasını yerleştiriniz (Gri kartonu 3-4 kat yaparak kesim yapacağınız desenin altına koyabilirsiniz).
- 2) Möhlükeyi sağ elinizle iyice kavrayınız. Möhlükenin ucunu dik olarak batırınız.

- 3) Oymaya desenin ortasından başlayınız. Oyma işlemine desenin kenarlarına doğru devam ediniz.
- 4) Möhlükenin iyi kesmesi için kuru sabuna sürtünüz.
- 5) Möhlükeyi yavaş hareket ettirerek yuvarlak hatlı net oymalar çıkartınız.
- 6) Desenin yarma yapraklarında, möhlüke ile desenin içine derin girerek alt oymaların hatasız çıkmasını sağlayınız. Desenin bir bütün olarak dış hatlarından oyup kopuksuz olarak çıkartınız.
- 7) Beyaz kartona çizilip yapıştırılan kâğıdı çıkartınız (Resim 2.29). Çimento kâğıdından hazırlanan deseni dikkatlice çıkartınız.
- 8) Deseni çıkardıktan sonra, deseni yapıştırırken kullanacağımız kalıbının kenarlarını makas yardımıyla kesiniz.

Resim 2.28. Oyulmuş desen

Resim 2.29. Oyulmuş atılacak kısım

2.4.7.9. Oyulan deseni kumaşa yapıştırma

Araç ve gereçler:

İşleme kumaşı, oyulmuş desen, çekiç, toplu iğneler, ütü, gri karton, parşömen kâğıdı.

İşlem basamakları:

- 1) Kumaşı planlanan ürünün boyutlarında kesiniz ve ütöleyiniz.
- 2) İşleme kumaşının üzerinde deseni yapıştıracağınız yeri saptayınız.
- 3) Deseni oyulmuş işleme kartonunu kumaşa yerleştiriniz.

- 4) Desenin dışında kalan kısımlardan toplu iğne ile kumaşa sabitleyiniz.
- 5) Oyulmuş deseni parça parça kaldırarak dilinizle ıslatınız ve kumaşa bastırarak yapışmasını sağlayınız (Çekiçle desenin üzerine vurarak iyice yapışmasını sağlayınız).
- 6) Toplu iğneleri çıkarınız.
- 7) Yapıştırılan desenin dışında kalan kartonu çıkarınız.
- 8) Yapıştırılan desenin üzerine parşömen kâğıdı yerleştiriniz.
- 9) Ütü ile ütöleyiniz.

2.4.7.10. Desen yapıştırılmış kumaşı işlemeye hazırlama

Araç ve gereçler:

Desen yapıştırılmış kumaş, astarlık kumaş, gri mukavva iğne, toplu iğne, nakış ipliği, kumaş makası, kâğıt makası.

İşlem basamakları:

- 1). Desenden 2-3 cm daha büyük olacak şekilde astarlık kumaşı ve gri kartonu kesiniz.
- 2) Gri mukavva, astarlık kumaşı ve desen yapıştırılmış işleme kumaşını aynı sıra ile üst üste yerleştiriniz ve hepsini toplu iğne ile tutturunuz.
- 3) İşi cüldeye yerleştiriniz.
- 4) Nakış ipliğini iğneye geçiriniz.
- 5) Desenin dış kartonunu kumaş üzerine toplu iğneyle sabitleyiniz.
- 6) Oyarak hazırladığımız desenin arkasına diliniz ile ıslatarak kumaşa şablonun üzerinden yapıştırınız. Çirişin iyi yapışmadığı durumlarda kaliteli bir yapıştırıcı da kullanabilirsiniz. Desenin şablonun içerisine tam olarak yerleşmesinde biz aletinden de yararlanabilirsiniz.
- 7) Şablon üzerinden toplu iğneleri çıkarınız.
- 8) Kumaşın tersinden deseni ütöleyerek iyice yapışmasını sağlayınız. Kumaş özelliğine göre ütü yapınız (Resim 2.30).
- 9) Deseni yavaşça kaldırınız.

10) Daha iyi yapışması için deseni çekiçle sabitleyiniz.

Resim 2.30. Kumaşa yerleştirilmiş desen

2.4.7.11. Maraş işinde kumaşı germe

Araç ve gereçler:

Gri karton, işlenecek kumaş, dikiş ipliği, dikiş iğnesi.

İşlem basamakları:

- 1) Desenden 1-2 cm büyük olmak üzere gri karton kesiniz.
- 2) Desen yapıştırılmış kumaş kartona dikiş ipliğiyle desenin etrafından teyelleiniz.

2.4.8. Maraş İşi İğne Teknikleri

2.4.8.1. Düz sarma

Düz sarma; Maraş işinde en çok kullanılan iğne tekniğidir. Düz sarmada sarma yönüne dikkat edilerek çalışma yapılmalıdır. Desenin (sap ve yaprak) birleşme noktalarında boşluk kalmamasına dikkat edilmelidir.

Araç gereçler:

Cülde, makaralık 3 adet sim, işleme kumaşı, kumaşın renginde alt iplik, balmumu, dikiş iğnesi, küçük makas, mum bezi.

İşlem basamakları:

1) İşleme kumaşını desenin en uç kısmından aşağı doğru gelecek biçimde cüldenin ağzına yerleştiriliniz.

Not: Cüldenin ağzı ne sıkı ne de gevşek olmalıdır. Aksi halde kumaş ve desen zarar görebilir.

2) Sim takılı makaraları cağa dizip sim akışı kesilmeyecek şekilde cüldeye uygun bir yere yerleştiriniz (Üç kat sim kullanılabilir).

3) Simlerin ucunu birleştiriniz.

4) Alt ipliği (mumlu ipi) iğneye takıp ucunu düğümleyiniz.

5) Bizi sağ elinize iğneyi sol elinize alınız.

6) Desenin başlangıç noktasının sağından ve 1 cm altından desenin tam kenarına bizi dik olarak batırınız Alttan sol elinizdeki iğne ile bizim ucunu birleştirerek iğneyi kumaşın yüzeyine çıkarınız.

7) Kumaş yüzeyine çıkardığımız ipliği simin üstünden geçirip aynı deliğe batarak simi tutturunuz.

Not: Sim fazla çekilmemeli, karton ve astar arasında kalmalıdır.

8) Simlerin ucunu 2-3 mm kalacak şekilde kesiniz ve kartonun altına gizleyiniz.

9) Desenin başlama noktasına gelerek bizi desenin sol kenarına dik olarak batırınız ve mumlu ipi simin alt kısmından kumaş yüzeyine çıkarınız.

10) Simin altından çıkardığımız mumlu ipi simin üstünden geçirerek aynı deliğe batınız.

11) Bizi battığımız noktanın tam karşısına desenin sağına batarak aşığı geçiriniz.

12) Alt ipi bizle buluşturarak yukarı çıkınız.

13) Simleri sağ tarafa çekerek alt ipliğin arasına alırken yine parmağınızla simi düzeltiniz ve alt ipi sıkıca aşağı çekerek simi oturtunuz.

14) Simi desenin sol kenarına çekiniz.

15) Bizi desenin sol kenarına bir önceki sarmanın 1mm altına batarak alt ipi üste çekiniz.

16) Simi alt ipliğin arasına alınız ve başparmağınızla simi düzelterek alt ipi tekrar aynı deliğe batarak aşağı geçirin.

17) Deseni bu işlemleri yaparak tamamlayınız (Resim 2.33).

18) İşleme bittiğinde ise simi 5-6 cm uzunluğunda kesip aşağı indiriniz ve alt ipliğe tutturunuz.

Resim 2.31. Düz sarma

2.4.8.2. Verev sarma

Dival işinde daha çok bordürlerde kullanılan bir iğne tekniğidir. Verev sarma iğne tekniği, düz sarma iğne tekniğinin verev olarak uygulanmasından meydana gelir. Tekniği uygularken desenin her iki kenarına aynı sıklıkta batmaya özen gösterilmelidir. Aksi halde sarma düzleşerek özelliğini kaybeder (Köklü, 2002, s.139).

Araç gereçler:

Cülde, makaralık 3 adet sim, işleme kumaşı, kumaşın renginde alt iplik, balmumu, dikiş iğnesi, küçük makas, mum bezi.

İşlem basamakları:

1) İşleme kumaşını desenin en uç kısmından aşağı doğru gelecek şekilde cüldenin ağzına yerleştiriniz.

2) Sim takılı makaraları cağa dizip sim akışı kesilmeyecek şekilde cüldeye uygun bir yere yerleştiriniz.

3) Simlerin ucunu birleştiriniz.

4) Alt ipliği (mumlu ipi) iğneye takıp ucunu düğümleyiniz.

5) Bizi sağ elinize iğneyi sol elinize alınız.

6) Desenin başlangıç noktasının sağından ve 1 cm altından desenin tam kenarına bizi dik olarak batırınız.

7) Alttan sol elinizdeki iğne ile bizin ucunu birleştirerek iğneyi kumaşın yüzeyine çıkarınız

8) Kumaş yüzeyine çıkardığımız ipliği simin üstünden geçirip aynı deliğe batarak simi tutturunuz

Not: Sim fazla çekilmemeli karton ve astar arasında kalmalıdır.

9) Simlerin ucunu 2-3 mm kalacak şekilde kesiniz ve kartonun altına gizleyiniz.

10) Düz sarma tekniğini verev olarak tekrarlayarak işlemeyi bitiriniz (Resim 2.34).

11) İşleme bittiğinde ise simi 5-6 cm uzunluğunda kesip aşağı geçiriniz ve alt ipliğe tutturunuz.

Resim 2.32. Verev sarma

2.4.8.3. Delikli sarma

Dış çemberi iç çembere göre büyük olan motiflerde delikli sarma uygulanır. İç çembere 2-3 mm içeriden bir veya iki sıra nokta konularak, çiçek yaprağında ise aynı şekilde büyüklüğüne göre 1 ya da 3 nokta konularak işleme yapılabilir. Sarmanın uygulanması sırasında bu kısma gelindiğinde kenardan işaretlenmiş olan noktaya batış yapılarak tekrar geri dış kenara dönülür. Tekrar işaretlenmiş olan noktaya batış yapılarak iç kenara geçilir. Arttırmalar dışında dış kenara seyrek iç kenara sık batışlar sürdürülür (Köklü, 2002, s.139).

Araç gereçler:

Cülde, makaralık 3 adet sim, işleme kumaşı, kumaşın renginde alt iplik, balmumu, dikiş iğnesi, küçük makas, mum bezi.

İşlem basamakları:

- 1) İşleme kumaşını desenin en uç kısmından aşağı doğru gelecek biçimde cüldenin ağzına yerleştiriniz.
- 2) Sim takılı makaraları cağa dizip sim akışı kesilmeyecek şekilde cüldeye uygun bir yere yerleştiriniz.
- 3) Simlerin ucunu birleştiriniz.
- 4) Alt ipliği (mumlu ipi) İğneye takıp ucunu düğümleyiniz. Bizi sağ elinize iğneyi sol elinize alınız.

Simi desenin 1 cm altından tutturup deseni dıştan içe doğru işlemeye başlayınız

- 5) Form yuvarlak olduğu için dış kısımlara biraz seyrek iç kısımlara biraz sık batarak işlemeye devam ediniz.
- 6) Desenin kenar kısmına bizinizle bir delik açınız ve alt ipliği kumaş yüzeyine çıkartınız. Mumlu ipe simi dolayıp tekrar aynı deliğe batarak aşağı geçiriniz
- 7) Desenin alt kısmına bizinizi batırınız ve alt ipi kumaş yüzeyine çıkartınız.
- 8) Simi alt ipe dolayarak aşağıya çekiniz.
- 9) Bizi biraz önce açmış olduğunuz deliğe batırarak alt ipi üste çıkartınız.
- 10) Simi alt ipe dolayarak aşağıya çekiniz.
- 11) Aynı işlemleri yaparak işlemeyi tamamlayınız (Şekil 2.35).
- 12) İşleme bittiğinde ise simi 5-6 cm uzunluğunda kesip aşağı geçiriniz ve alt ipliğe tutturunuz.

Resim 2.33. Delikli sarma

2.4.8.4. Yarma sarma

Dival işinde çok kullanılan iğne tekniklerinden biridir. Geniş desenlerin daha düzgün işlenmesini sağlamak, yaprak damarlarını belirginleştirmek ve işlemeye güzellik

katmak için düz sarma desenin ortasına çizilen yarma çizgisine karşılıklı batışlar yapılarak oluşturulur (Köklü, 2002, s.139).

Araç gereçler:

Cülde, makaralık 3 adet sim, işleme kumaşı, kumaşın renginde alt iplik, balmumu, dikiş iğnesi, küçük makas, mum bezi.

İşlem basamakları:

- 1) İşleme kumaşını desenin en uç kısmından aşağı doğru gelecek biçimde cüldenin ağzına yerleştiriniz.
- 2) Sim takılı makaraları cağa dizip sim akışı kesilmeyecek şekilde cüldeye uygun bir yere yerleştiriniz.
- 3) Simlerin ucunu birleştiriniz.
- 4) Alt ipliği (mumlu ipi) iğneye takıp ucunu düğümleyiniz.
- 5) Bizi sağ elinize iğneyi sol elinize alınız.
- 6)Yarmalı sarma yapacağınız yere gelene kadar desen özelliğine göre sarma yapınız.
- 7)Yarma yapacağınız bölüme gelince bizi desenin sol kenarına batırınız.
- 8) Alt ipliği simin altından çıkararak sime dolayınız ve aynı deliğe batarak aşağı geçiriniz.
- 9) Yarma yapılacak bölüme bizi batırınız ve alt ipliği üste çıkararak sime dolayıp tekrar aynı yere batarak aşağı geçiriniz.
- 10) Bizi desenin sağına batırarak alt ipi üste çıkararak sime dolayınız ve aşağı indiriniz.
- 11) Tekrar bizi desenin ortasına yani yarma yapılan bölüme batırınız.
- 12) Aynı işlemleri yaparak işlemeyi tamamlayınız (Resim 2.36).
- 13) İşleme bittiğinde ise simi 5-6 cm uzunluğunda kesip aşağı indiriniz ve alt ipliğe tutturunuz.

Resim 2.34. Yarma sarma

2.4.8.5. Balıksırtı

Dival işinde balıksırtı, tek yönlü ya da çift yönlü verev sarma yapılarak oluşturulur. Çift yönlü verev sarma özellikle bordürlerde kullanılmaktadır (Köklü, 2002, s.143).

Araç gereçler:

Cülde, makaralık 3 adet sim, işleme kumaşı, kumaşın renginde alt iplik, balmumu, dikiş iğnesi, küçük makas, mum bezi.

İşlem basamakları:

- 1) İşleme kumaşını desenin en uç kısmından aşağı doğru gelecek biçimde cüldenin ağzına yerleştiriliniz.
  - 2) Sim takılı makaraları cağa dizip sim akışı kesilmeyecek şekilde cüldeye uygun bir yere yerleştiriniz.
  - 3) Simlerin ucunu birleştiriniz.
  - 4) Alt ipliği (mumlu ipi) iğneye takıp ucunu düğümleyiniz.
  - 5) Bizi sağ elinize iğneyi sol elinize alınız.
  - 6) Desenin balıksırtı yapılacak yerini ortadan möhlüke yardımı ile kesiniz.
- Not:** Bu işlemi kumaş üzerinde yapıyorsanız kumaşı kesmemeye dikkat ediniz.
- 7) Desenin alt kenarına simi tutturarak işlemeyi yapmaya başlayınız.
  - 8) İşlemeyi tek yönlü olacak şekilde verev sarma tekniği ile işleyiniz
  - 9) Şeklin yarısını işleyip diğer yarıya geçtiğinizde ise verev sarmanın tam tersi istikametinde sararak işlemeyi tamamlayınız.
  - 10) Aynı işlemleri yaparak işlemeyi tamamlayınız (Resim 2.37).
  - 11) İşleme bittiğinde ise simi 5-6 cm uzunluğunda kesip aşağı geçirin ve alt ipliğe tutturunuz.

Resim 2.35. Balıksırtı

2.4.8.6. Pesent

“Geniş motiflerde ve bordürlerde uzun işleme ipliklerini bölmek amacı ile işleme kartonuna belirli bir düzeyde batış yapılmasından meydana gelir. Dival işinde düz, verev ve çeşitli pesentler kullanılmaktadır” (Köklü, 2002, s.140).

Araç gereçler:

Cülde, makaralık 3 adet sim, işleme kumaşı, kumaşın renginde alt iplik, balmumu, dikiş iğnesi, küçük makas, mum bezi.

İşlem basamakları:

- 1) İşleme kumaşını desenin en uç kısmından aşağı doğru gelecek biçimde cüldenin ağzına yerleştiriniz.
- 2) Sim takılı makaraları cağa dizip sim akışı kesilmeyecek şekilde cüldeye uygun bir yere yerleştiriniz.
- 3) Simlerin ucunu birleştiriniz.
- 4) Alt ipliği (mumlu ipi) iğneye takıp ucunu düğümleyiniz.
- 5) Bizi sağ elinize iğneyi sol elinize alınız.
- 6) Düz pesent yapılmak istenen yeri arzu ettiğiniz sıklıkta çiziniz.
- 7) Üst ipliği başlangıç noktasından tutturunuz ve ilk pesent noktasına kadar verev sarma yapınız.
- 8) Üst iplik ilk pesent noktasına geldiğinde bizi noktaya batırınız.
- 9) Alt ipliği kumaş yüzeyine çıkarınız.
- 10) Simin üstünden geçirip aynı noktaya tekrar batınız.
- 11) Tekrar alt kenara geçiniz.

12) İşlemeyi düz sarma yönünde yaparken aynı işlemleri tekrarlayınız.

13) İşlemler tamamlandıktan sonra iplikleri alta geriniz ve tutturunuz (Resim 2.38).

Resim 2.36. Pesent

2.4.8.7. Hasır iğne

Pesent de olduğu gibi geniş motiflerde ve bordürlerde uygulanır. Hasır iğne yapılacak alana istenen büyüklükte paralel çizgiler çizilir. Paralel çizgilerin arası kesik çizgilerle ikiye bölünür. Düz ve kesik çizgilerin üzeri sırasıyla hasır iğne görünümü verilecek şekilde, sarma yönünde batış yapılarak işlenir

Araç gereçler:

Cülde, makaralık 3 adet sim, işleme kumaşı, kumaşın renginde alt iplik, balmumu, dikiş iğnesi, küçük makas, mum bezi.

İşlem basamakları:

- 1) Hasır iğne yapılacak yeri belirleyiniz.
- 2) Cetvel yardımı ile istenilen büyüklükte ve sıklıkta paraleller çiziniz.
- 3) Başlangıç noktasında simi tutturunuz.
- 4) İlk sıradaki paralel çizgileri 3-4 mm kadar möhlüğe yardımı ile kesiniz.
- 5) Simleri sarma yönünde bu paralel yarıklara batarak işleyiniz.
- 6) İkinci sıradaki paralel çizgileri 3-4 mm kadar möhlüğe yardımı ile kesiniz ve işleyiniz.
- 7) Aynı işlemleri yaparak işlemeyi tamamlayınız (Resim 2.39).
- 8) İşleme bittiğinde ise simi 5-6 cm uzunluğunda kesip aşağı geçiriniz ve alt ipliğe tutturunuz.

Resim 2.37. Hasır iğne

2.4.8.8. Aplike

“Aplike tekniğini uygulayabilmek için, applikeye uygun bir desenin yapıştırma, teyelleme ve oyma işlemini tamamladıktan sonra, applike edilecek bölümleri önce applike kumaşına yapıştırılır. Yapıştırma fon kumaşın en boy iplikleri dikkate alınarak yapılmalıdır. Aplike kumaşı desenin kenarlarından kesilir. Desenin altına yapıştırıcı sürülerek fon kumaştaki yerine yapıştırılır. Desen özelliğine göre işleme teknikleri uygulanır” (Markaloğlu, 1996, s.59).

Araç gereçler:

Cülde, makaralık 3 adet sim, işleme kumaşı, applike kumaşı, kumaşın renginde alt iplik, balmumu, dikiş iğnesi, küçük makas, mum bezi.

İşlem basamakları:

1) Oyulmuş deseni aplikelik kumaş üzerine yapıştırınız.

Not: Birden fazla renkli kumaş kullanılıyorsa yapıştırma işlemi çok dikkatli bir şekilde yapılmalı sık sık kontrol edilmelidir.

2) Desenin kenar hattından kumaş görülmemesi için fazla kumaşı kesiniz.

3) Hazırlamış olduğunuz aplikeli deseni kumaş üzerine yapıştırınız.

4) İşleme kumaşını desenin en uç kısmından aşağı doğru gelecek biçimde cüldenin ağzına yerleştiriniz.

5) Sim takılı makaraları cağa dizip sim akışı kesilmeyecek şekilde cüldeye uygun bir yere yerleştiriniz.

6) Simlerin ucunu birleştiriniz. Alt ipliği (mumlu ipi). İğneye takıp ucunu düğümleyiniz.

7) Bizi sağ elinize iğneyi sol elinize alınız.

8) Aplikeyi tasarlanan teknikte işleyiniz (Şekil 2.40).

Resim 2.38. Aplike

2.4.8.9. Kabartma sarma

Kabartma sarmaya geçilmeden önce desen tamamı işlenmeli, kabartma sarma sona bırakılmalıdır. Kabartmalar genellikle düz sarma, verev sarma, balıksırtı gibi teknikler ile işlenir. İşleme sırasında sarmanın kabartmayı daha düzgün örtebilmesi için düz sarmadan 2-3 kat fazla iplik kullanılır (Köklü, 2002, s.139).

Araç gereçler:

Cülde, makaralık 3 adet sim, işleme kumaşı, aplike kumaşı, kumaşın renginde alt iplik, balmumu, dikiş iğnesi, küçük makas, mum bezi.

İşlem basamakları:

- 1) İlk olarak desenin kabartma olmayan bölümlerini işleyiniz.
- 2) Kabartma olmayan bölümler işlendikten sonra kabartma desenini yerine yapıştırınız.
- 3) Çiçeğin şekline göre düz sarma, verev sarma veya balıksırtı tekniklerini uygulayınız (Şekil 2.41).

Not: Kabartma işlemi yapılırken isteğe göre dört veya beş kat sim kullanılır. Şekil 2.41’de düz sarma tekniği uygulanmıştır.

Resim 2.39. Kabartma sarma

2.4.9. Makinede Maraş İşi İşleme

Elde yapılan Maraş işinde, işlemeye kadar olan aşamaların aynısı makine de Maraş işi yapımında da kullanılmaktadır.

Ardından makine işlemeye hazırlanır. Bunun için ilk olarak dişliler düşürülür, makine iğnesi takılıp ve alt ipliği masuraya sarılır, sim takılır, alt ve üst iplik gerginliği ayarlanıp makine hazır hale getirilir. Desen özelliğine göre sarma yönü belirlenir. Ardından desenin başlangıç yerinden 2-3 mm içerisinden alt iplik üste çıkarılır ve aynı yere 3-5 kez batırılarak iplik pekiştirilir. Son olarak desen yan yana olmak üzere sağa-sola ya da öne arkaya doğru batırılarak sarılır ve işlem bittiğinde iplik pekiştirilip kesilir (Markaloğlu, 2004, s.88).

Gelişen teknolojiyle birlikte, işleme yapılan makinelerde gelişme göstermiştir. Düz dikiş makineleriyle yapılmakla birlikte sanayi tipi nakış makineleriyle de Maraş işi yapılmaktadır.

Bu makinelerde genellikle sentetik simler kullanılmaktadır. Eldeki gibi çok katlı sim kullanmaya gerek yoktur fakat eğer sim ince olursa iki katlı sim iğneden geçirilerek kullanılabilir. Dival işleme kartona gerilerek yapıldığı için makinede de kartonundan tutturularak işlenmektedir. Makinede işlemenin iğne teknikleri yapıldıktan sonra elde de süslemeleri yapılmaktadır (Markaloğlu, 2004, s.87).

2.4.10. Maraş İşi Yardımcı İğne Teknikleri

2.4.10.1. Kurt, tırtıl, pul, boncuk ve inci tutturma

Araç gereçler:

Kurt, pul, boncuk, tırtıl, inci, dikiş ipliği, iğne, nakış makarası, biz.

İşlem basamakları:

1) Süslemeye geçmeden önce motife göre uygun ölçüde kurt ve tırtılı makas yardımı ile kesiniz.

- 2) Kullanacağımız süsleme malzemenizi biz yardımı ile çalışmaya başlayınız.
- 3) Biz sağ elde iğneyi alttan iplik olarak yürütüyoruz.
- 4) Süsleme gerecinizi iğneye takınız.
- 5) Süsleme malzemenizi desene göre işleyiniz.
- 6) İşlemeniz bittikten sonra alt ipinizi düğüm yaparak sabitleyiniz.

2.4.10.2. Blonya iğnesi yapma

Araç gereçler:

Kordon, dikiş ipliği, iğne, nakış makarası, biz.

- 1) Kordon tutturulacak yer belirleyiniz.
- 2) Kordon büyük iğneye takarak kumaşın yüzüne çıkarınız.
- 3) Küçük iğnedeki iplik kumaşın tersinden kordona tutturunuz.
- 4) Küçük iğne kordonun 5 mm ilerisinden kumaşın yüzüne çıkartınız.
- 5) Kordon araya alınıp küçük iğnenin çıktığı noktaya veya arada 1-2 kumaş ipliği bırakarak kordonun dibine batış yapınız.
- 6) İğne batırıldığı yerden sola doğru 5 mm ileriden çıkarılır. Bu işlemler tekrarlanarak işleme devam ediniz.

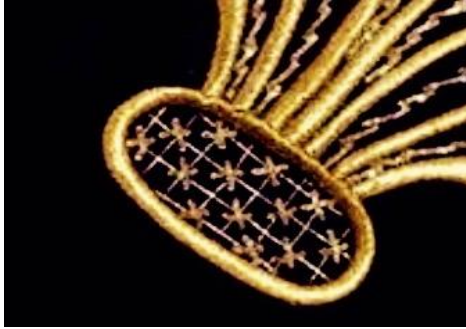
Resim 2.40. Yardımcı iğne teknikleri

2.4.10.3. Atma işi yapma

Araç gereçler:

Sim, kurt, tırtıl, dikiş ipliği, iğne, nakış makarası, biz.

- 1) Atma işi yapılacak yeri belirleyiniz.
- 2) Yapmak istediğiniz şekli çiziniz.
- 3) Simle çizgi doğrultusunda batış yapınız.
- 4) Tersten kısa geçişler şeklinde üstten çizilmiş olan çizgiler uzun batışlarla tamamlayınız.
- 5) Tırtıl 3 mm uzunluğunda kesiniz.
- 6) Kumaş üzerinde atılan ipliklerin birleşme noktalarına olan + ların üzerine tırtilla x atarak tutturunuz.

Resim 2.41. Atma işi

2.4.11. Maraş İşini Gri Kartondan Temizleme

“Kumaşı germek için yapılan teyel iplikleri işlemenin tersinden kesilerek temizlenir. İşleme parçası düzgün bir yere tersinden yerleştirilir. Bizin ucu ile desenin kenarından giderek mukavva işlemeden ayrılır. Astar olarak koyulan kumaş desen kenarından 0,5cm den kesilir. Desen aralarına girmeden sadece desenin dış kısmından kesilmesine dikkat edilir. Daha sonrada işleme parçası tersinden ütülenir” (Sivaslıoğlu, 2014, s.73).

2.2.12. Maraş İşinde Kenar Temizleme ve Süsleme

“Dival işlemede tek yüzlü bir işleme tekniği olduğu için uygulanan eşya genellikle astarlanarak kullanılır. Kullanılan kumaşın özelliğine göre çeşitli kenar temizleme teknikleri uygulanır” (Markaloğlu, 1996, s.83).

- 1) Astarlama
- 2) Köşe yapma

- 3) Hazır harç kullanma.
- 4) Simle dantel örme.
- 4) Kordon bükme (hazır kordon kullanma).
- 5) Tırtılla saçak yapma (hazır saçak kullanma).

2.2.13. Maraş İşinde Ütüleme

“Desen yapıştırmadan önce çok iyi ütülenmiş kumaş, kartona gerilerek işlendiğinden işleme bitiminde çok buruşmamaktadır. Diğer kabarık işlemlerde olduğu için, havlı bir kumaş üzerinde tersten ütülenmelidir. Ütülenirken işleme yapılmış kumaşın özellikleri dikkate alınmalıdır. Günümüzde üretilen simler ütülenebilmektedir” (Markaloğlu, 1996, s.83).

2.4.14. Maraş İşi İle İşlenmiş Ürünü Saklama

Altın ve gümüş simler dışında eski işlemlerde kullanılan bazı simler isten, nemden, naftalin kokusundan ve dumandan zarar görmektedir. Bu nedenle bu tür sim kullanılarak işlenmiş eşyalar, pamuklu dokumadan yapılmış bohça veya torbalara konularak saklanmalıdır. Eşyaların katlanması gerekiyorsa işlemeli kısımların üst üste gelmemesi için aralarına mulâj kâğıdı veya kumaş parçası konulmalıdır (Markaloğlu, 2004, s.83).

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmada izlenen araştırmanın modeli, evreni, örnekleme, veri toplama teknikleri, veri analizi ve yorumlanması alt başlıklar halinde ele alınmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada, tarama modeline dayalı betimsel araştırma yöntemi kullanılmıştır.

Yazılı kaynaklar ve Erzurum Arkeoloji Müzesinde bulunan Maraş işi işlemeli ürünler araştırmanın materyalini oluşturmuştur.

Araştırmada ön çalışma olarak Erzurum Arkeoloji Müzesinden araştırma izinleri alınmıştır.

Araştırma kapsamında, Maraş işi ile ilgili genel bilgiler verildikten sonra, Erzurum Arkeoloji Müzesinde bulunan, araştırma süresince incelenmesine izin verilen 37 adet Maraş işi işlemeli ürünün fotoğrafları çekilerek tür, gereç, teknik, renk, bezeme ve kompozisyon özellikleri hazırlanan ürün bilgi formları doğrultusunda tespit edilmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Erzurum Arkeoloji Müzesinde bulunan işlemeli ürünler oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise, Erzurum Arkeoloji Müzesinde bulunan özgün niteliklere sahip, müze tarafından incelenmesine izin verilen 37 adet Maraş işi işlemeli ürün oluşturmuştur.

3.3. Veri Toplama Tekniği

Araştırma konusu ile ilgili yazılı kaynaklar, müze arşivinden ve elektronik ortamdan alınan bilgiler değerlendirilmiştir. Araştırmada, Erzurum Arkeoloji Müzesinde bulunan Maraş işi işlemeli ürünlerin, incelenmesi doğrultusunda bilgi formları düzenlenmiştir. Müzedeki Maraş işi ürünlerin fotoğrafları çekilerek, CorelDRAW X5 programında çizimleri yapılmıştır. Araştırma kapsamındaki ürünlerin ölçüleri milimetrik mezura kullanılarak alınmıştır. Envanter defterlerinden ürünlerin müzeye geliş şekli, tarihleri, envanter numaraları bilgisine ulaşılmıştır. Uygulama araştırmacı tarafından yapılmıştır.

3.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Araştırmada elde edilen verilerin analizi aşağıda sıralanan yöntemlerle yapılmıştır.

1. Literatür taramasından elde edilen bilgiler kapsamında araştırmanın kavramsal çerçevesi oluşturulmuştur.
2. Araştırmada uzman kişilere danışılarak hazırlanan ürün bilgi formlarına göre incelenen Maraş işi işlemeli ürünlerin tür, gereç, teknik, renk, bezeme ve kompozisyon özellikleri hakkında ayrıntılı bilgi verilmiştir.
3. Araştırma kapsamındaki ürünlerin fotoğrafları çekilerek ürün bilgi formlarına yerleştirilmiş ve CorelDRAW X5 programında çizimleri yapılmıştır.
4. Envanter defterleri incelenerek müzeye geliş tarihleri, müzeye geliş şekilleri ve envanter numaraları hakkında bilgi elde edilmiştir.
5. Araştırmanın amacı doğrultusunda hazırlanan ürün bilgi formlarından elde edilen verilerin analizinde yüzde formülü uygulanarak veriler çizelgeler halinde yorumlanmıştır.
6. İncelenen Maraş işi işlemeli, ürünlerin özellikleri dikkate alınarak yeni örnekler oluşturmuştur.

4. ARAŞTIRMA BULGULARI VE YORUMLAR

4.1. Maraş İŞi Ürün ÖrneKlerine Ait Bilgi Formları

Bu bölümde Erzurum Arkeoloji Müzesi bünyesinde bulunan Maraş işi işlemleri ürünlerin özellikleri üzerinde yapılan gözlem ve incelemeler doğrultusunda hazırlanan bilgi formları sunulmuştur. Ayrıca Maraş işi desen çizimleri bilgi formları arkasında yer almıştır.

BİLGİ FORMU 1

Resim 4.1. Yastık

Fotoğraf No	: 1
Ürün No	: 1
Müze Geliş Şekli	: Satın alınmıştır.
Müze Geliş Tarihi	: 06.07.1984
İnceleme Tarihi	: 09.07.2019
Envanter No	: 53-84
Ürün Türü	: Yastık
Ürünün Durumu	: Kumaşta renk kaybı, simde kararma, boncuk tutturmada kopma bulunmaktadır.
Ürünün Boyutları	: En: 36 cm, Boy: 76 cm
Kullanılan Gereçler	:
Zeminde	: Kadife kumaş
İşlemede	: İşleme kartonu, sim, iplik, pul, boncuk
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Dikiş ipliği, astarlık kumaş

Kullanılan Teknikler

:

İşlemede : Düz sarma, kabartma sarma, pul boncuk ve kurt tutturma

Kenar Temizlemede ve Süslemede : Astar dikimi

Kullanılan Renkler

:

Zeminde : Bordo kumaş

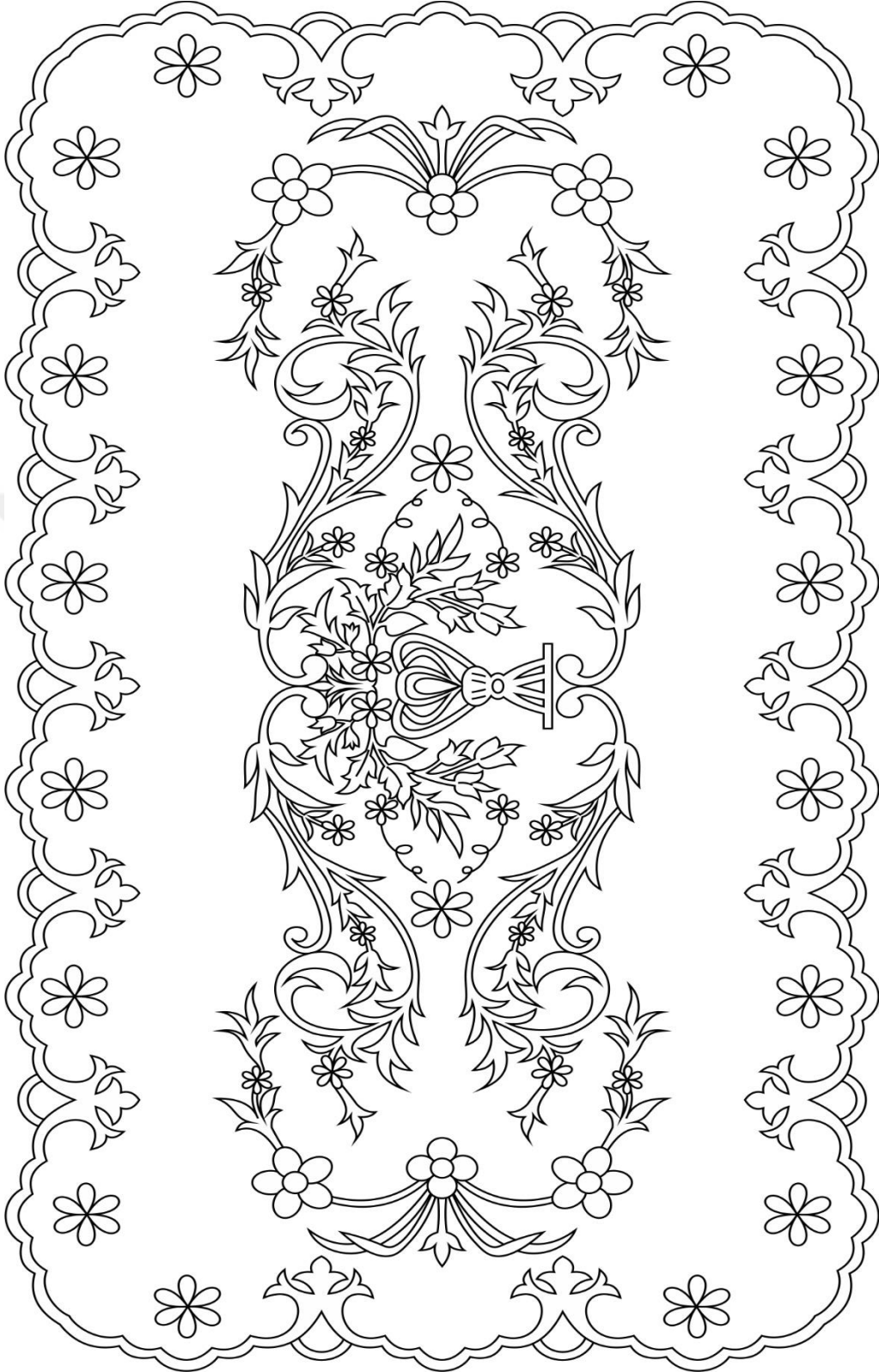
İşlemede : Altın sarısı sim, sarı alt iplik

Kullanılan Bezeme

: Bitkisel bezeme; çiçek, dal, yaprak, nesneli bezeme; saksı

Kompozisyon

: Dikdörtgen yastığın merkezinde saksıdan çıkan çiçek ve dallardan oluşan bitkisel motif simetrik yerleştirilmiştir. Yastığın dörtkenarına bitkisel bezemelerden oluşan düzgün sıralamalı su deseni işlenmiştir.

Şekil 4.1. Yastıkta işlemenin desen çizimi

BİLGİ FORMU 2

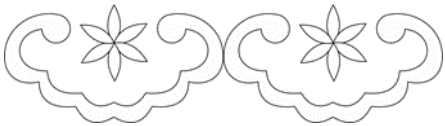
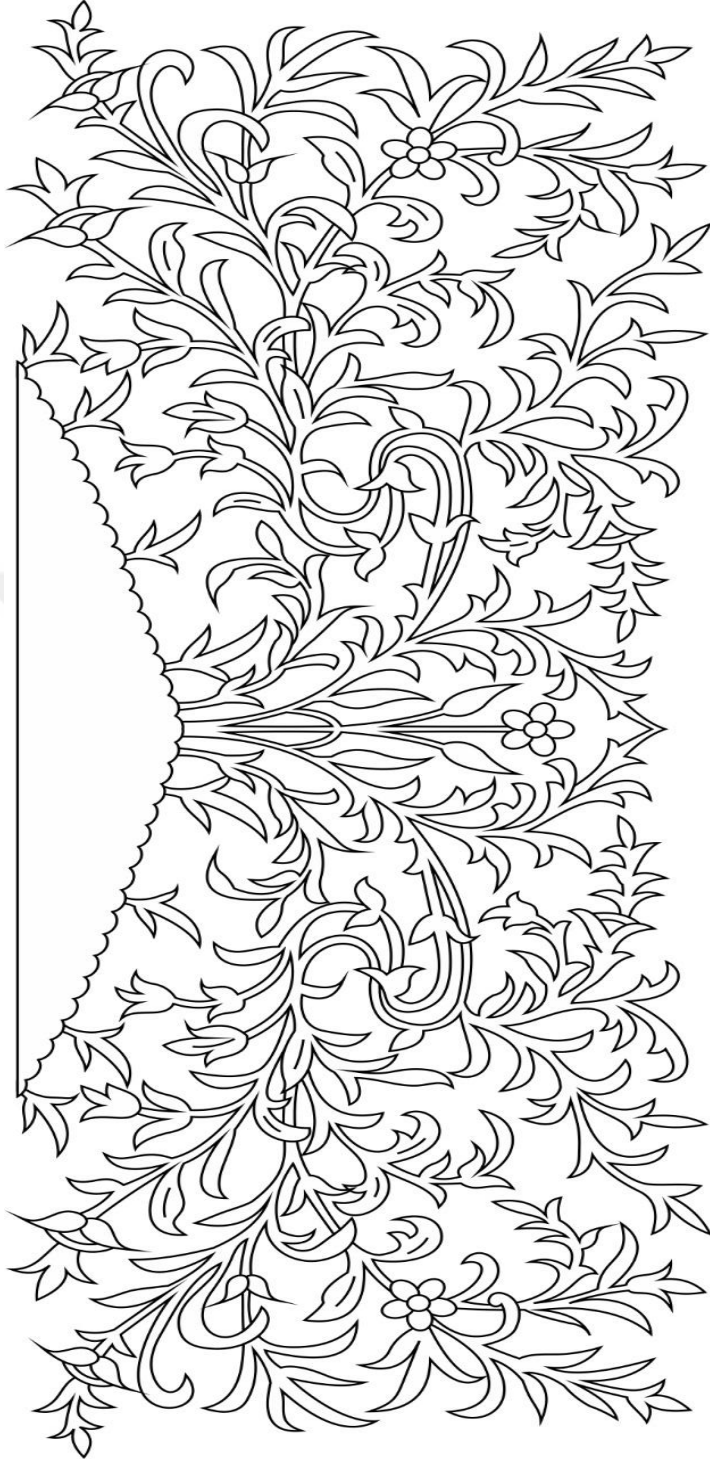

Resim 4.2. Yastık

Fotoğraf No	: 2
Ürün No	: 2
Müze Geliş Şekli	: Satın alınmıştır.
Müze Geliş Tarihi	: 15.06.1992
İnceleme Tarihi	: 09.07.2019
Envanter No	: 9-92
Ürün Türü	: Yastık
Ürün Durumu	: Ürün iyi durumda, astar dikiminde sökülmeler bulunmaktadır.
Ürünün Boyutları	: En: 38 cm, Boy: 96 cm
Kullanılan Gereçler	:
Zeminde	: Kadife kumaş
İşlemede	: İşleme kartonu, sim, iplik
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Beyaz kumaş, astarlık kumaş
Kullanılan Teknikler	:
İşlemede	: Düz sarma, yarma sarma, sap işi
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astar dikimi

Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Koyu kırmızı kumaş
İşlemede	: Altın sarısı sim, sarı alt iplik
Kullanılan Bezeme	: Bitkisel bezemeler; yaprak, dal, gonca, çiçek, sembolik bezemeler; toprak
Kompozisyon	: Yastıkta merkezde bitkisel motiflerle oluşturulmuş, orta simetrik desen kenarlara doğru uzanmıştır. Yastığın dört etrafı çiçek ve dallardan stilize edilmiş, düzgün sıralı bordürle çevrilmiştir.

Şekil 4.2. Yastıkta işlemenin desen çizimi

BİLGİ FORMU 3

Resim 4.3. Kırilent

Fotoğraf No	: 3
Ürün No	: 3
Müze Geliş Şekli	: Satın alınmıştır.
Müze Geliş Tarihi	: 13.10.1995
İnceleme Tarihi	: 09.07.2019
Envanter No	: 22-85
Ürün Türü	: Kırilent
Ürün Durumu	: Zemin kumaşında yıpranmalar, astar dikiminde sökülmeler bulunmaktadır.
Ürünün Boyutları	: En: 45 cm, Boy: 40 cm
Kullanılan Gereçler	:
Zeminde	: Kadife kumaş
İşlemede	: Sim, işleme kartonu
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astarlık kumaş
Kullanılan Teknikler	:
İşlemede	: Düz sarma
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astar dikimi
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Bordo kumaş
İşlemede	: Altın sarısı sim, beyaz alt iplik

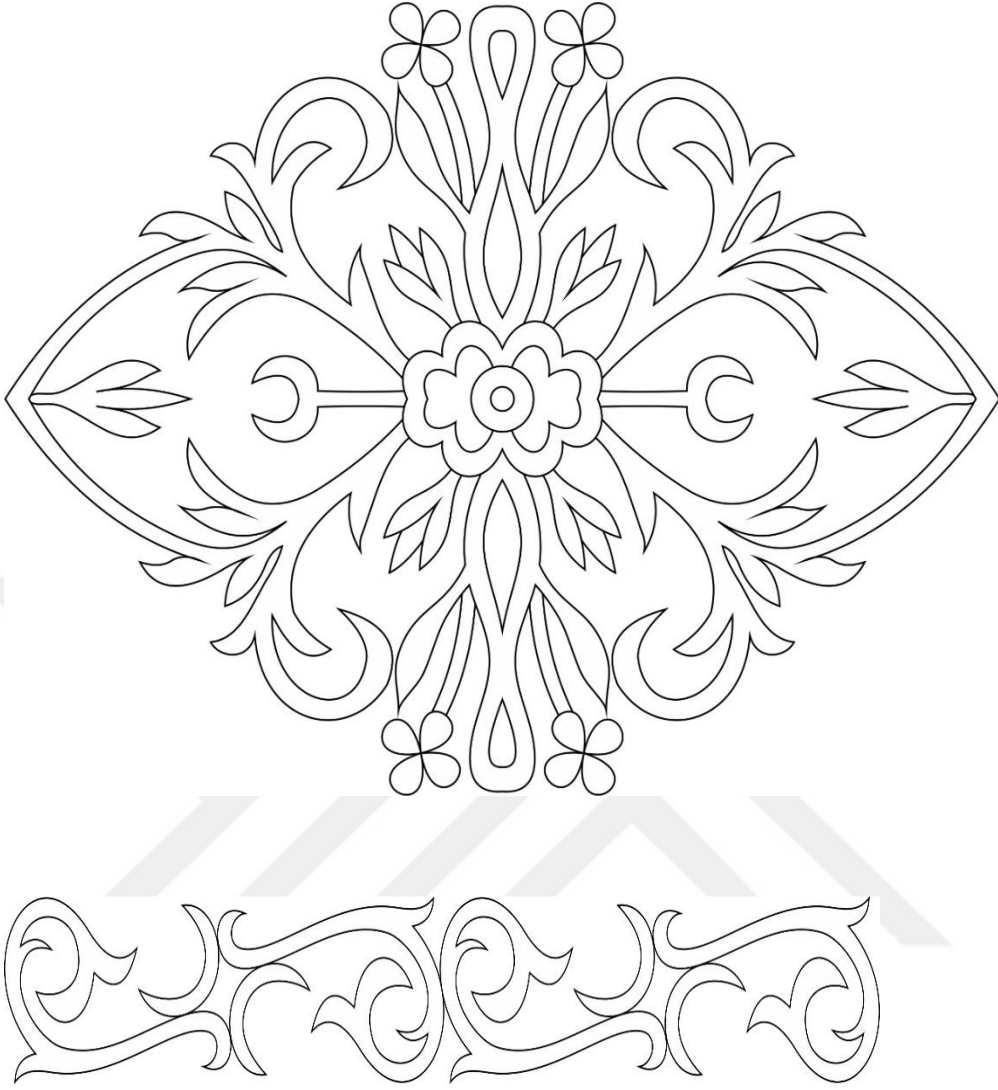
Kullanılan Bezeme

: Bitkisel bezeme; Dal, yaprak, mine çiçeği, sembolik bezeme; hilal

Kompozisyon

: Kırilent merkezinde orta simetrik motif yerleştirilmiştir. Kırilentin dörtkenarında dallardan stilize edilmiş düzgün sıralamalı su deseni işlenmiştir.

Şekil 4.3. Kırklentte işlemenin desen çizimi

BİLGİ FORMU 4

Resim 4.4. Yastık

Fotoğraf No	: 4
Ürün No	: 4
Müze Geliş Şekli	: Satın alınmıştır.
Müze Geliş Tarihi	: 15.10.1985
İnceleme Tarihi	: 09.07.2019
Envanter No	: 21-85
Ürün Türü	: Yastık
Ürün Durumu	: Zemin kumaşında yıpranma, astar dikiminde sökümler bulunmaktadır.
Ürünün Boyutları	: En: 90 cm, Boy: 40 cm
Kullanılan Gereçler	:
Zeminde	: Kadife kumaş
İşlemede	: Sim, işleme kartonu,
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astarlık kumaş
Kullanılan Teknikler	:
İşlemede	: Düz sarma
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astar dikimi
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Bordo kumaş
İşlemede	: Altın sarısı sim, sarı alt iplik
Kullanılan Bezeme	: Bitkisel bezeme; yaprak, çiçek ve dal

Kompozisyon

: Yastık merkezinde orta simetrik motif bulunmaktadır. Yastığın dörtkenarında yapraktan oluşan, düzgün sıralamalı su yerleştirilmiştir.

Şekil 4.4. Yastıkta işlemenin desen çizim

BİLGİ FORMU 5

Resim 4.5. Kirlent

Fotoğraf No	: 5
Ürün No	: 5
Müze Geliş Şekli	: Satın alınmıştır.
Müze Geliş Tarihi	: 15.10.1985
Envanter No	: 24-85
İnceleme Tarihi	: 09.07.2019
Ürün Türü	: Kirlent
Ürün Durumu	: Zeminde yıpranma, astar dikiminde sökülme, işlemede kararmalar bulunmaktadır.
Ürünün Boyutları	: En: 48 cm, boy: 40 cm
Kullanılan Gereçler	:
Zeminde	: Kadife kumaş
İşlemede	: Sim, işleme kartonu, işleme kartonu.
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astarlık kumaş
Kullanılan Teknikler	:
İşlemede	: Düz sarma, yarma sarma
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astar dikimi
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Bordo kumaş

İşlemede : Altın sarısı sim, beyaz alt iplik

Kullanılan Bezeme : Nesneli bezeme; tuğra, arma, bitkisel bezeme; yaprak, dal

Kompozisyon : Üst orta bölümünde tuğra, alt bölümde arma motifi yanında yaprak dal ve çiçeklerden oluşan bitkisel bir motif bulunmaktadır.

Şekil 4.5. Kirlente işlemenin desen çizimi

BİLGİ FORMU 6

Resim 4.6. Kırilent

Fotoğraf No	: 6
Ürün No	: 6
Müze Geliş Şekli	: Satın alınmıştır.
Envanter No	: 105
İnceleme Tarihi	: 09.07.2019
Müze Geliş Tarihi	: 05.04.1961
Ürün Türü	: Kırilent
Ürün Durumu	: Zemin kumaşında renk kaybı, süslemede kopmalar, astar dikişinde sökülmeler bulunmaktadır.
Ürünün Boyutları	: En: 45 cm, Boy: 40 cm
Kullanılan Gereçler	:
Zeminde	: Kadife kumaş
İşlemede	: Sim, iplik, işleme kartonu, kurt, pul, boncuk.
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astarlık kumaş
Kullanılan Teknikler	:
İşlemede	: Düz sarma, pul, kurt, boncuk tutturma,
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astar dikimi
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Bordo kumaş
İşlemede	: Altın sarısı sim, sarı alt iplik

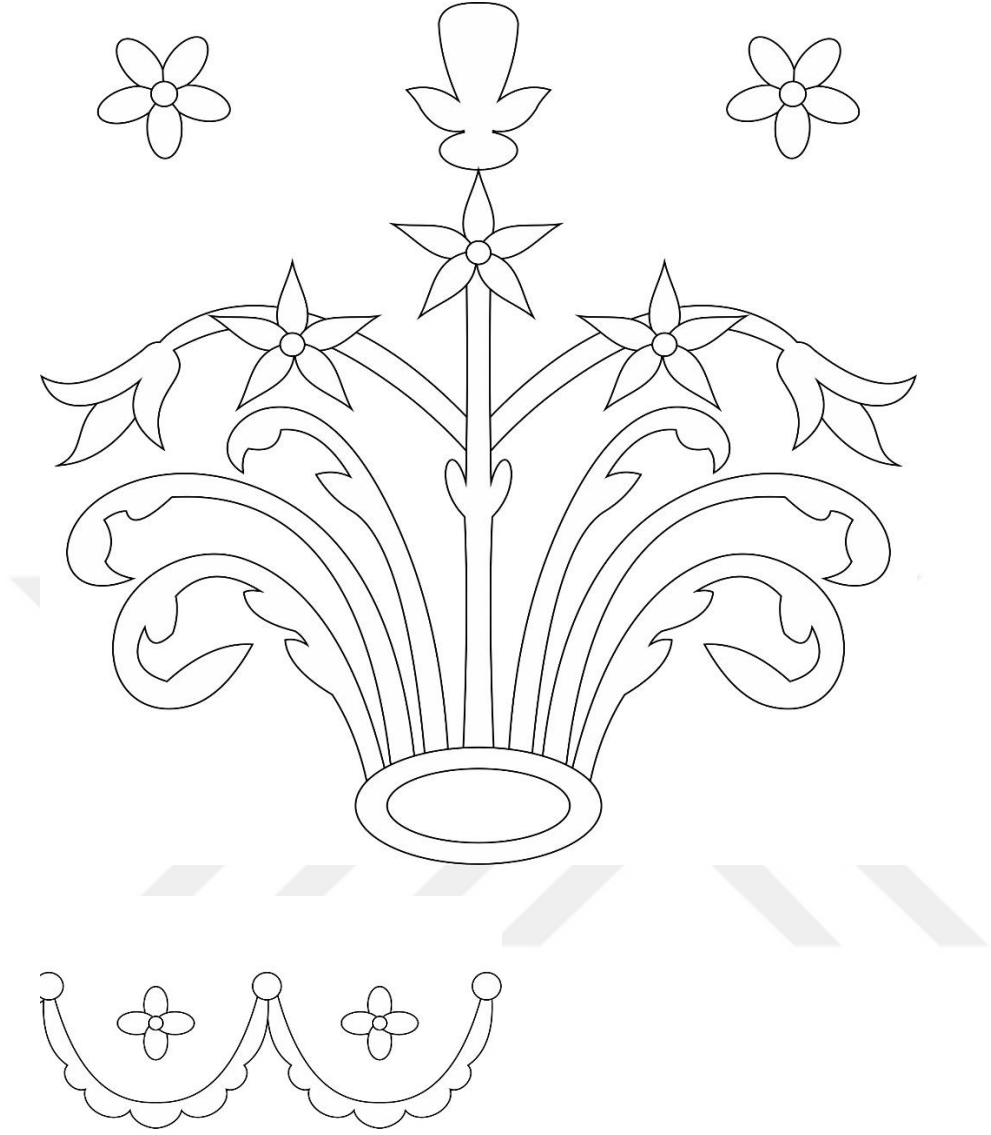
Kullanılan Bezeme

: Bitkisel bezeme; mine çiçeği yıldızçiçeği dal ve yaprak

Kompozisyon

: Kırılentin merkezinde orta simetrik motif yerleştirilmiş, dörtkenarına düzgün sıralamalı su deseni işlenmiştir.

Şekil 4.6. Kirlente işleminin desen çizimi

BİLGİ FORMU 7

Resim 4.7. Parça örtü

Fotoğraf No	: 7
Ürün No	: 7
Müze Geliş Şekli	: Satın alınmıştır.
Müze Geliş Tarihi	: 09.11.1968
İnceleme Tarihi	: 09.07.2019
Envanter No	: 693
Ürün Türü	: Parça örtü
Ürün Durumu	: Zemin kumaşında incelme ve renk kaybı, kurt pul ve boncuk tutturmada kopmalar, kenar temizliğinde dikişte sökülmeler bulunmaktadır.
Ürünün Boyutları	: En: 40 cm, Boy: 105 cm
Kullanılan Gereçler	:
Zeminde	: Kadife kumaş
İşlemede	: Sim, işleme kartonu, koton iplik, pul, kurt, boncuk.
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Harç, astarlık kumaş
Kullanılan Teknikler	:
İşlemede	: Düz sarma, pul, boncuk, kurt tutturma.
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Harç ve astar dikimi
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Kırmızı kumaş

İşlemede : Altın sarısı sim, sarı alt iplik

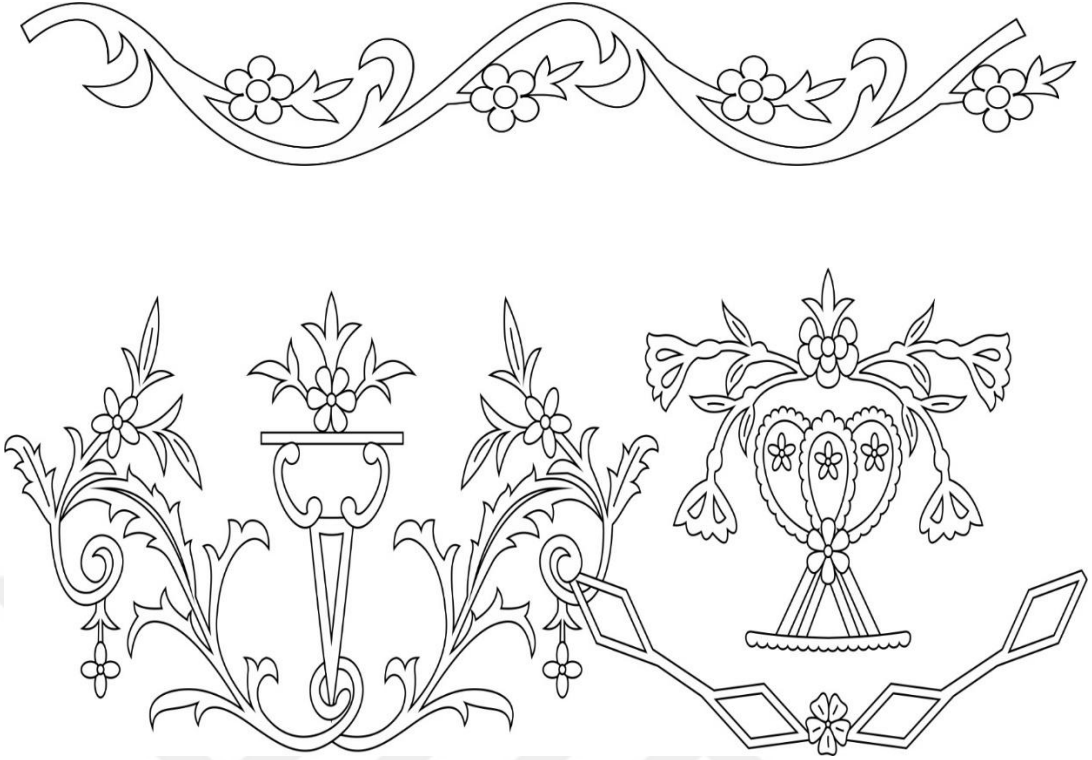
Kullanılan Bezeme

: Bitkisel bezeme; dal, yaprak, çiçek, nesneli bezeme; saksı

Kompozisyon

: Bağlantılı sıralamalı desen örtü boyunca yerleştirilmiştir. Örtünün iki kenarına, desen orta da kalacak şekilde düzgün sıralamalı su deseni işlenmiştir.

Şekil 4.7. Parça örtüde işlemenin desen çizimi

BİLGİ FORMU 8

Resim 4.8. a, b Yastık örtüsü

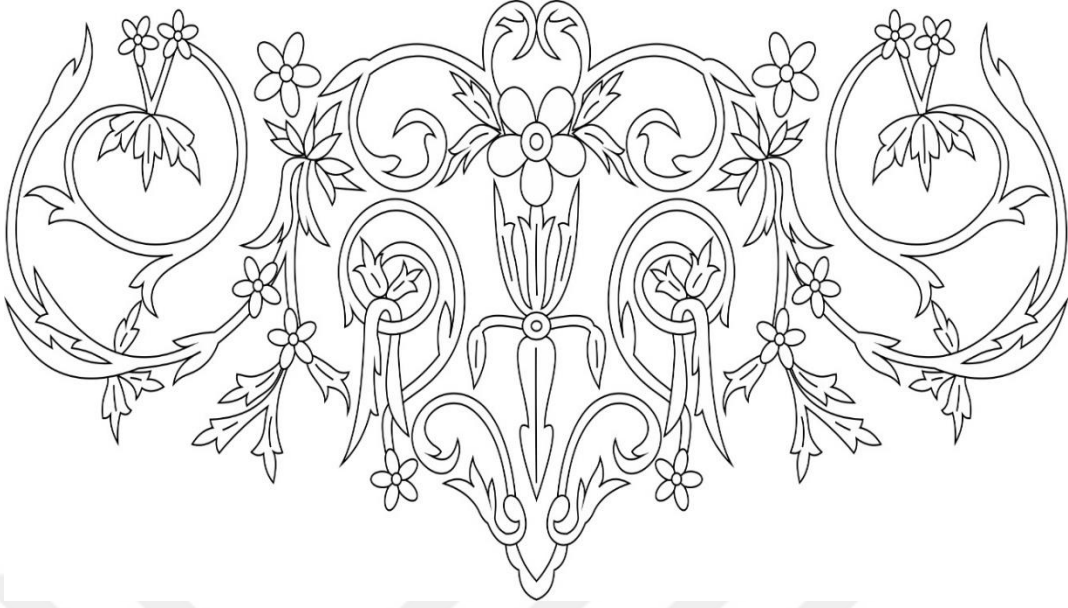
Fotoğraf No	: 8.a,b
Ürün No	: 8
Müze Geliş Şekli	: Satın alınmıştır.
Müze Geliş Tarihi	: 09.11.1968
İnceleme Tarihi	: 10.07.2019
Envanter No	: 692
Ürün Türü	: Yastık örtüsü
Ürün Durumu	: Zemin kumaşında renk kaybı, işlemede kararmalar, süslemelerde kopma, astar dikişinde sökülmeler bulunmaktadır.
Ürünün Boyutları	: En: 60 cm, Boy: 258 cm
Kullanılan Gereçler	:
Zeminde	: Kadife kumaş
İşlemede	: Sim, iplik, işleme kartonu,
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Harç, pul, astarlık kumaş
Kullanılan Teknikler	:
İşlemede	: Düz sarma
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Harç ve astar dikimi, pul tutturma
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Kırmızı kumaş
İşlemede	: Altın sarısı sim, sarı alt iplik
Kullanılan Bezeme	: Bitkisel bezeme; yaprak çiçek kıvrımlı dal, nesneli bezeme; fiyonk

Kompozisyon

: Örtü iki kenarına düzgün sıralamalı su deseni yerleştirilmiştir. Orta simetrik motif, atlamalı sıralamalı olarak örtü boyunca işlenmiştir.

Şekil 4.8. Yastık örtüsünde işlemenin desen çizimi

BİLGİ FORMU 9

Resim 4.9. Sedir örtüsü

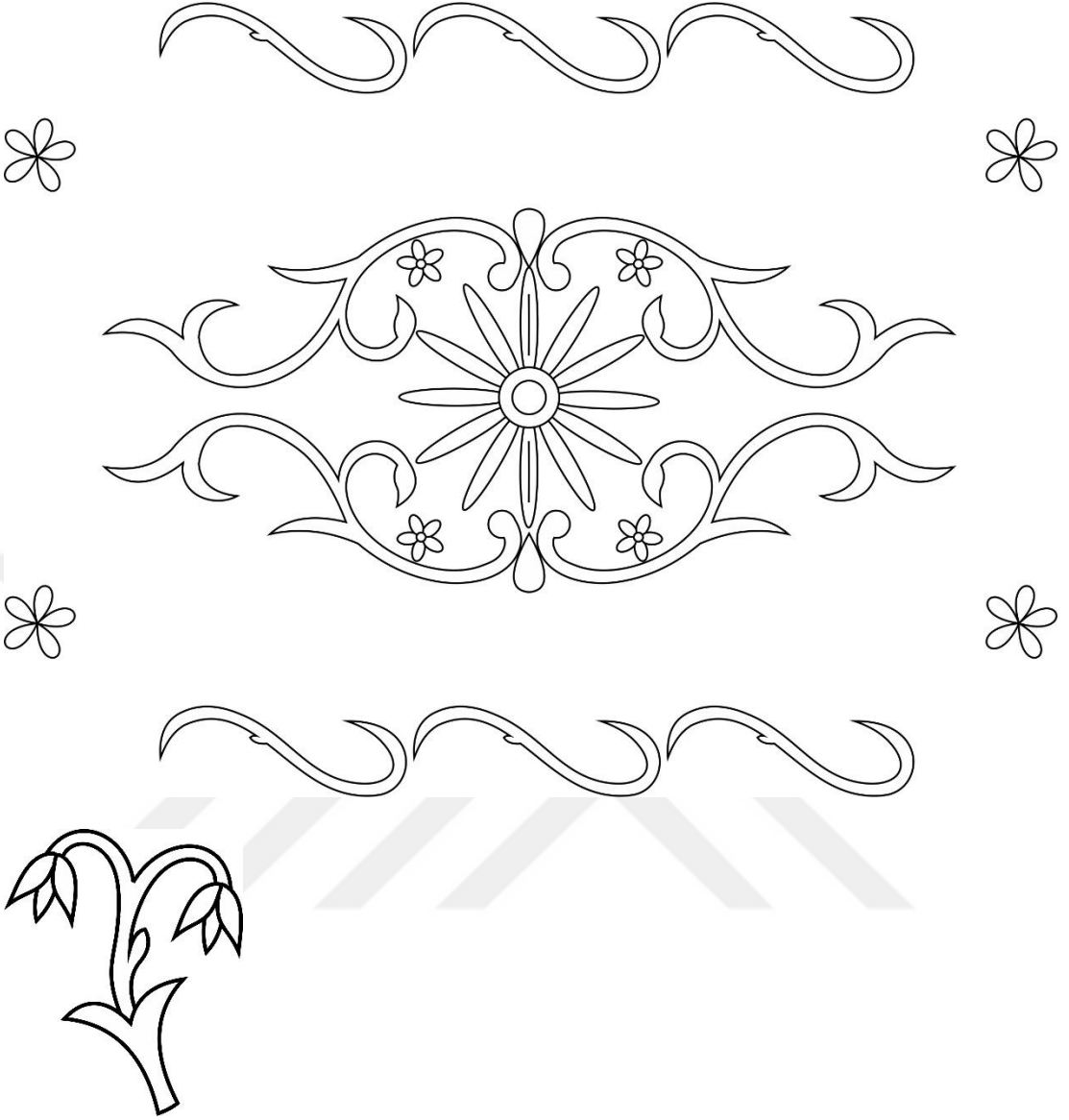
Fotoğraf No	:	9
Ürün No	:	9
Müzeye Geliş Şekli	:	Satın alınmıştır.
Müzeye Geliş Tarihi	:	05.04.1961
İnceleme Tarihi	:	10.09.2019
Envanter No	:	105
Ürün Türü	:	Sedir önü örtüsü
Ürün Durumu	:	Zeminde kumaşında yıpranma, işlemede sökülme ve kararmalar, süslemede kopmalar bulunmaktadır.
Ürünün Boyutları	:	En: 40 cm, Boy: 354 cm
Kullanılan Gereçler	:	
	Zeminde	: Kadife kumaş
	İşlemede	: Sim, işleme kartonu, iplik
	Kenar Temizleme ve Süslemede	: Astarlık kumaş, harç
Kullanılan Teknikler	:	
	İşlemede	: Düz sarma, pul tırtıl tutturma
	Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astar ve harç dikimi
Kullanılan Renkler	:	

Zeminde : Bordo kumaş
İşlemede : Altın sarısı sim, sarı alt iplik

Kullanılan Bezeme : Bitkisel bezeme; çiçek dal, yaprak

Kompozisyon : Bitkisel bezemelerden oluşan orta simetrik motif atlamalı sıralamalı olarak yerleştirilmiştir. Örtü boyunca aralarda serpmeye küçük motifler, örtünün her iki tarafında kıvrımlı dallardan oluşturulmuş düzgün sıralamalı su deseni bulunmaktadır.

Şekil 4.9. Sedir önü örtüsünde işlemenin desen çizimi

BİLGİ FORMU 10

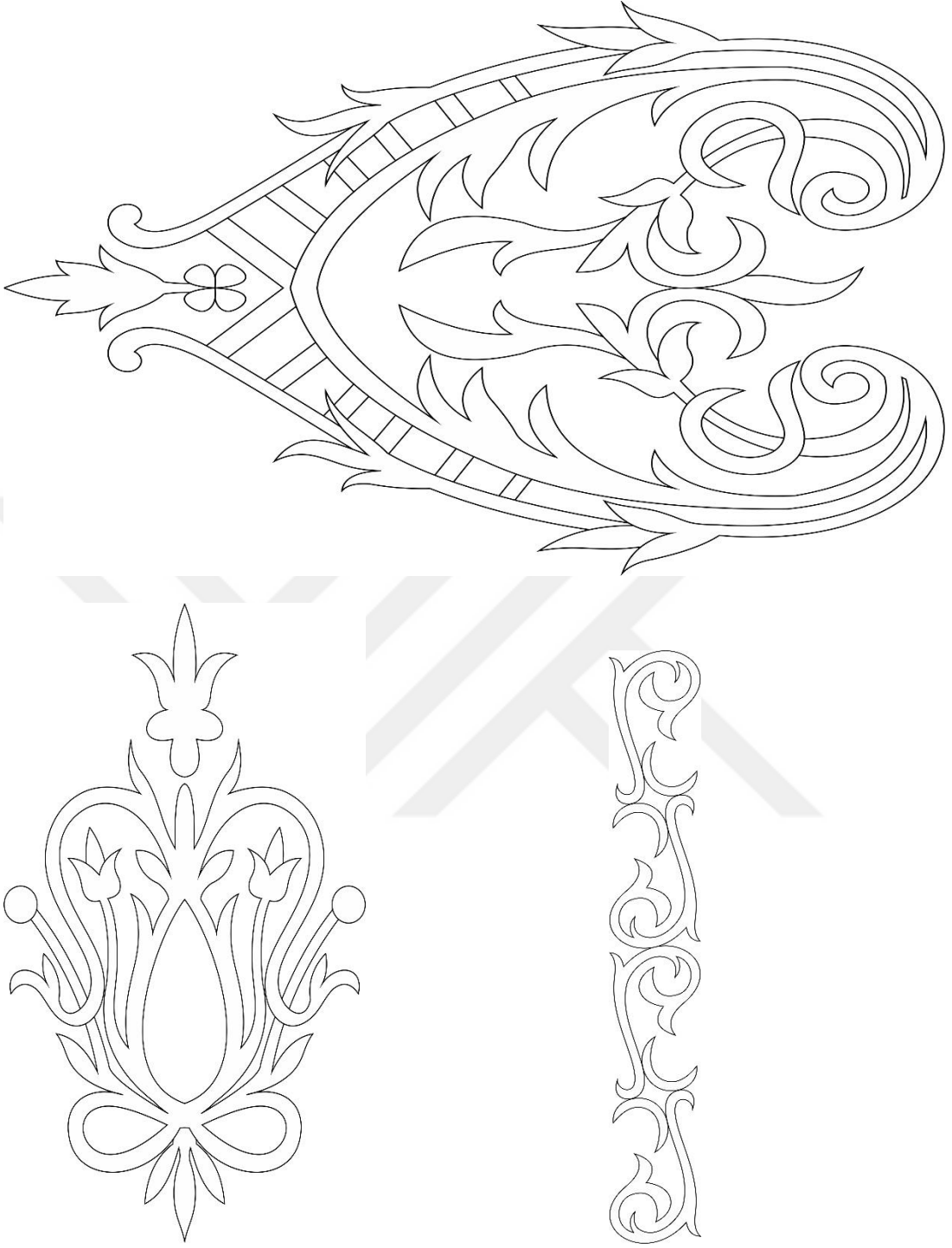
Resim 4.10. a, b Karyola örtüsü

Fotoğraf No	: 10.a,b
Ürün No	: 10
Müze Geliş Şekli	: Satın alınmıştır.
Müze Geliş Tarihi	: 15.10.1985
İnceleme Tarihi	: 10.09.2019
Envanter No	: 20-85
Ürün Türü	: Karyola örtüsü
Ürün Durumu	: Zemin kumaşında yıpranmalar, astar dikişinde sökülmeler bulunmaktadır.
Ürünün Boyutları	: En: 40 cm, Boy: 354 cm
Kullanılan Gereçler	:
Zeminde	: Kadife kumaş
İşlemede	: Sim, işleme kartonu, iplik
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astarlık kumaş
Kullanılan Teknikler	:
İşlemede	: Düz sarma
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astar dikimi
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Bordo kumaş
İşlemede	: Altın sarısı sim, sarı alt iplik
Kullanılan Bezeme	: Bitkisel bezeme; yaprak, mine çiçeği, dallar, nesneli bezeme; fiyonk

Kompozisyon

: Yaprak, çiçek ve dallardan oluşturulmuş orta simetrik motif büyük ve küçük motif atlamalı sıralamalı olarak yerleştirilmiştir. Etek üst ve alt kenarına düzgün sıralamalı su deseni işlenmiştir

Şekil 4.10. Karyola örtüsünde işlemenin desen çizimi

BİLGİ FORMU 11

Resim 4.11. Örtü

Fotoğraf No	: 11
Ürün No	: 11
Müze Geliş Şekli	: Satın alınmıştır.
Müze Geliş Tarihi	: 27.08.1969
İnceleme Tarihi	: 11.09.2019
Envanter No	: 10-14
Ürün Türü	: Örtü
Ürün Durumu	: Zemin kumaşında yıpranmalar, işlemede kararmalar ve süslemede kopmalar bulunmaktadır.
Ürünün Boyutları	: En: 47 cm, Boy: 363 cm
Kullanılan Gereçler	:
Zeminde	: Kadife kumaş
İşlemede	: Sim, işleme kartonu, iplik, tırtıl, pul, boncuk,
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astarlık kumaş
Kullanılan Teknikler	:
İşlemede	: Düz sarma, kabartma sarma, atma işi, pul, boncuk, tırtıl tutturma
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astar dikimi
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Bordo kumaş
İşlemede	: Altın sarısı sim, sarı alt iplik

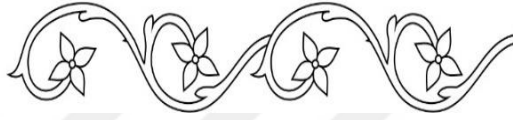
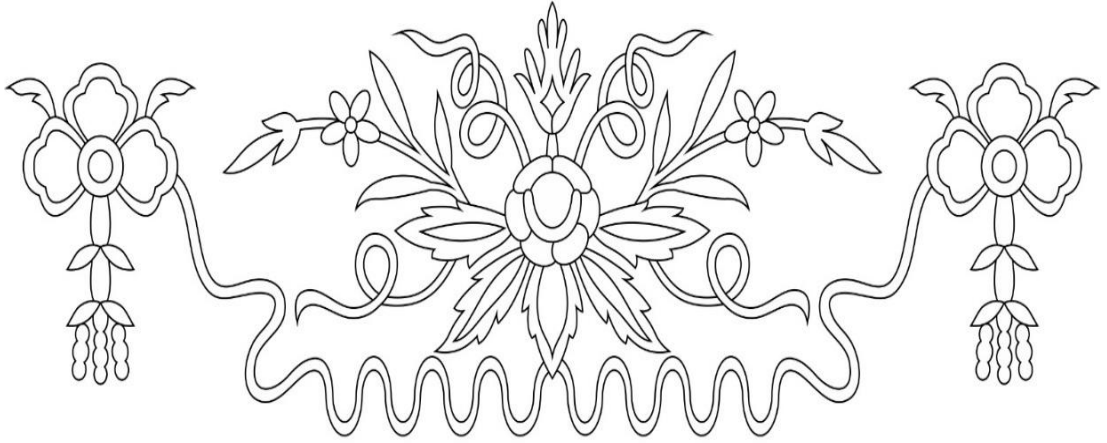
Kullanılan Bezeme

: Bitkisel bezeme; yaprak, mine çiçeği, gül ve dal, nesneli bezeme; kandil

Kompozisyon

: Orta simetrik motif bağlantılı sıralamalı olarak örtüye yerleştirilmiştir. Bağlantılı sıralamalı su deseni örtünün iki kenarına işlenmiştir.

Şekil 4.11. Örtüde işlemenin desen çizimi

BİLGİ FORMU 12

Resim 4.12. Yatak örtüsü

Fotoğraf No	: 12
Ürün No	: 12
Müzeye geliş şekli	: Satın alınmıştır.
Müzeye Geliş Tarihi	: 23.04.1982
İnceleme Tarihi	: 10.09.2019
Envanter No	: 14-82
Ürün Türü	: Yatak örtüsü
Ürün Durumu	: Zemin kumaşında renk kayıpları, astar dikişinde sökülmeler bulunmaktadır.
Ürünün Boyutları	: En: 55 cm, Boy: 195 cm

Kullanılan Gereçler

:

Zeminde : Kadife kumaş**İşlemede** : Sim, iplik, kurt, pul, boncuk**Kenar Temizlemede ve Süslemede** : Astarlık kumaş**Kullanılan Teknikler**

:

İşlemede : Düz sarma, pul, boncuk ve kurt tutturma**Kenar Temizlemede ve Süslemede** : Astar dikimi**Kullanılan Renkler**

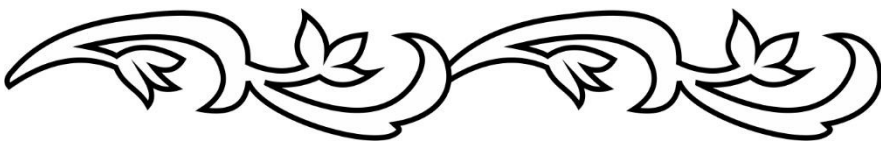
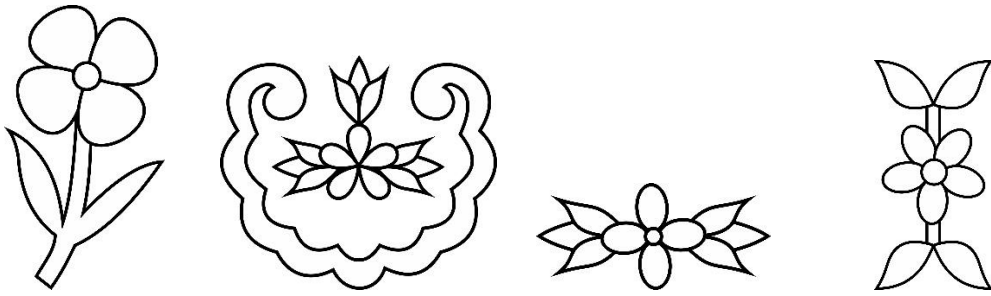
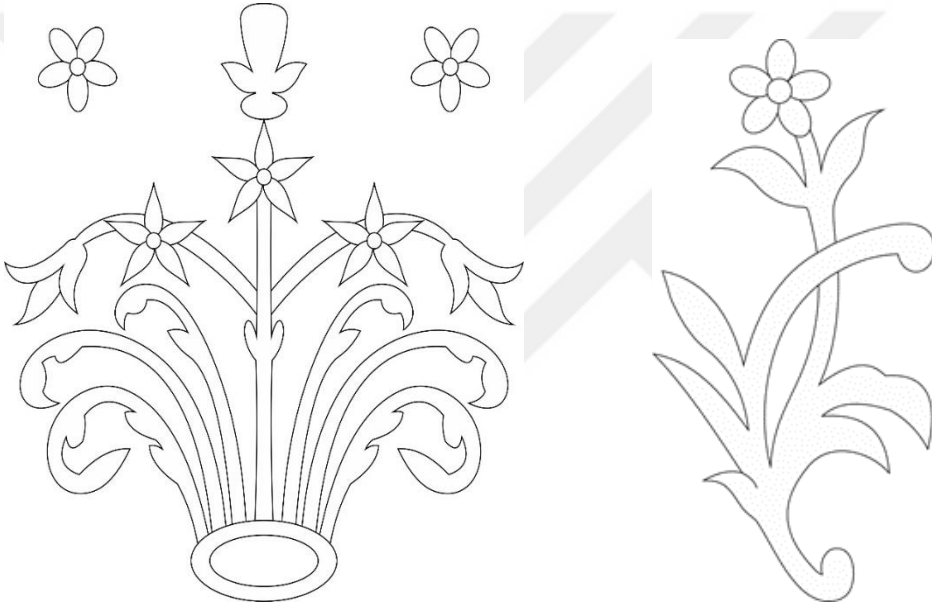
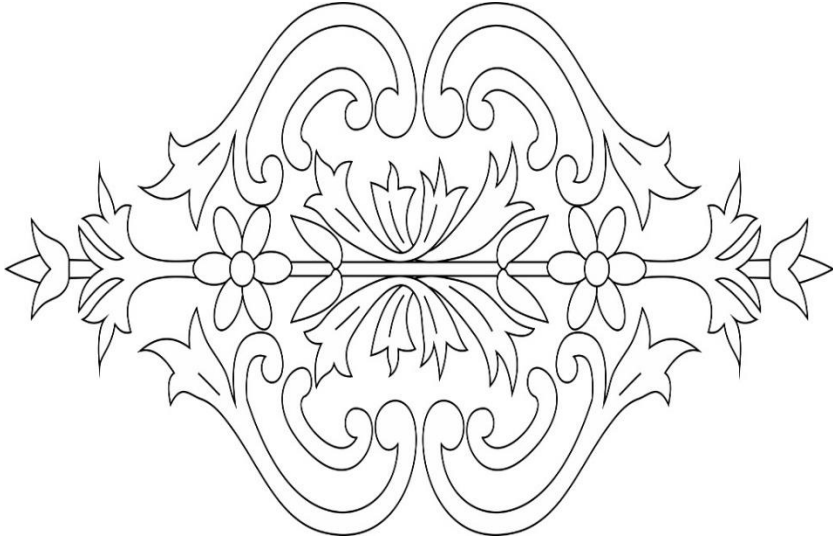
:

Zeminde : Mor kumaş**İşlemede** : Altın sarısı sim, sarı alt iplik**Kullanılan Bezeme**

: Bitkisel bezeme; yaprak ve çiçek

Kompozisyon

: Örtü merkezinde yaprak dal ve çiçeklerden oluşmuş simetrik motif, etrafında 6 adet oval formda orta simetrik motif yerleştirilmiştir. Aynı motif örtünün köşelerinde de bulunmaktadır. Örtünün dörtkenarı dallardan oluşan düzgün sıralamalı su deseni, çiçek yaprak ve dallardan oluşan motifler serpmeye olarak işlenmiştir.

Resim 4.12. Yatak örtüsünde işlemenin desen çizimi

BİLGİ FORMU 13

Resim 4.13. Bohça

Fotoğraf No	: 13
Ürün No	: 13
Müze Geliş Şekli	: Satın alınmıştır.
Müze Geliş Tarihi	: 08.05.1983
İnceleme Tarihi	: 10.09.2019
Envanter No	: 28-83
Ürün Türü	: Bohça
Ürün Durumu	: Zeminde yıpranmalar, işlemede kopmalar ve kararmalar, süslemelerde kopmalar bulunmaktadır.
Ürünün Boyutları	: En: 90 cm, Boy: 90 cm
Kullanılan Gereçler	:
Zeminde	: Kadife kumaş
İşlemede	: Sim, iplik, işleme kartonu, tırtıl, pul, boncuk
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astarlık kumaş
Kullanılan Teknikler	:
İşlemede	: Düz sarma, pul, boncuk, tırtıl tutturma.
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astar dikimi
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Bordo kumaş

İşlemede : Altın sarısı sim, sarı alt iplik

Kullanılan Bezeme

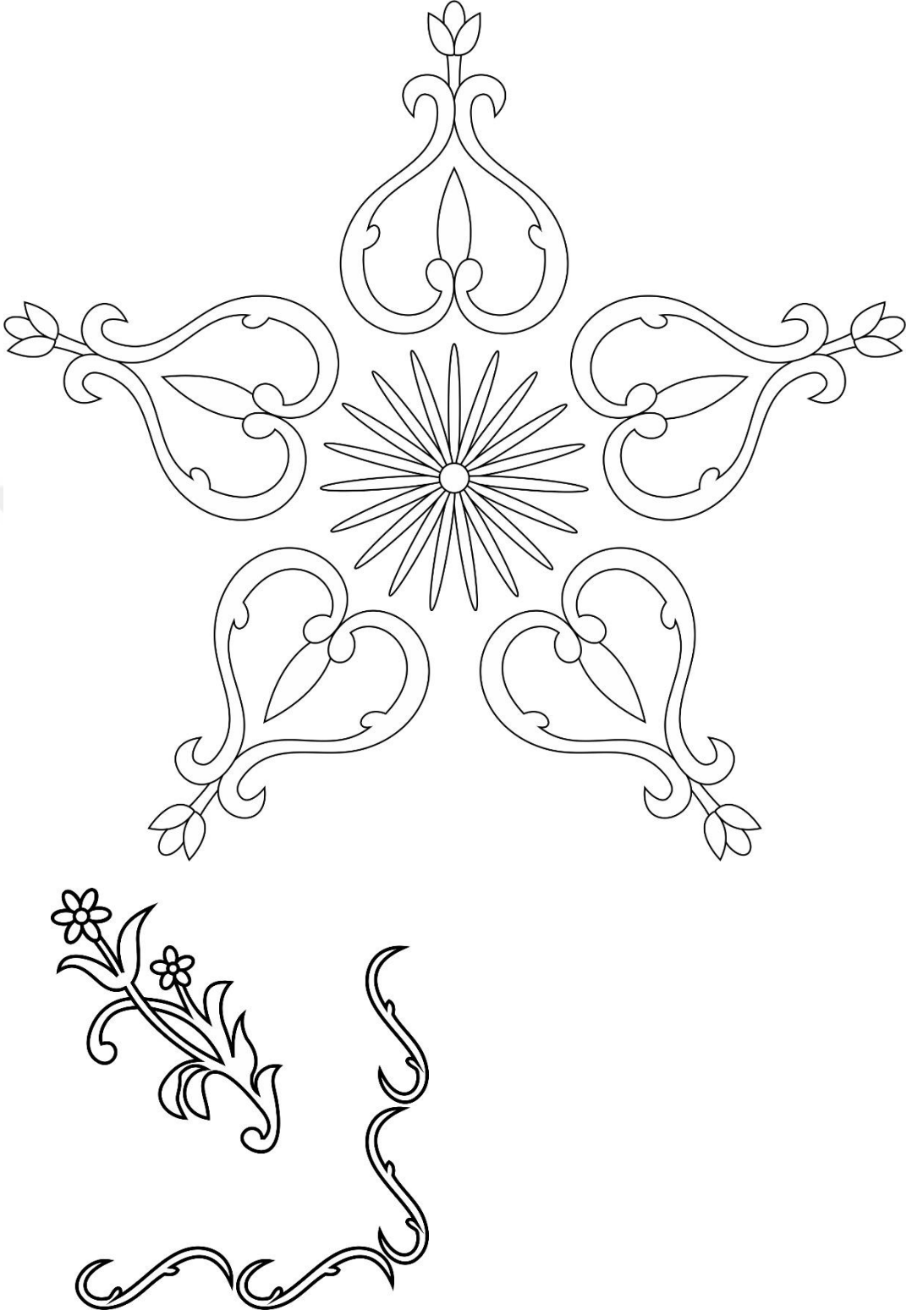
: Bitkisel bezeme; çiçek, dal, yaprak

Kompozisyon

: Bohçanın merkezinde papatya çiçeği, etrafında kalp şeklinde dallardan stilize edilmiş 5 adet motif ve bohçanın köşelerinden merkeze doğru bitkisel motif bulunmaktadır. Bohçanın dörtkenarına kıvrımlı dallardan oluşan bağlantılı sıralamalı su deseni işlenmiştir

Şekil 4.13. Bohçada işlemenin desen çizimi

BİLGİ FORMU 14

Resim 4.14. a, b Örtü

Fotoğraf No	: 14.a, b
Ürün No	: 14
Müzeye Geliş Şekli	: Satın alınmıştır.
Müzeye Geliş Tarihi	: 09.11.1968
İnceleme Tarihi	: 10.09.2019
Envanter No	: 693
İnceleme Tarihi	: 10.09.2019
Ürün Türü	: Örtü
Ürünün Durumu	: Zemin kumaşında yırtılmalar, işlemede kararmalar ve sökülmeler, astar dikişinde sökülmeler bulunmaktadır.
Ürünün Boyutları	: En:100 cm, Boy: 100 cm
Kullanılan Gereçler	:
Zeminde	: İpek kumaş
İşlemede	: Pul, kurt, sırma, işleme kartonu, iplik.
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astarlık kumaş
Kullanılan Teknikler	:
İşlemede	: Düz sarma, yarma sarma, pul, kurt tutturma
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astar dikimi
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Kırmızı kumaş
İşlemede	: Altın sarısı sırma, beyaz alt iplik

Kullanılan Bezeme

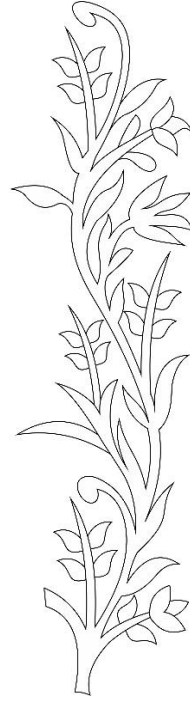
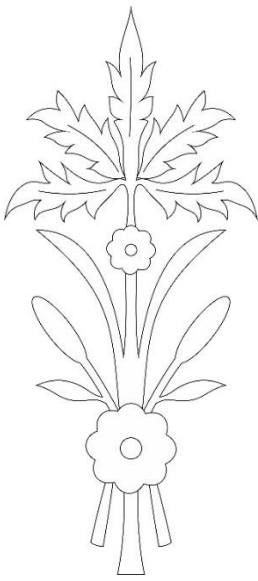
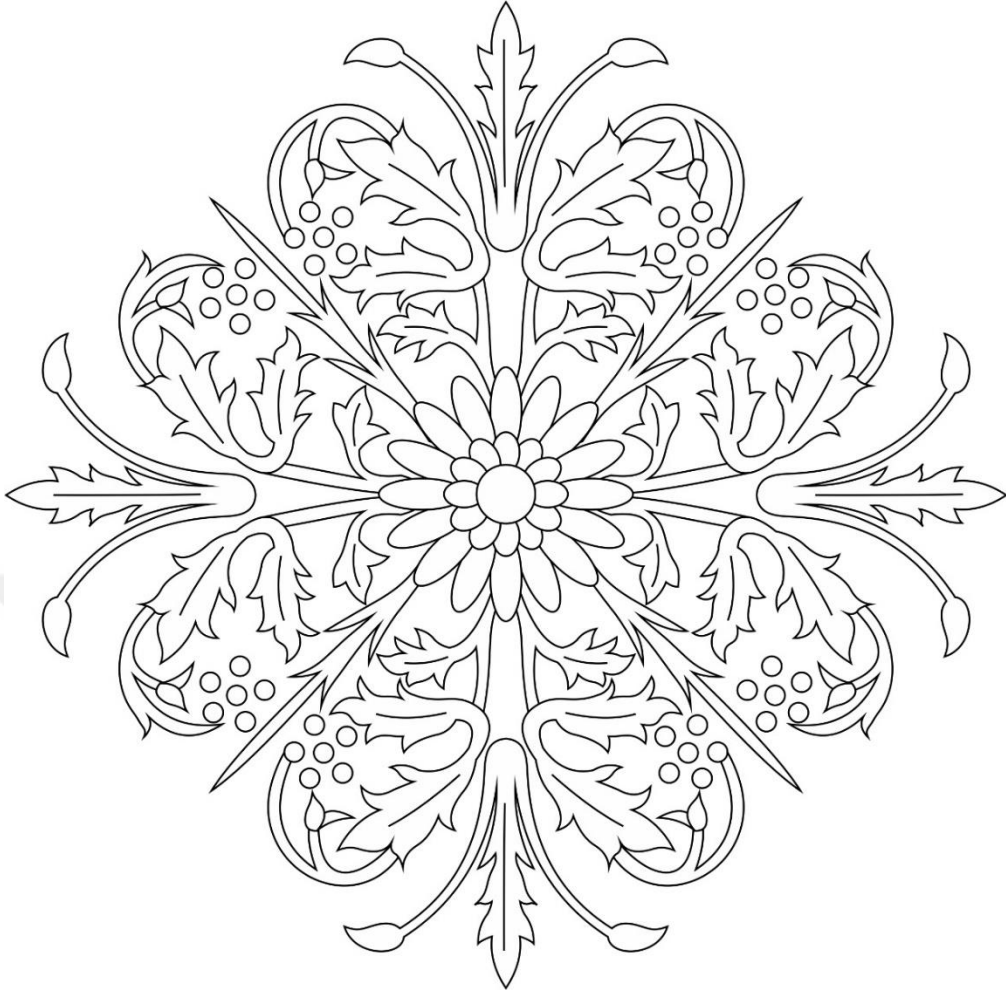
: Bitkisel bezeme; yaprak, papatya, tomurcuk, üzüm

Kompozisyon

: Örtünün orta merkezine simetrik bitkisel motif, köşelerden merkeze yönlendirilmiş orta simetrik motifler yerleştirilmiştir. Dal yaprak ve tohumdan oluşturulmuş bağlantılı sıralamalı su deseni dörtkenarına işlenmiştir.

Resim 4.14. c Örtünün detay fotoğrafı

Şekil 4.14. Örtüde işlemenin desen çizimi

BİLGİ FORMU 15

Resim 4.15. Bohça

Fotoğraf No	: 15
Ürün No	: 15
Müze Geliş Şekli	: Satın alınmıştır.
Müze Geliş Tarihi	: 1965
İnceleme Tarihi	: 10.09.2019
Envanter No	: 146
Ürün Türü	: Bohça
Ürün Durumu	: Zemin kumaşında renk kayıpları, işlemede kararma ve kopmalar bulunmaktadır.
Ürünün Boyutları	: En: 85 cm, Boy: 83 cm
Kullanılan Gereçler	:
Zeminde	: Kadife kumaş
İşlemede	: Sim, işleme kartonu, iplik, pul
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Sutaşı, astarlık kumaş
Kullanılan Teknikler	:
İşlemede	: Düz sarma, pul tutturma
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Sutaşı ve astar dikimi
Kullanılan Renkler	:

Zeminde	: Mor kumaş
İşlemede	:Altın sarısı sim, sarı alt iplik
Kullanılan Bezeme	: Bitkisel bezeme; çiçek, kıvrımlı dal, yaprak, nesneli bezeme; saksı
Kompozisyon	: Örtü orta merkezinde motif, bohçanın dört köşesinde çiçek kıvrımlı dallar ve nesneli bezemeden oluşan orta simetrik motif merkeze yönlendirilerek işlenmiştir.

Şekil 4.15. Bohçada işlemenin desen çizimi

BİLGİ FORMU 16

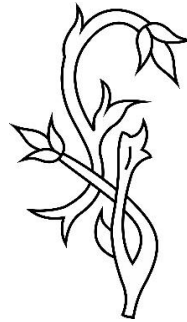
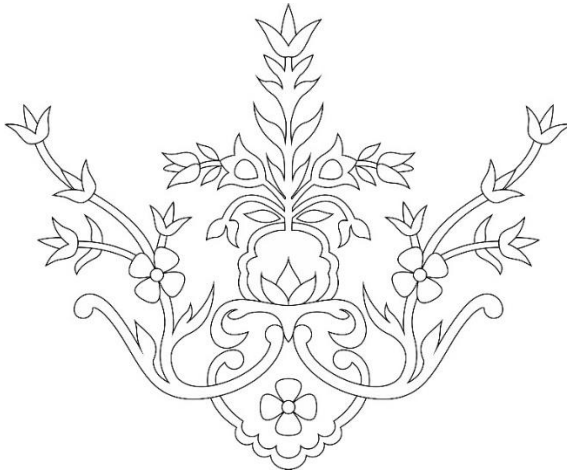
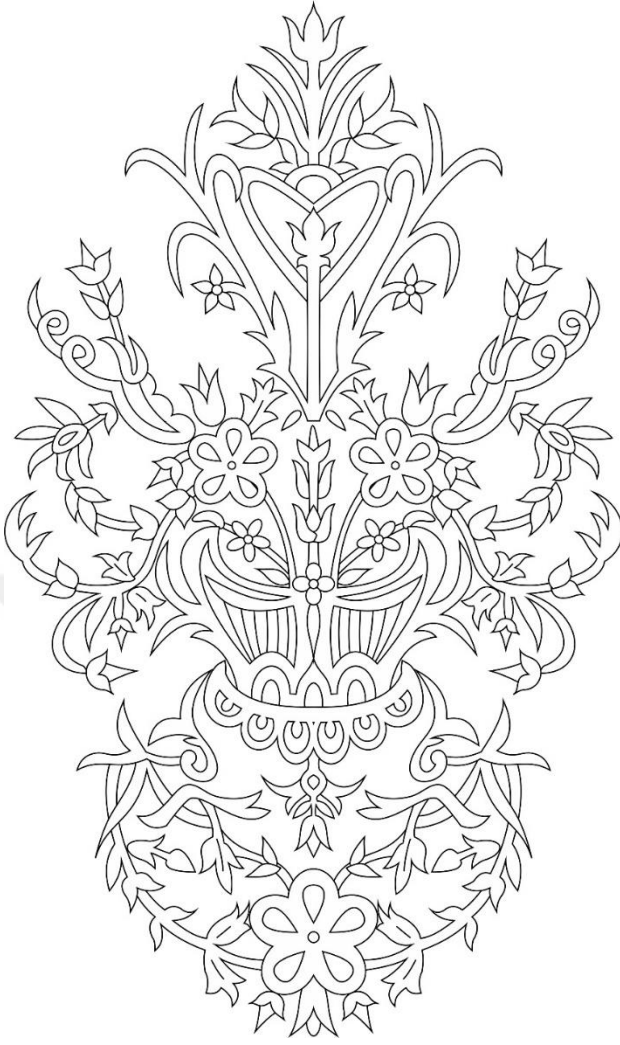

Resim 4.16. Karyola örtüsü

Fotoğraf No	: 16
Ürün No	: 16
Müzeye Geliş Şekli	: Satın alınmıştır.
Müzeye Geliş Tarihi	: 15.10.1985
İnceleme Tarihi	: 10.09.2019
Envanter No	: 18-85
Ürün Türü	: Karyola örtüsü

Ürün Durumu	:	Zemin kumaşında renk kayıpları, astarlamada sökülmeler bulunmaktadır.
Ürünün Boyutları	:	En: 146 cm, Boy: 190 cm
Kullanılan Gereçler	:	
	Zeminde	: Kadife kumaş
	İşlemede	: Sim, işleme kartonu, iplik
	Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astarlık kumaş
Kullanılan Teknikler	:	
	İşlemede	: Düz sarma
	Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astar dikimi
Kullanılan Renkler	:	
	Zeminde	: Bordo kumaş
	İşlemede	: Altın sarısı sim, sarı iplik
Kullanılan Bezeme	:	Bitkisel bezeme; çiçek, kıvrımlı dal, nesneli bezeme; vazo
Kompozisyon	:	Örtünün merkezinde vazodan çıkan kıvrımlı dallar, yaprak ve çiçeklerden oluşturulmuş orta simetrik motif işlenmiştir. Örtünün dörtkenarını dolaşan yaprak ve dallardan oluşan düzgün sıralamalı su deseni yapılmıştır. Merkezdeki motifin etrafına atlamalı sıralamalı küçük motifler yerleştirilmiştir.

Şekil 4.16. Karyola örtüsünde işlemenin desen çizimi

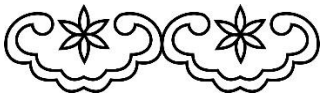
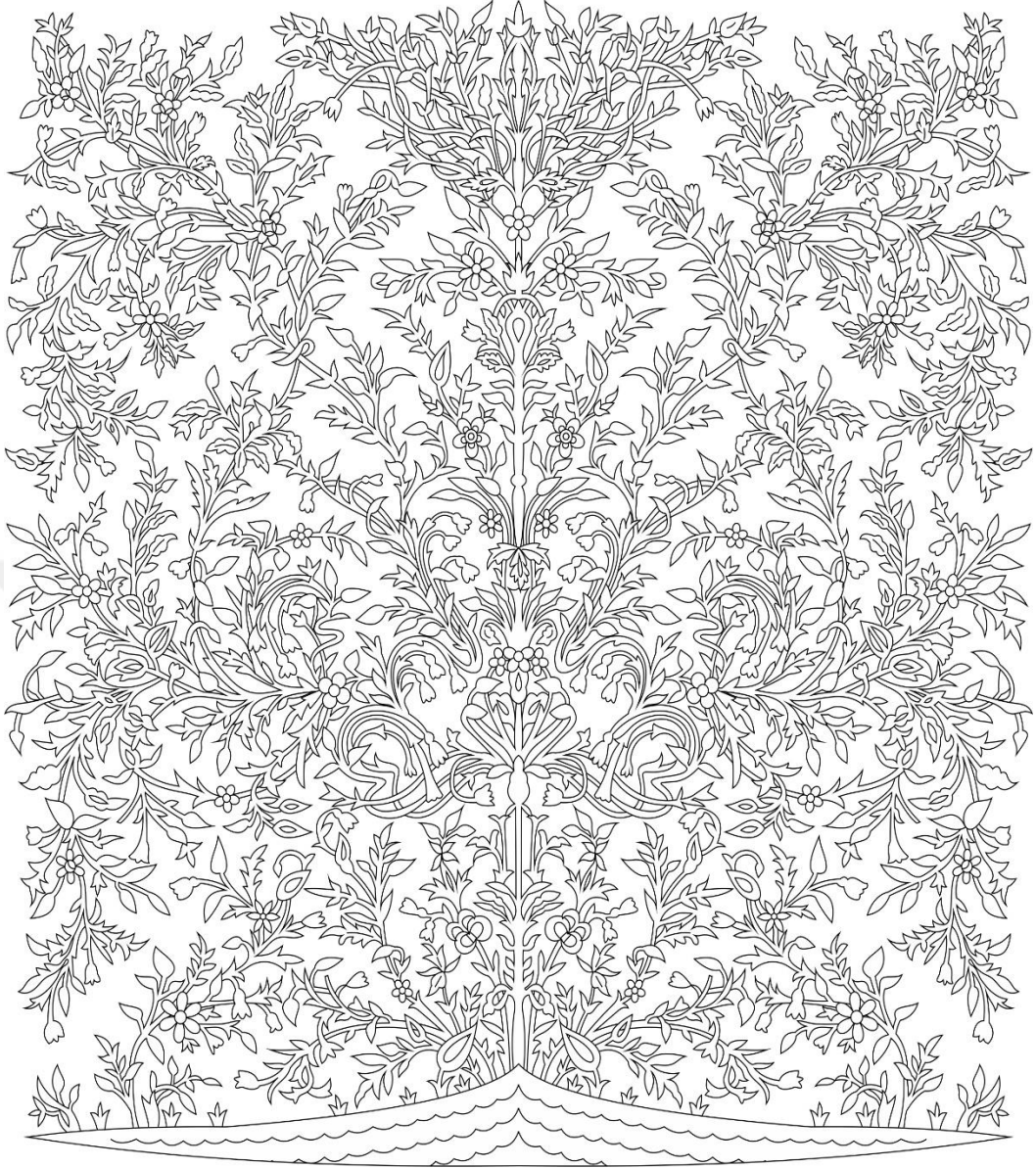
BİLGİ FORMU 17

Resim 4.17. Yatak örtüsü

Fotoğraf No	: 17
Ürün No	: 17
Müzeye Geliş Şekli	: Satın alınmıştır.
Müzeye Geliş Tarihi	: 15.06.1992
Envanter No	: 13-92
İnceleme Tarihi	: 10.09.2019
Ürün Türü	: Yatak örtüsü
Ürün Durumu	: Ürün iyi durumda, astar dikişinde sökülmeler bulunmaktadır.

Ürünün Boyutları	: En: 146 cm, Boy: 190 cm
Kullanılan Gereçler	:
Zeminde	: Kadife
İşlemede	: Sim, işleme kartonu, iplik
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astarlık kumaş
Kullanılan Teknikler	:
İşlemede	: Düz sarma, yarma sarma,
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astar dikimi
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Koyu kırmızı kumaş
İşlemede	: Altın sarısı sim, sarı alt iplik
Kullanılan Bezeme	: Bitkisel bezeme; gül, ağaç, gonca yaprak ve dal, sembolik bezeme; toprak
Kompozisyon	: Örtünün tüm yüzeyini kaplayan orta simetrik desen bulunmaktadır. Örtünün etrafında ise çiçek ve dallardan stilize edilmiş düzgün sıralamalı su deseni yerleştirilmiştir.

Şekil 4.17. Yatak örtüsünde işlemenin desen çizimi

BİLGİ FORMU 18

Resim 4.18. Seccade

Fotoğraf No	: 18
Ürün No	: 18
Müze Geliş Şekli	: Satın alınmıştır.
Müze Geliş Tarihi	: 15.06.1992
İnceleme Tarihi	: 11.09.2019
Envanter No	: 10-92
Ürün Türü	: Seccade
Ürün Durumu	: Zemin kumaşında renk kayıpları, kenara dikilen harçta sökülmeler, pul boncuk tutturmada kopmalar bulunmaktadır.
Ürünün Boyutları	: En: 84,5 cm, Boy: 146 cm
Kullanılan Gereçler	:
Zeminde	: Kadife kumaş
İşlemede	: Sim, işleme kartonu, iplik, pul, boncuk, kurt
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Harç, astarlık kumaş
Kullanılan Teknikler	:

İşlemede : Düz sarma, kabartma sarma, pul boncuk tutturma

Kenar Temizlemede ve Süslemede : Harç ve astar dikimi

Kullanılan Renkler :

Zeminde : Bordo kumaş

İşlemede : Altın sarısı sim, sarı iplik

Kullanılan Bezeme : Bitkisel bezeme; gül, yaprak, dal, çiçek, gonca, nesneli bezeme; kandil

Kompozisyon : Seccadenin mihrap bölümünde simetrik motif, bağlantılı sıralamalı olarak ayak bölümüne doğru yerleştirilmiştir. Ayrıca mihrabın karşı iki köşesine orta simetrik desen bulunmaktadır. Ayak kısmında orta simetrik desen bağlantılı sıralamalı kompozisyon şeklinde yerleştirilmiş, bağlantılı sıralamalı su deseni seccadenin etrafına işlenmiştir.

Şekil 4.18. Seccadede işlemenin desen çizimi

BİLGİ FORMU 19

Resim 4.19. Seccade

Fotoğraf No	: 19
Ürün No	: 19
Müze Geliş Şekli	: Satın alınmıştır.
Müze Geliş Tarihi	: 15.02.1992
İnceleme Tarihi	: 11.09.2019
Envanter No	: 10-92
Ürün Türü	: Seccade
Ürün Durumu	: Zemin kumaşında yırtılmalar, renk kayıpları, işlemede sökülmeler ve kurt tırtıl tutturmada kopmalar bulunmaktadır.
Ürünün Boyutları	: En: 84,5 cm, Boy: 146 cm
Kullanılan Gereçler	:
Zeminde	: Kadife kumaş
İşlemede	: Sim, işleme kartonu, iplik, pul, boncuk, kurt
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astarlık kumaş
Kullanılan Teknikler	:

İşlemede : Düz sarma, yarma sarma, pul, boncuk ve kurt tutturma

Kenar Temizlemede ve Süslemede : Astar dikimi

Kullanılan Renkler

Zeminde : Bordo kumaş

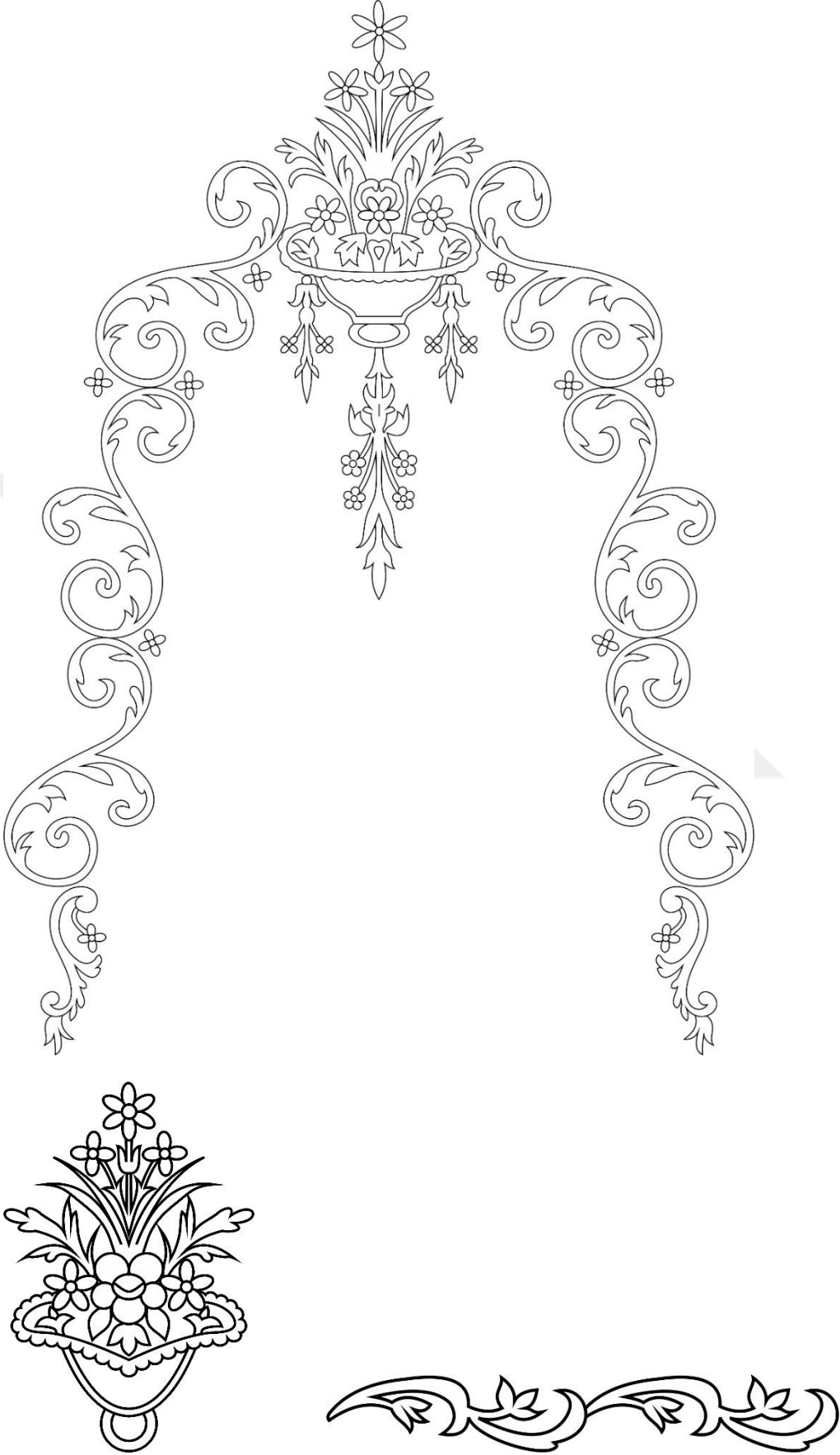
İşlemede : Altın sarısı sim, sarı alt iplik

Kullanılan Bezeme

: Bitkisel bezeme; gül, mine çiçeği, yıldız çiçeği, yaprak, dal, nesneli bezeme; kandil

Kompozisyon

: Seccadenin mihrap bölümünde orta simetrik desen bağlantılı sıralamalı kompozisyonla ayak bölümüne yönlendirilerek yerleştirilmiştir. Ayak bölümüne orta simetrik motif bulunmaktadır. Seccadenin dörtkenarına bağlantılı sıralamalı su deseni işlenmiştir.

Şekil 4.19. Seccadede işlemenin desen çizimi

BİLGİ FORMU 20

Resim 4.20. Salta

Fotoğraf No	: 20
Ürün No	: 20
Müze Geliş Şekli	: Satın alınmıştır.
Müze Geliş Tarihi	: 09.12.1968
Envanter No	: 791
İnceleme Tarihi	: 11.09.2019
Ürün Türü	: Salta (cepken)
Ürün Durumu	: Zemin kumaşında renk kayıpları, işlemede sökülme ve kararmalar bulunmaktadır.
Ürünün Boyutları	: En: 69 cm, Boy: 43 cm, Kol boyu: 43 cm, Kol çevresi: 34,5 cm
Kullanılan Gereçler	:
Zeminde	: Kadife kumaş
İşlemede	: Sim, işleme kartonu, iplik
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Sutaşı, kordon, astarlık kumaş
Kullanılan Teknikler	:
İşlemede	: Düz sarma
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Sutaşı ve astar dikimi
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Mor kumaş
İşlemede	: Altın sarısı sim, sarı iplik
Kullanılan Bezeme	: Bitkisel bezeme; çiçek, selvi ağacı, çam ağacı, yaprak, sembolik bezemeler; kar

Kompozisyon

: Cepken her iki omzunda kar deseni, kol uç ortadan omza doğru yönlendirilerek orta simetrik motif yerleştirilmiştir. Cepken ön bedenine bağlantılı sıralamalı kompozisyon olarak desen işlenmiştir.

Şekil 4.20. Cepkende işlemenin desen çizimi

BİLGİ FORMU 21

Resim 4.21. Salta

Fotoğraf No	: 21
Ürün No	: 21
Müze Geliş Şekli	: Satın alınmıştır.
Müze Geliş Tarihi	: 09.12.1968
İnceleme Tarihi	: 11.09.2019
Envanter No	: 749
Ürün Türü	: Salta (cepken)
Ürün Durumu	: Zemin kumaşında renk kayıpları, astarında lekeler, işleme ve süslemelerde sökülmeler bulunmaktadır.
Ürünün Boyutları	: En: 75 cm, Boy: 70 cm, Kol boyu: 56 cm, Kol çevresi: 37,3 cm
Kullanılan Gereçler	:
Zeminde	: Kadife kumaş
İşlemede	: Sim, pul, kordon, boncuk, iplik, işleme kartonu
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Sutaşı, astarlık kumaş
Kullanılan Teknikler	:
İşlemede	: Düz sarma, pul boncuk tutturma.
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Sutaşı ve astar dikimi
Kullanılan Renkler	:

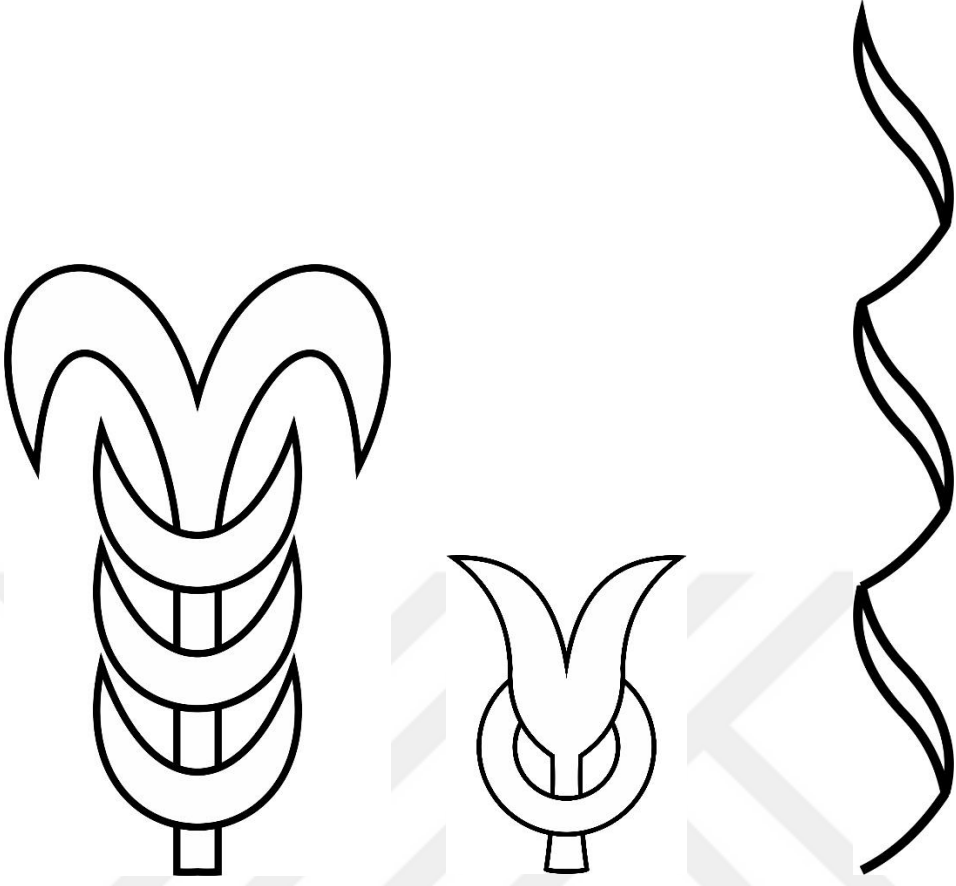

Zeminde : Mor kumaş
İşlemede : Altın sarısı sim, sarı alt iplik

Kullanılan Bezeme : Bitkisel bezeme; yaprak, dal

Kompozisyon : Yapraklardan stilize edilmiş küçük iki simetrik motif tüm cepkene atlamalı sıralamalı kompozisyon olarak yerleştirilmiştir. Bağlantılı sıralamalı su deseni kol ucu ve tüm cepkenin kenarlarına işlenmiştir.

Şekil 4.21. Cepkende işlemenin desen çizimi

BİLGİ FORMU 22

Resim 4.22. a, b Salta

Fotoğraf No	: 22.a, b
Ürün No	: 22
Müze Geliş Şekli	: Satın alınmıştır.
Müze Geliş Tarihi	: 11.11.1971
Envanter No	: 1139
İnceleme Tarihi	: 11.09.2019
Ürün Türü	: Salta (cepken).
Ürün Durumu	: İşlemede kararmalar, pul tutturmada kopmalar bulunmaktadır.
Ürünün Boyutları	: En: 71,5, Boy: 59 cm, Kol boyu: 49 cm, Kol genişliği: 20 cm
Kullanılan Gereçler	:
Zeminde	: İpek kumaş
İşlemede	: Sim, işleme kartonu, iplik, pul
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astarlık kumaş
Kullanılan Teknikler	:
İşlemede	: Düz sarma, yarma sarma, pul tutturma
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astar dikimi

Kullanılan Renkler

:

Zeminde

: Pembe kumaş

İşlemede

: Altın sarısı sim, beyaz iplik

Kullanılan Bezeme

: Bitkisel bezeme; yaprak, yıldız çiçeği, tomurcuk, kıvrımlı dal

Kompozisyon

: Cepken yaka kısmından başlayıp aşağı doğru inen bağlantılı sıralamalı desen bulunmaktadır. Kol bağlantılı sıralamalı ağzlarında yerleştirilmiştir. Cepkenin ön bedeninde köşeden merkeze uzanan bitkisel motif, cepkenin arka bölümünde alt merkezde aynı motifler, diğer bölümlerine serpmeye olarak küçük motifler işlenmiştir. Karpuz kol üst ortasında bitkisel bir motif, cepkenin alt kenarında yıldız çiçeği geometrik ve kıvrımlı dallardan stilize edilmiş bağlantılı sıralamalı su deseni bulunmaktadır.

Şekil 4.22. Cepkende işlemenin desen çizimi

BİLGİ FORMU 23

Resim 4.23. a, b Cepken(parça)

Fotoğraf No	: 23.a, b
Ürün No	: 23
Müze Geliş Şekli	: Satın alınmıştır.
Müze Geliş Tarihi	: 11.11.1971
İnceleme Tarihi	: 11.09.2019
Envanter No	: 1139
Ürün Türü	: Cepken (parça).
Ürün Durumu	: İşlemede kararmalar, pul tutturmada kopmalar bulunmaktadır.
Ürünün Boyutları	: En: 40,5 cm, Boy: 29,5 cm
Kullanılan Gereçler	:
Zeminde	: İpek kumaş
İşlemede	: Sim, işleme kartonu, iplik, pul
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astarlık kumaş
Kullanılan Teknikler	:
İşlemede	: Düz sarma, pul tutturma
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astar dikimi
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Pembe kumaş
İşlemede	: Altın sarısı sim, sarı iplik
Kullanılan Bezeme	: Bitkisel bezeme; Yaprak, çiçek dal, nesneli bezeme; kandil, geometrik formlar

Kompozisyon

: Cepkenin yakasına, orta simetrik desen bağlamalı sıralamalı kompozisyon olarak yerleştirilmiştir.

Şekil 4.23. Cepkende (parça) işlemenin desen çizimi

BİLGİ FORMU 24

Resim 4.24. a, b Entari

Fotoğraf No	: 24.a,b
Ürün No	: 24
Müze Geliş Şekli	: Satın alınmıştır.
Müze Geliş Tarihi	: 1965
İnceleme Tarihi	: 11.09.2019
Envanter No	: 144
Ürün Türü	: Entari
Ürün Durumu	: Zemin kumaşında renk kaybı, etek ucunda ve astarda yırtılmalar, sim sarmada kararmalar, süslemelerde kopmalar bulunmaktadır.
Ürünün Boyutları	: En: 90 cm, Boy: 140 cm, Kol boyu: 50 cm, Kol çevresi: 20 cm
Kullanılan Gereçler	:
Zeminde	: Kadife kumaş
İşlemede	: Sim, işleme kartonu, iplik, pul, kurt

Kenar Temizlemede ve Süslemede : Astarlık kumaş

Kullanılan Teknikler

:

İşlemede : Düz sarma, pul, kurt tutturma

Kenar Temizlemede ve Süslemede : Astar dikimi

Kullanılan Renkler

:

Zeminde : Kırmızı kumaş

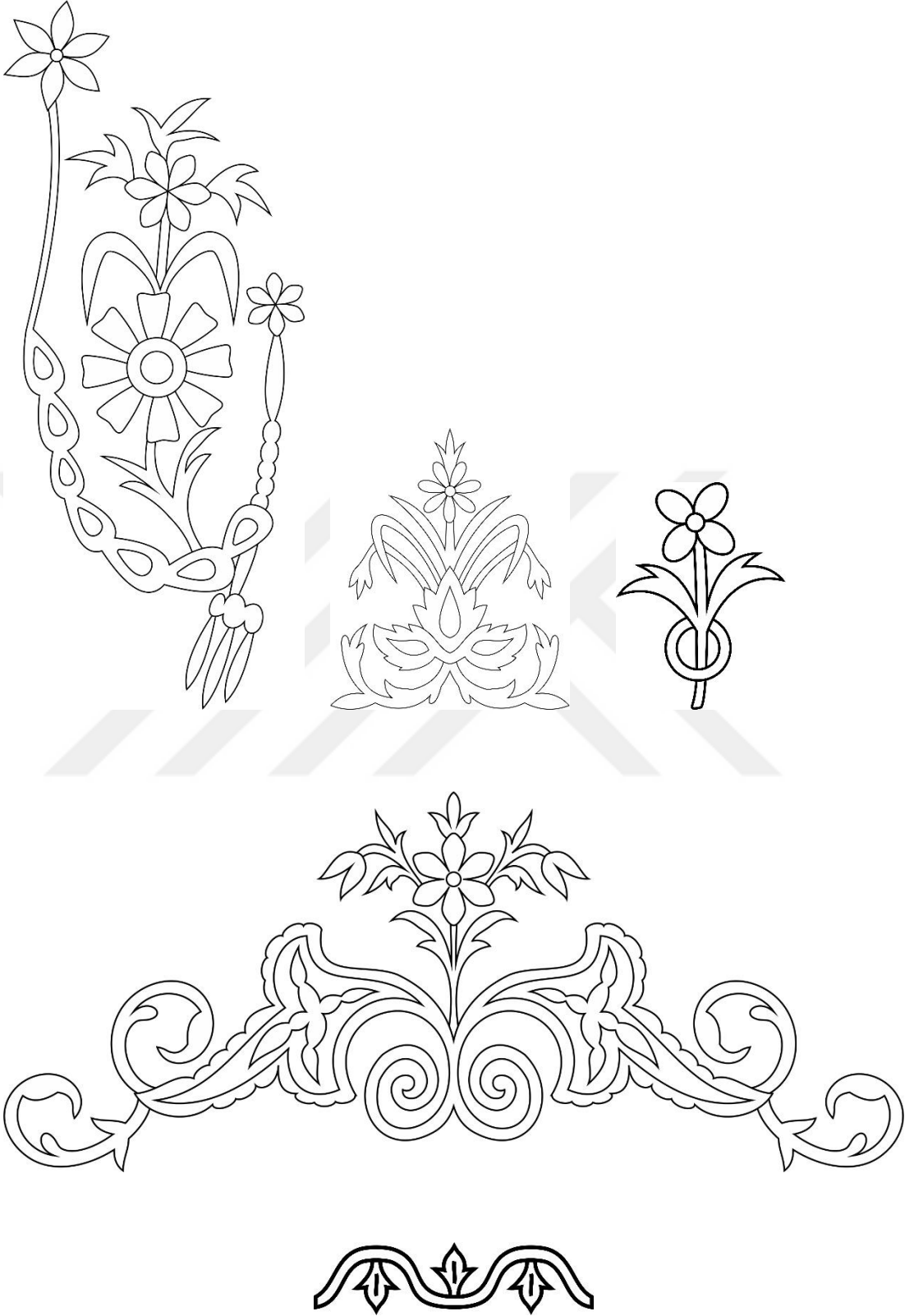
İşlemede : Altın sarısı sim, sarı alt iplik

Kullanılan Bezeme

: Bitkisel bezeme; yaprak, çiçek, dal

Kompozisyon

: Entarinin yaka çevresinde, orta simetrik desen işlenmiştir. Ön ve arka bedene orta simetrik desen yakaya doğru atlamalı sıralamalı kompozisyon olarak yerleştirilmiştir. Ayrıca küçük bir motif ön ve arka bedene serpme olarak bulunmaktadır. Eteğin uç kısmına düzgün sıralamalı su deseni işlenmiştir. Kol uçlarına simetrik motif omuza yönlendirilerek yerleştirilmiştir.

Şekil 4.24. Entaride işleminin desen çizimi

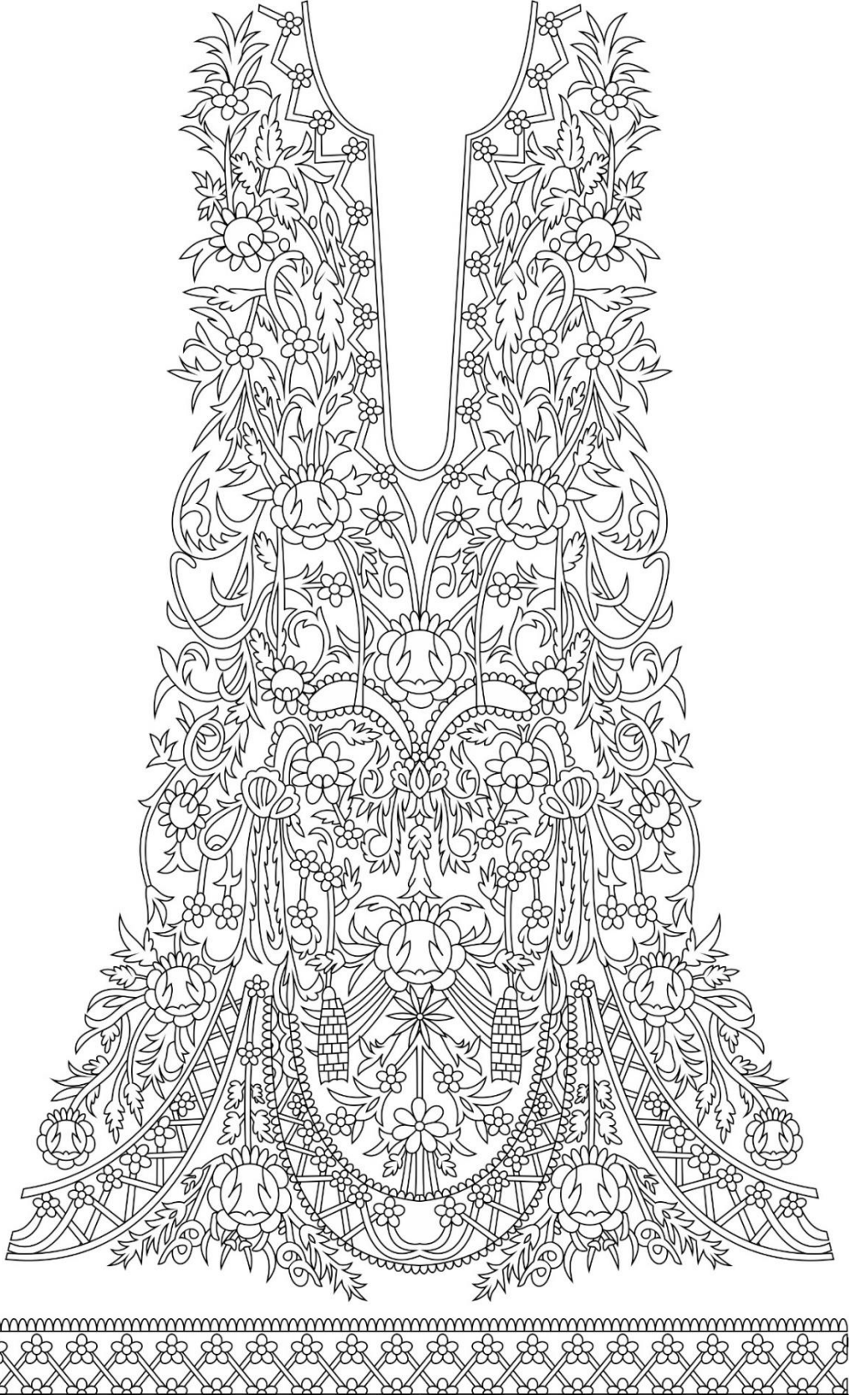
BİLGİ FORMU 25

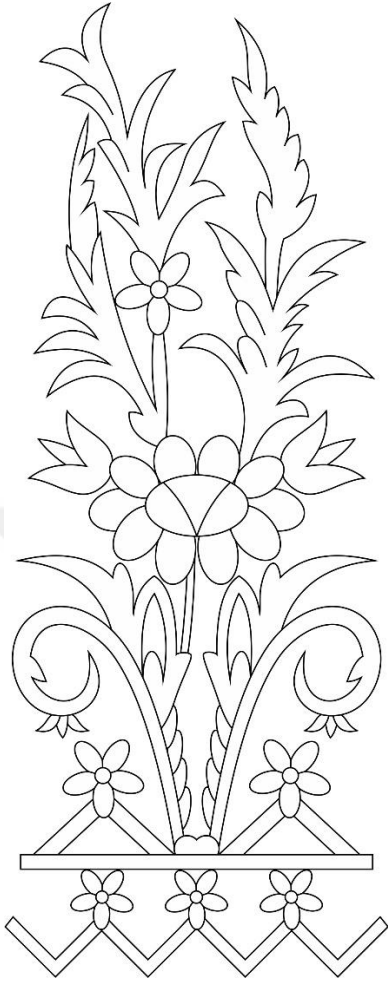
Resim 4.25. a, b Bindallı

Fotoğraf No	: 25.a, b
Ürün No	: 25
Müzeye Geliş Şekli	: Satın alınmıştır.
Müzeye Geliş Tarihi	: 1979
İnceleme Tarihi	: 11.09.2019
Envanter No	: 12-79
Ürün Türü	: Bindallı
Ürün Durumu	: Zemin kumaşında renk kayıpları, dantelde kopmalar, sim sarmalarda kararmalar, süslemelerde kopma ve sökülmeler bulunmaktadır.
Ürünün Boyutları	: En:110 cm, Boy: 145 cm, Kol boyu: 35 cm, Kol genişliği: 20 cm
Kullanılan Gereçler	:
Zeminde	: Kadife kumaş
İşlemede	: Sim, işleme kartonu, iplik, pul
Kenar Temizlemede ve Süslemede	:Astarlık kumaş, dantel

Kullanılan Teknikler	:
İşlemede	: Hasır iğne, kabartma sarma, yarma sarma, düz sarma, pul tutturma.
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astar ve dantel dikimi
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Lacivert kumaş
İşlemede	:Gümüş sim, beyaz alt iplik
Kullanılan Bezeme	: Bitkisel bezemeler; yaprak, çiçek, gül, mine çiçeği, geometrik formlar, nesneli bezemeler; fiyonk
Kompozisyon	: Bindallının ön ve arka bedeninde orta simetrik desen bağlantılı sıralamalı kompozisyonla bütün bedeni kaplamıştır. Bindallı yakasız olup yaka açıklığı bele kadar devam etmektedir. Etek ucuna düzgün sıralamalı kenar suyu yerleştirilmiştir. Kol kısımlarına orta simetrik desen omuza doğru yönlendirilerek işlenmiştir.

Şekil 4.25. Bindallıda işlemenin desen çizimi

Şekil 4.26. Bindallıda işlemenin desen çizimi

BİLGİ FORMU 26

Resim 4.26. a, b Entari

Fotoğraf No	: 26.a,b
Ürün No	: 26
Müze Geliş Şekli	: Satın alınmıştır.
Müze Geliş Tarihi	: 1964
İnceleme Tarihi	: 11.09.2019
Envanter No	: 143
Ürün Türü	: Entari
Ürün Durumu	: Zemin kumaşında renk kayıpları, sim sarmalarda kararmalar, süslemelerde kopma ve sökülmeler, asar ve kumaşta yırtılmalar mevcut.
Ürünün Boyutları	: En:107cm, Boy: 195cm, Kol boyu: 45 cm, Kol genişliği: 23 cm
Kullanılan Gereçler	:
Zeminde	: Kadife kumaş
İşlemede	: Sim, işleme kartonu, iplik, pul, kurt

Kenar Temizlemede ve Süslemede : Astarlık kumaş, iplik

Kullanılan Teknikler

:

İşlemede : Yarma sarma, kabartma sarma, düz sarma, atma, pul, kurt tutturma.

Kenar Temizlemede ve Süslemede : Astar dikimi, oya yapma

Kullanılan Renkler

:

Zeminde : Mavi kumaş

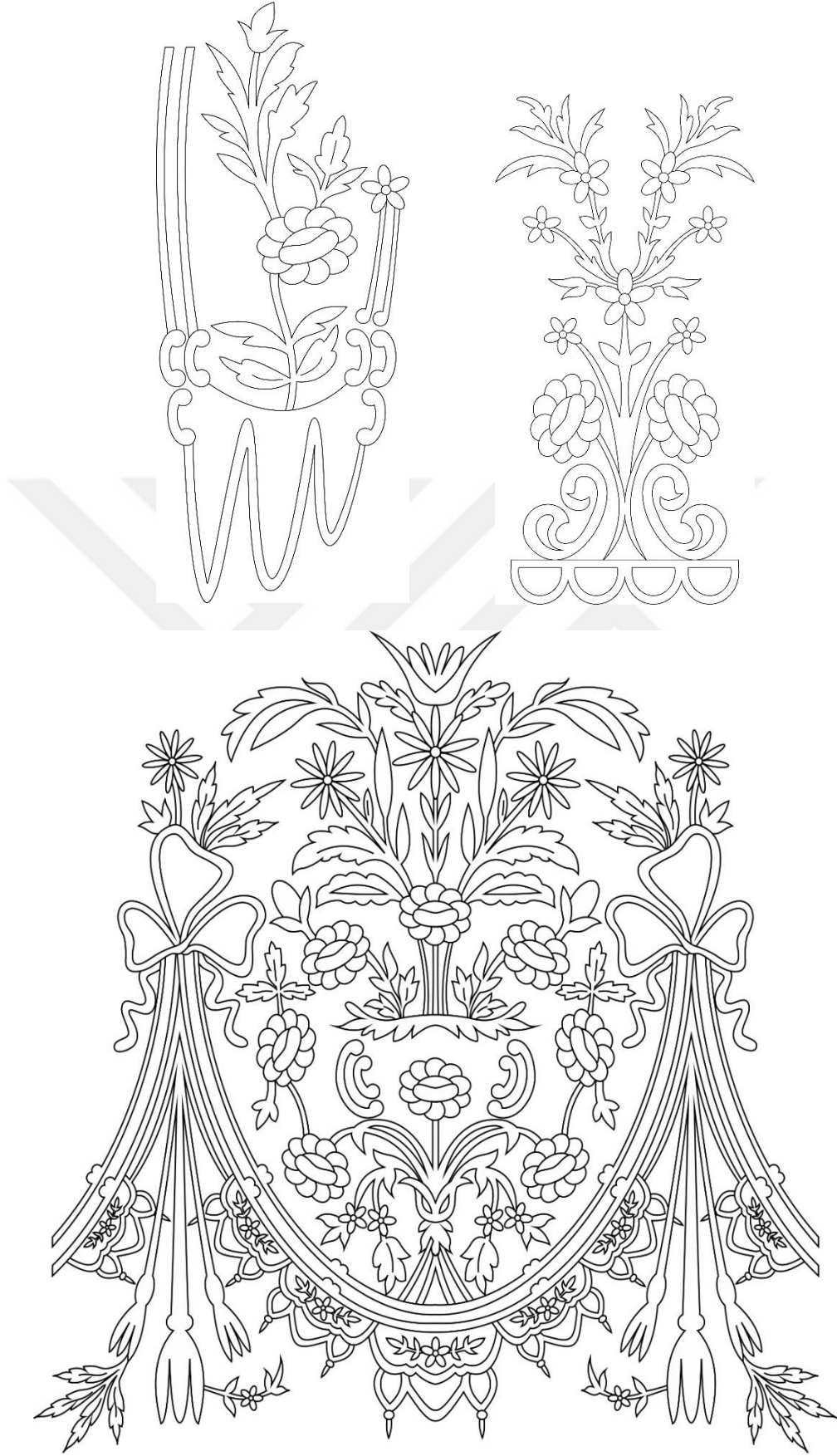
İşlemede : Altın sarısı sim, sarı iplik

Kullanılan Bezeme

: Bitkisel bezeme; çiçek, yaprak, dal, geometrik formlar, nesneli bezeme; fiyonk

Kompozisyon

: Entarinin ön ve arka bedenine orta simetrik desen bağlantılı sıralamalı kompozisyonla yüzeyi kaplayacak şekilde yerleştirilmiştir. Bindallı yakasız olup yaka açıklığı bele kadar devam etmektedir. Kol kısımlarına orta simetrik desen omuza doğru yönlendirilerek işlenmiştir. Entari yaka etrafına bağlantılı sıralamalı su deseni bulunmaktadır.

Şekil 4.27. Entaride işleminin desen çizimi

BİLGİ FORMU 27

Resim 4.27. a, b. Entari

Fotoğraf No	: 27.a,b
Ürün No	: 27
Müzeeye Geliş Şekli	: Satın alınmıştır.
Müzeeye Geliş Tarihi	: 14.02.1975
Envanter No	: 226
İnceleme Tarihi	: 11.09.2019
Ürün Türü	: Entari
Ürün Durumu	: Zemin kumaşında renk kayıpları, astarda lekeler, süslemelerde kopma ve dökülmeler bulunmaktadır.
Ürünün Boyutları	: En: 135 cm, Boy: 145 cm, Kol boyu: 45 cm, Kol genişliği: 23 cm
Kullanılan Gereçler	:
Zeminde	: Kadife kumaş
İşlemede	: Sim, işleme kartonu, iplik, pul, tırtıl, boncuk
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astarlık kumaş

Kullanılan Teknikler

:

İşlemede : Kabartma sarma, yarma yaprak, balıksırtı, pul boncuk tutturma, tırtıl tutturma

Kenar Temizlemede ve Süslemede : Astar dikimi

Kullanılan Renkler

:

Zeminde : Bordo kumaş

İşlemede : Altın sarısı sim, sarı alt iplik

Kullanılan Bezeme

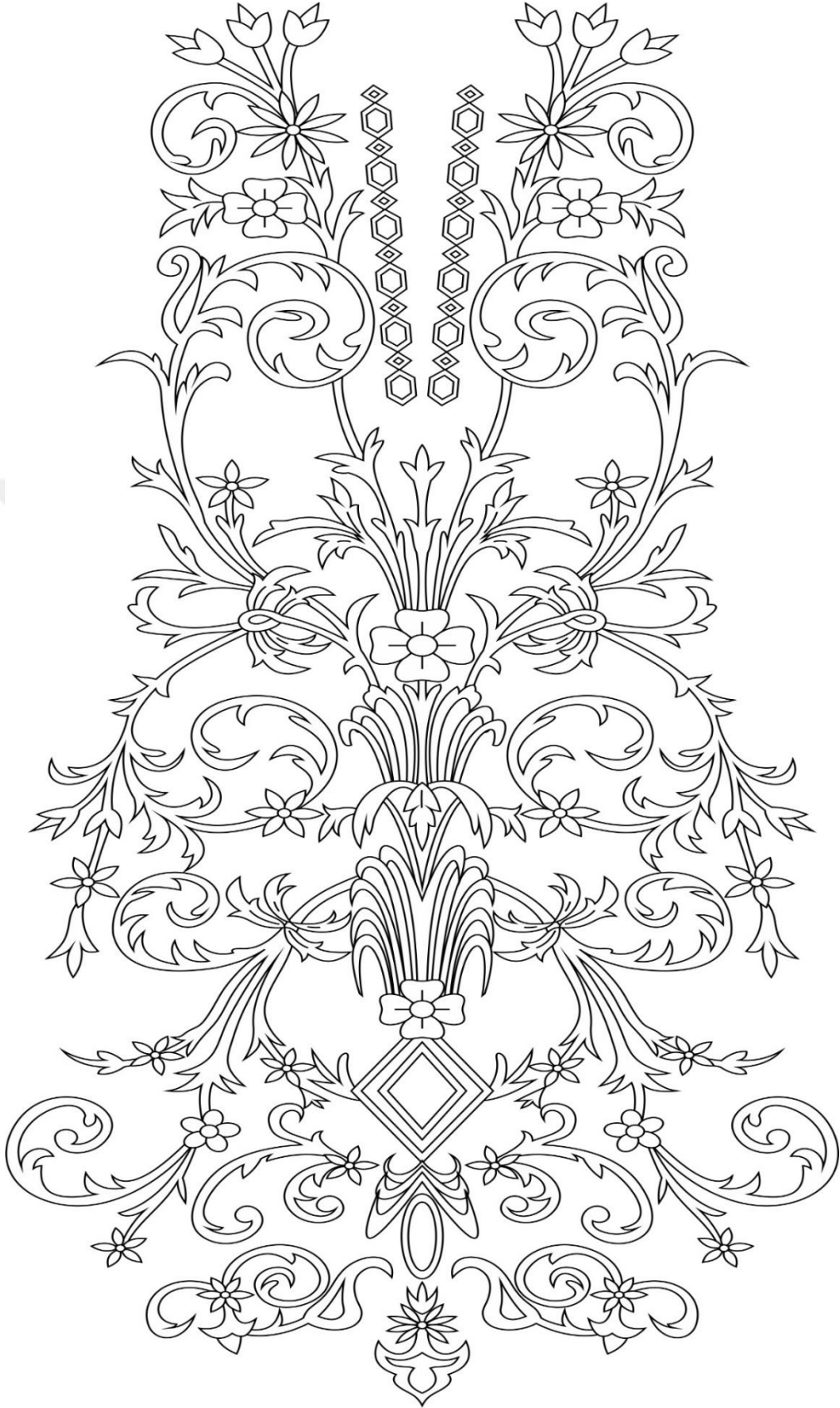
: Bitkisel bezeme; yaprak, çiçek, kıvrımlı dal, geometrik formlar

Kompozisyon

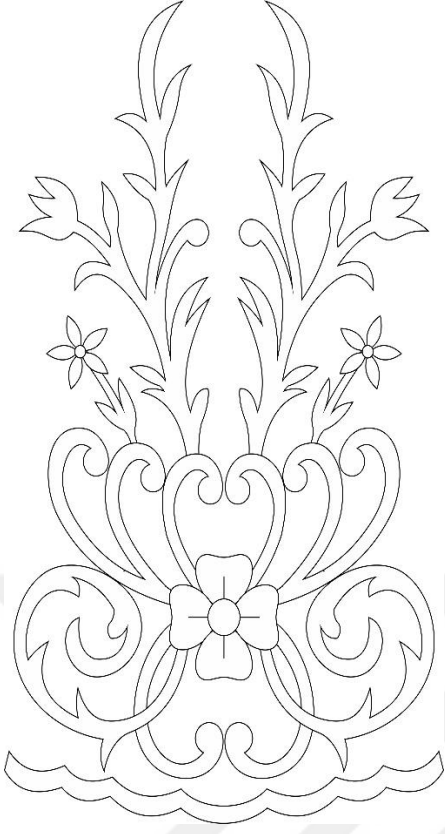
: Entarinin ön ve arka bedeninde, orta simetrik desen bağlantılı sıralamalı kompozisyonla tüm bedeni kaplamaktadır. Entari yakasız olup yaka açıklığı bele kadar inmektedir. Yaka etrafına geometrik formlardan oluşturulmuş bağlantılı sıralamalı su deseni yerleştirilmiştir. Etek ucuna düzgün sıralamalı kenar suyu işlenmiştir. Entari kol kısımlarına orta simetrik desen omuza doğru yönlendirilerek yerleştirilmiştir.

Resim 4.27. c Entari detay fotoğrafı

Şekil 4.28. Entaride işlemenin desen çizimi

Şekil 4.29. Entaride işlemenin desen çizimi

BİLGİ FORMU 28

Resim 4.28. a,b Bindallı

Fotoğraf No	: 28.a,b
Ürün No	: 28
Müze Geliş Şekli	: Satın alınmıştır.
Müze Geliş Tarihi	: 20.06.1966
Envanter No	: 289
İnceleme Tarihi	: 11.09.2019
Ürün Türü	: Bindallı
Ürün Durumu	: Zemin kumaşında renk kaybı, işlemede kararma, süslemelerde kopmalar bulunmaktadır.
Ürünün Boyutları	: En: 135 cm, Boy: 150 cm, Kol boyu: 45 cm, Kol genişliği: 25 cm
Kullanılan Gereçler	:
Zeminde	: Kadife kumaş
İşlemede	: Sim, işleme kartonu, iplik, pul
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astarlık kumaş

Kullanılan Teknikler

:

İşlemede

: Kabartma sarma, yarma yaprak, düz sarma, pul tutturma

Kenar Temizlemede ve Süslemede : Astar dikimi**Kullanılan Renkler**

:

Zeminde

: Bordo kumaş

İşlemede

: Altın sarısı sim, sarı alt iplik

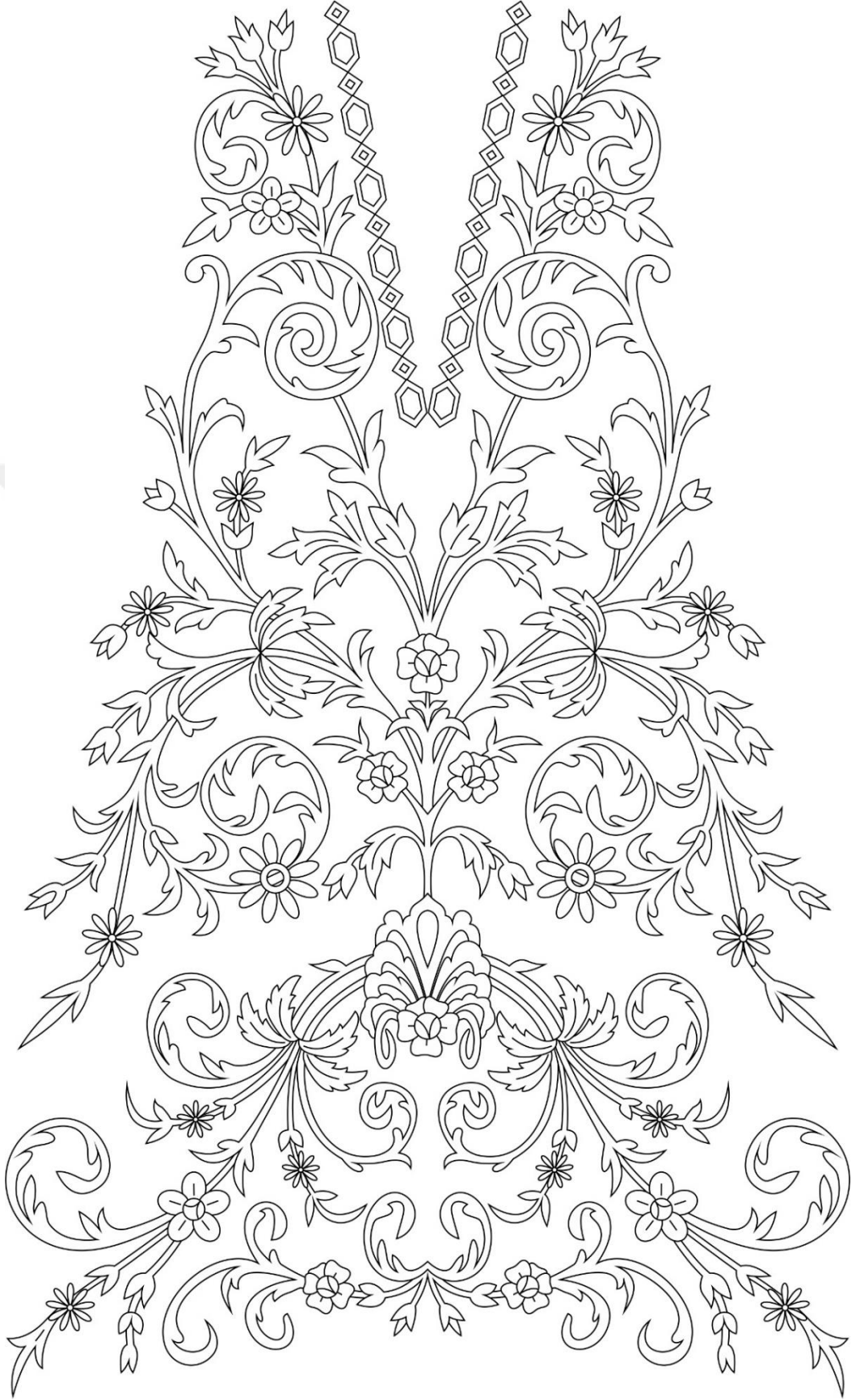
Kullanılan Bezeme

: Bitkisel bezeme; yaprak, dal, çiçek, geometrik formlar

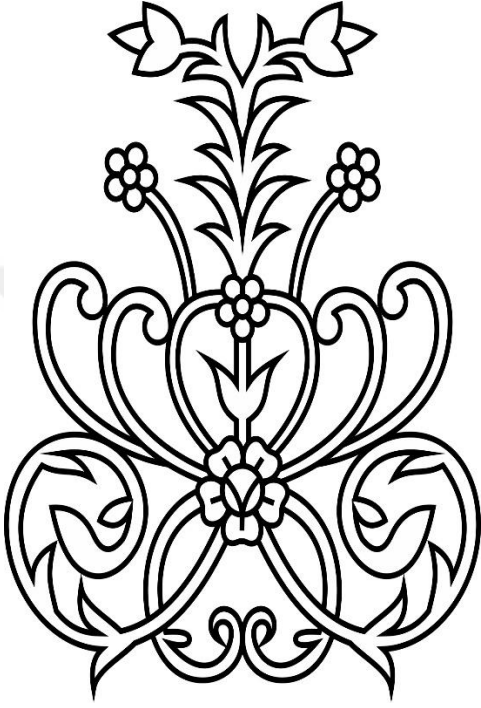
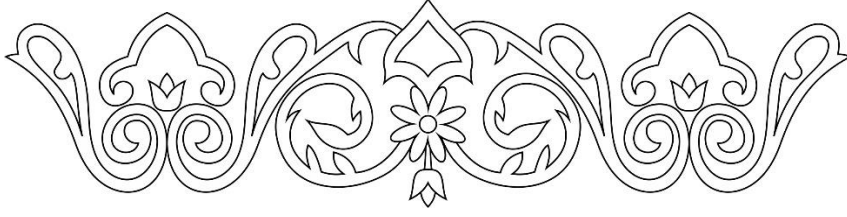
Kompozisyon

: Bindallının ön ve arka bedeninde, orta simetrik desen bağlantılı sıralamalı kompozisyonla tüm bedeni kaplamaktadır. Bindallı yakasız olup yaka açıklığı bulunmaktadır. Yaka etrafına geometrik formlardan oluşturulmuş bağlantılı sıralamalı su deseni yerleştirilmiştir. Entari kol kısımlarına orta simetrik desen omuza doğru yönlendirilerek işlenmiştir. Etek ucuna bağlantılı sıralamalı su deseni yerleştirilmiştir.

Şekil 4.30. Bindallıda işlemenin desen çizimi

Şekil 4.31. Bindallıda işlemenin desen çizimi

BİLGİ FORMU 29

Resim 4.29. a,b Bindallı

Fotoğraf No	: 29.a,b
Ürün No	: 29
Müzeeye Geliş Şekli	: Satın alınmıştır.
Müzeeye Geliş Tarihi	: 08.11.1968
İnceleme Tarihi	: 11.09.2019
Envanter No	: 689
Ürün Türü	: Bindallı
Ürün durumu	: Zemin kumaşında renk kayıpları, işlemede kararma ve kopmalar, kullanılan harç ve dantelde yırtılmalar bulunmaktadır.
Ürünün Boyutları	: En: 145 cm, Boy: 155 cm, Kol boyu: 47 cm, Kol genişliği: 25 cm
Kullanılan Gereçler	:
Zeminde	: Kadife kumaş
İşlemede	: Sim, işleme kartonu, iplik, pul, kurt
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astarlık kumaş

Kullanılan Teknikler

:

İşlemede

: Kabartma sarma, yarma yaprak, düz sarma, pul, boncuk, kurt tutturma

Kenar Temizlemede ve Süslemede : Astar dikimi**Kullanılan Renkler**

:

Zeminde

: Lacivert kumaş

İşlemede

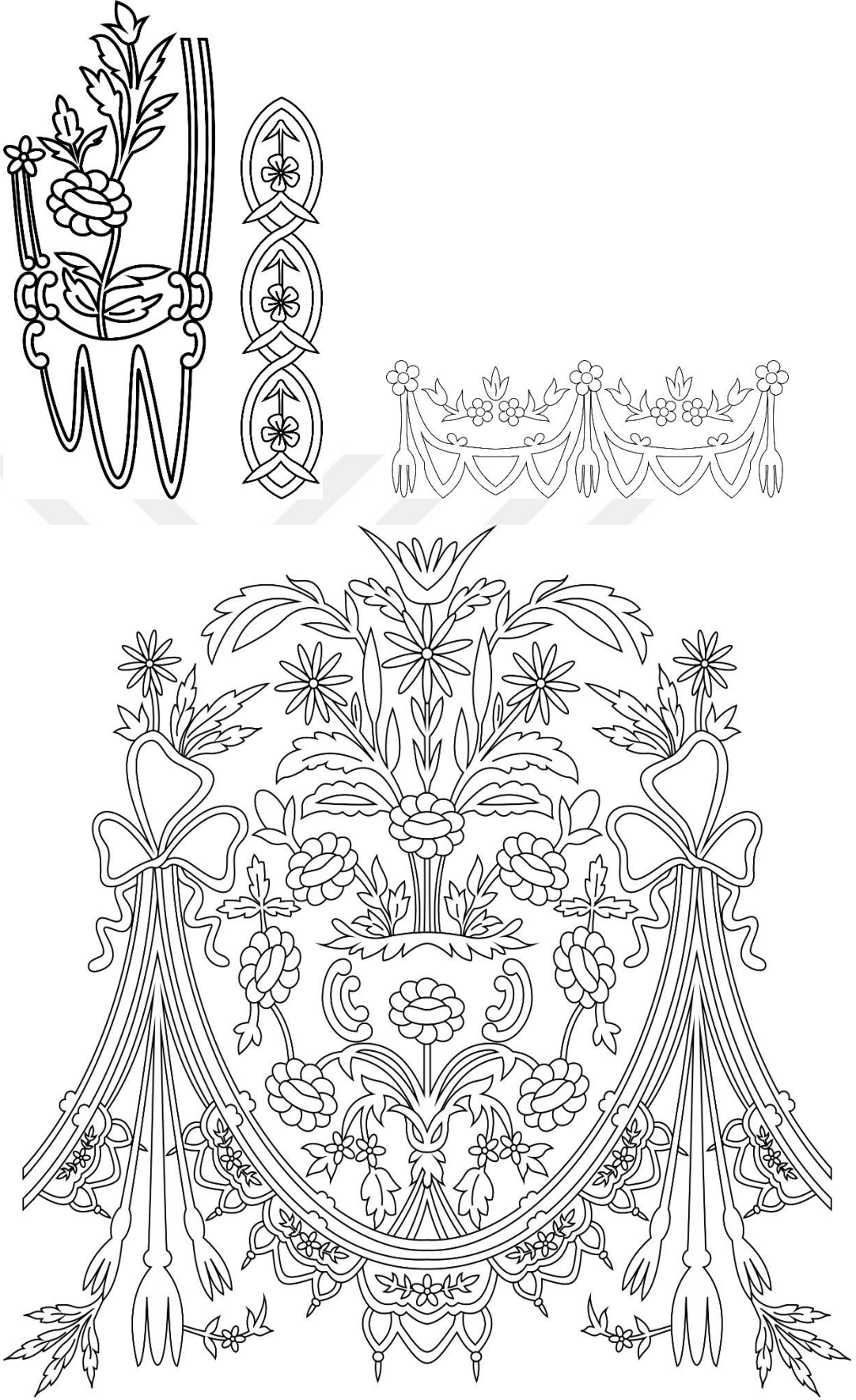
: Altın sarısı sim, sarı alt iplik

Kullanılan Bezeme

: Bitkisel bezeme; çiçek yaprak dal, nesneli bezemeler; vazo, fiyonk, zincir.

Kompozisyon

: Bindallının ön ve arka eteğinde orta simetrik desen bağlantılı sıralamalı olarak yerleştirilmiştir. Yaka etrafı düzgün sıralamalı su deseniyle çevrilmiştir. Ayrıca bindallı ön beninde omuzdan aşağı yönlendirilmiş zincirlerle birleştirilmiş motif bulunmaktadır. Etek uçlarında bağlantılı sıralamalı su deseni işlenmiştir. Bindallı kol uçlarından başlayıp omuza doğru uzanan orta simetrik desen bulunmaktadır.

Şekil 4.32. Bindallıda işlemenin desen çizim

BİLGİ FORMU 30

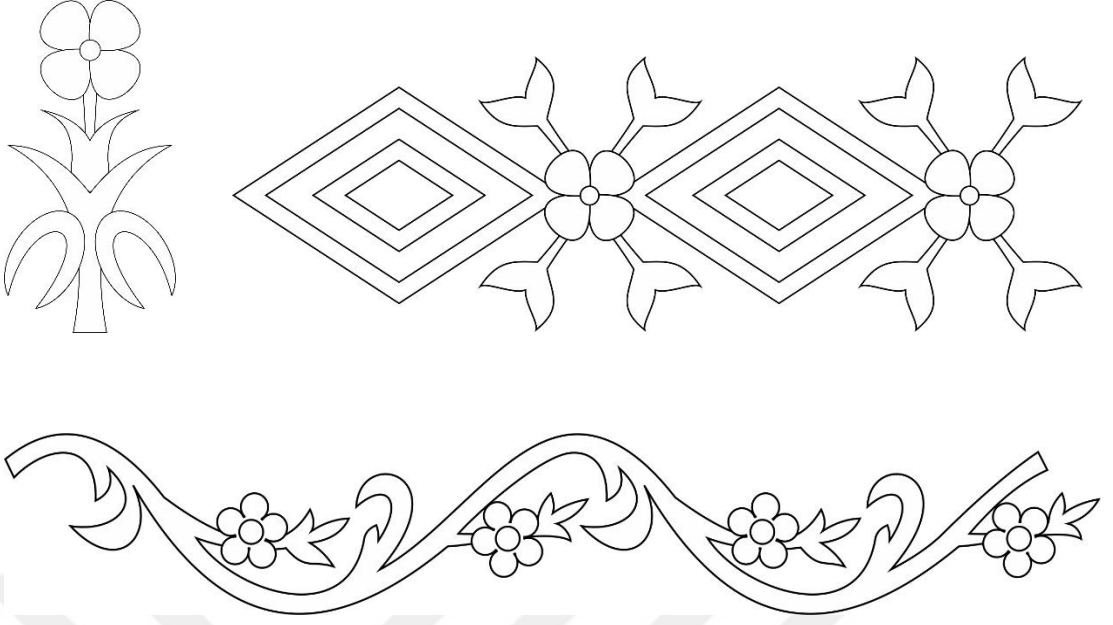

Resim 4.30.a,b Bindallı

Fotoğraf No	: 30.a,b
Ürün No	: 30
Müzeeye Geliş Şekli	: Satın alınmıştır.
Müzeeye Geliş Tarihi	: 08.11.1968
İnceleme Tarihi	: 11.09.2019
Envanter No	: 690
Ürün Türü	: Bindallı
Ürün Durumu	: Zemin kumaşında renk kayıpları, işlemede kararırma ve kopmalar, harç ve dantelde yırtılmalar bulunmaktadır.
Ürünün Boyutları	: En: 145 cm, Boy: 155 cm, Kol boyu: 47 cm, Kol genişliği: 25 cm
Kullanılan Gereçler	:
Zeminde	: Kadife kumaş
İşlemede	: Sim, işleme kartonu, iplik, pul
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astarlık kumaş, sutaşı, dantel

Kullanılan Teknikler	:
İşlemede	: Düz sarma, pul tutturma.
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astar, dantel ve sutaşı dikimi
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Mor kumaş
İşlemede	: Altın sarısı sim, sarı alt iplik
Kullanılan Bezeme	: Bitkisel bezeme: çiçek, dal, yaprak, geometrik bezeme; geometrik formlar
Kompozisyon	: Bindallı ön ve arka bedende, küçük simetrik motif, atlamalı sıralamalı kompozisyonla tüm yüzeye yerleştirilmiştir. Geometrik formlardan oluşturulan su deseni yaka iki kenarına düzgün sıralamalı olarak işlenmiştir. Bindallı etek ve kol uçlarında bağlantılı sıralamalı su deseni iki sıra olarak yerleştirilmiştir.

Şekil 4.33. Bindallıda işlemenin desen çizimi

BİLGİ FORMU 31

Resim 4.31. a,b Bindallı

Fotoğraf No	: 31.a,b
Ürün No	: 31
Müze Geliş Şekli	: Satın alınmıştır.
Müze Geliş Tarihi	: 09.12.1968
İnceleme Tarihi	: 11.09.2019
Envanter No	: 788
Ürün Türü	: Bindallı
Ürün Durumu	: Zemin kumaşında renk kayıpları, işlemede kararmalar, astar ve dantel dikişinde yırtılmalar bulunmaktadır.
Ürünün Boyutları	: En: 141 cm, Boy: 155 cm, Kol boyu: 47 cm, Kol genişliği: 25 cm
Kullanılan Gereçler	:
Zeminde	: Kadife kumaş
İşlemede	: Sim, işleme kartonu, iplik, pul
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astarlık kumaş, dantel
Kullanılan Teknikler	:
İşlemede	: Düz sarma, pul, tırtıl tutturma

Kenar Temizlemede ve Süslemede : Astar ve dantel dikimi

Kullanılan Renkler

Zeminde

:

: Koyu mavi kumaş

İşlemede

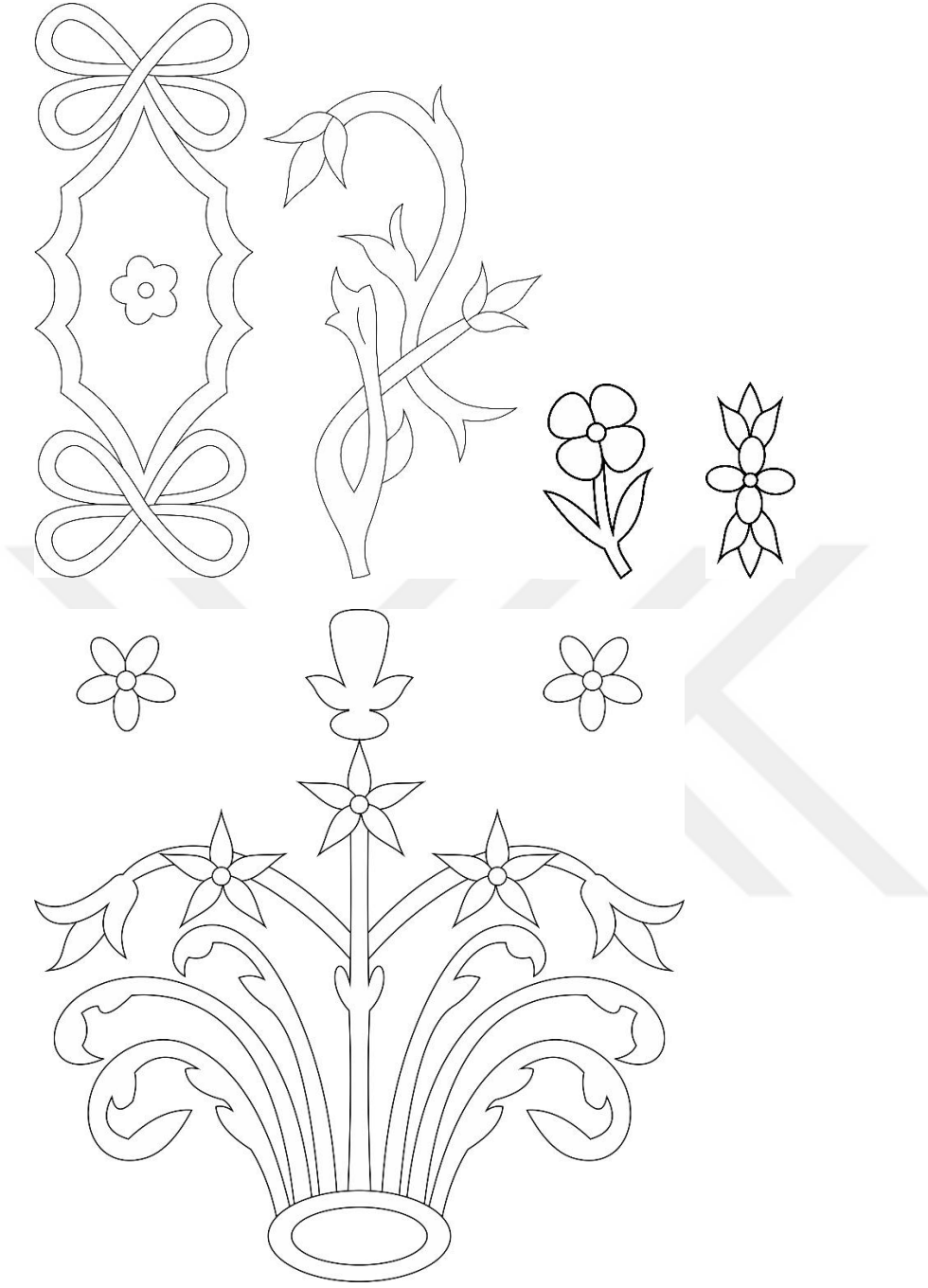
: Altın sarısı sim, sarı alt iplik

Kullanılan Bezeme

: Bitkisel bezeme; çiçek, dal, yaprak, nesneli bezeme; püskül, fiyonk

Kompozisyon

: Bindallının ön yaka kenarından başlayan orta simetrik desen, bağlantılı sıralamalı kompozisyonla etek ucuna doğru giderek arka bedende dâhil olmak üzere işlenmiştir. Aynı desen kol uç kenarlarına da yerleştirilmiştir. Orta simetrik motif ön ve arka etek merkezine yerleştirilmiştir. Ayrıca küçük motifler bindallı ön ve arka bedene serpmeler yapılmıştır.

Şekil 4.34. Bindalıda işlemenin desen çizimi

BİLGİ FORMU 32

Resim 4.32. Seccade

Fotoğraf No	: 32
Ürün No	: 32
Müze Geliş Şekli	: Satın alınmıştır.
Müze Geliş Tarihi	: 13.09.1973
Envanter No	: 38-1-73
İnceleme Tarihi	: 09.07.2019
Ürün Türü	: Seccade
Ürün Durumu	: Zemin kumaşında renk kayıpları ve yırtılmalar, işlemede kararmalar, astar ve dantelde yırtılmalar bulunmaktadır.
Ürünün Boyutları	: En: 95 cm Boy:160 cm
Kullanılan Gereçler	:
Zeminde	: İpek kumaş
İşlemede	: İşleme karton, sim, iplik

Kenar Temizlemede ve Süslemede : Astarlık kumaş, harç, iplik

Kullanılan Teknikler :

İşlemede : Düz sarma

Kenar Temizlemede ve Süslemede : Astar ve harç dikimi

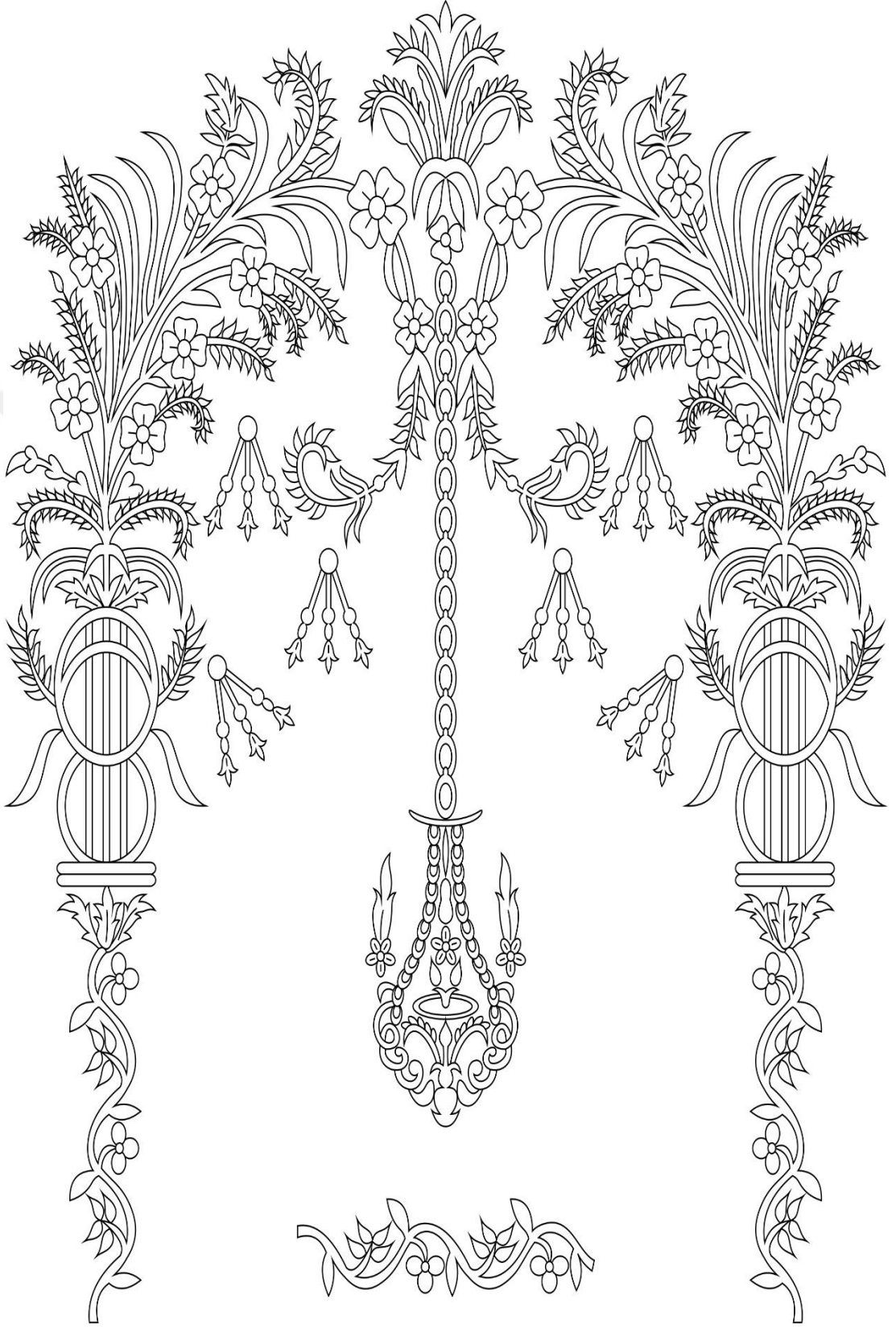
Kullanılan Renkler :

Zeminde : Mor kumaş

İşlemede : Altın sarısı sim, sarı alt iplik, yeşil, bordo, mor, mavi, pembe iplik

Kullanılan Bezeme : Bitkisel bezeme; çiçek, dal, yaprak, nesneli bezeme; avize

Kompozisyon : Seccadenin mihrap bölümünden ayak bölümüne doğru bağlantılı sıralamalı kompozisyonla orta simetrik desen yerleştirilmiştir. Bağlantılı sıralamalı su deseni seccadenin dörtkenarına işlenmiştir.

Şekil 4.35. Seccadede işlemenin desen çizimi

BİLGİ FORMU 33

Resim 4.33. a,b Bindallı

Fotoğraf No	: 33.a,b
Ürün No	: 33
Müze Geliş Şekli	: Satın alınmıştır.
Müze Geliş Tarihi	: 09.12.1968
İnceleme Tarihi	: 11.09.2019
Envanter No	: 789
Ürün Türü	: Bindallı
Ürün Durumu	: Zemin kumaşında ve astarda yırtılmalar, işlemede kararma ve süslemede kopmalar bulunmaktadır.
Ürünün Boyutları	: En: 138 cm, Boy: 155 cm, Kol boyu: 45 cm, Kol genişliği: 25 cm
Kullanılan Gereçler	:
Zeminde	: Kadife kumaş
İşlemede	: Sim, işleme kartonu, iplik, pul, kurt
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astarlık kumaş, dantel

Kullanılan Teknikler

:

İşlemede : Düz sarma, pul, kurt tutturma.**Kenar Temizlemede ve Süslemede** : Astar, dantel dikimi**Kullanılan Renkler**

:

Zeminde : Bordo kumaş**İşlemede** : Altın sarsı sim, sarı alt iplik**Kullanılan Bezeme**

: Bitkisel bezeme; çiçek, dal, yaprak, nesneli bezeme; fiyonk, zincir

Kompozisyon

: Bitkisel bezemelerden oluşturulmuş iki küçük motif serpmeye olarak bindallı ön ve arka beden yüzeyine işlenmiştir. Bindallının yaka, kol ve etek ucuna bağlantılı sıralamalı kompozisyonla su deseni yerleştirilmiştir. Bindallı omuzdan ön bedenden aşağı doğru zincirlerle birleştirilmiş motif bulunmaktadır.

Şekil 4.36. Bindalıda işlemenin desen çizimi

BİLGİ FORMU 34

Resim 4.34. a,b Bindallı

Fotoğraf No	: 34.a,b
Ürün No	: 34
Müze Geliş Şekli	: Satın alınmıştır.
Müze Geliş Tarihi	: 09.12.1968
İnceleme Tarihi	: 11.09.2019
Envanter No	: 790
Ürün Türü	: Bindallı
Ürün Durumu	: Zemin kumaşında renk kayıpları ve astarlama yırtılmaları, işlemede kararma ve sökülmeler bulunmaktadır.
Ürünün Boyutları	: En: 143 cm, Boy: 157 cm, Kol boyu: 47 cm, Kol genişliği: 26 cm
Kullanılan Gereçler	:
Zeminde	: Kadife kumaş
İşlemede	: Sim, işleme kartonu, iplik, pul, kurt
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astarlık kumaş
Kullanılan Teknikler	:
İşlemede	: Düz sarma, kabartma sarma, pul kurt tutturma

Kenar Temizlemede ve Süslemede : Astar ve dantel dikimi

Kullanılan Renkler

:

Zeminde : Mor kumaş

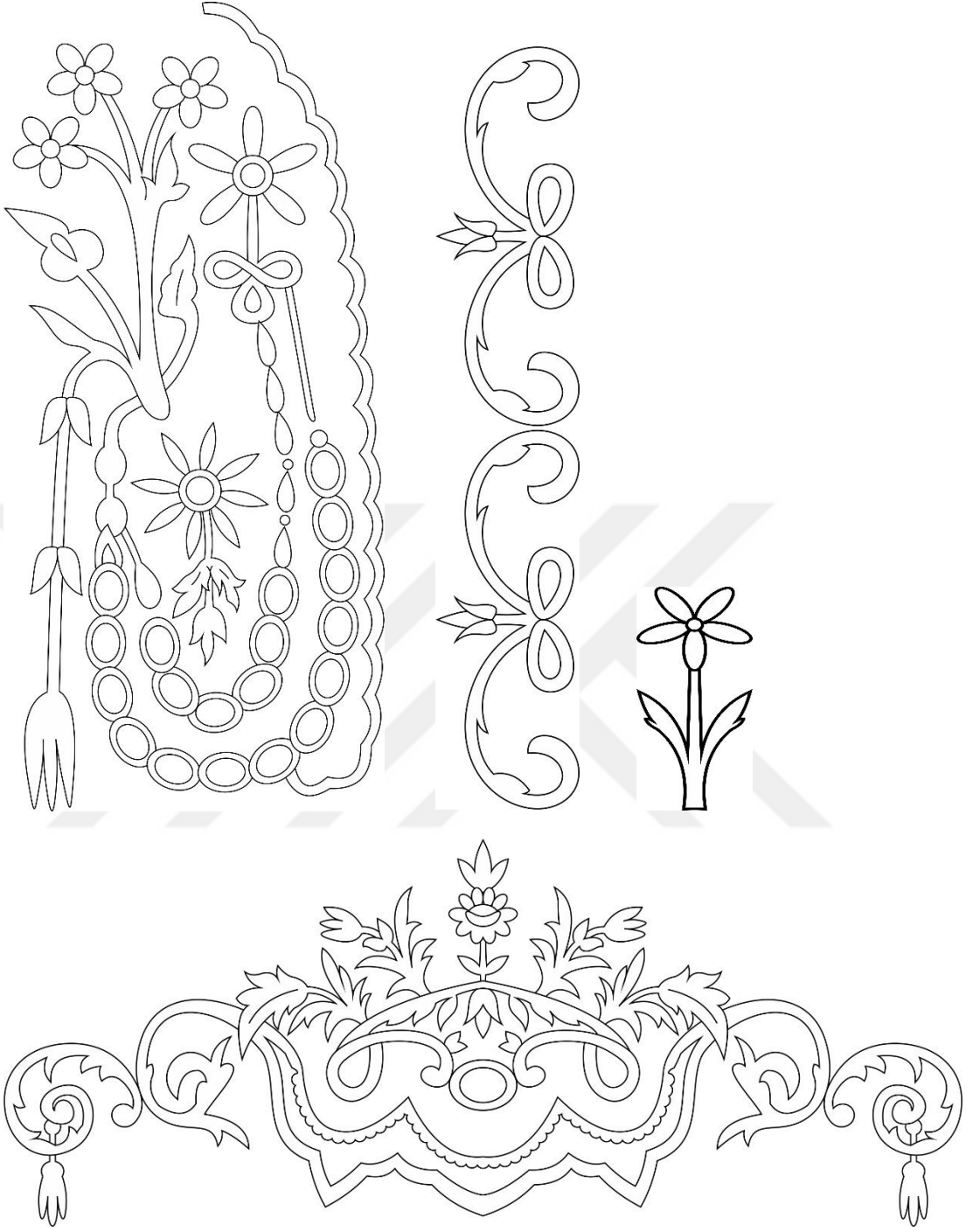
İşlemede : Altın sarısı sim, sarı alt iplik

Kullanılan Bezeme

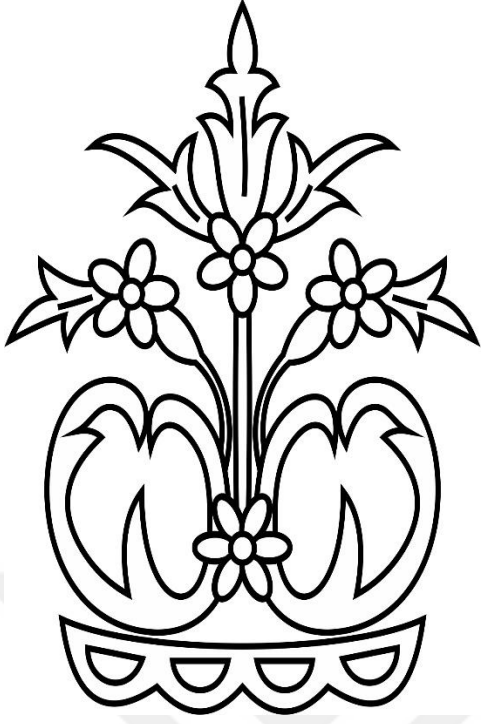
: Bitkisel bezeme; çiçek, yaprak, dal, nesneli bezemeler; fiyonk, zincir püskül

Kompozisyon

: Bindallının arka bedenden ön beden yakaya doğru yöneltilmiş bağlantılı sıralamalı kompozisyonla orta simetrik desen yerleştirilmiştir. Ön ve arka bedeninde etek ucundan başlayan orta simetrik desen atlamalı sıralamalı kompozisyonla işlenmiştir. Bindallı etek ucuna düzgün sıralamalı kenar suyu yapılmıştır. Kol uçlarına ise simetrik motif omuza doğru yönlendirilerek işlenmiştir.

Şekil 4.37. Bindalıda işlemenin desen çizimi

Şekil 4.38. Bindallının desen çizimi

BİLGİ FORMU 35

Resim 4.35. a,b Bindallı

Fotoğraf No	: 35.a,b
Ürün No	: 35
Müzeeye Geliş Şekli	: Satın alınmıştır.
Müzeeye Geliş Tarihi	: 27.08.1969
Envanter No	: 1013
İnceleme Tarihi	: 11.09.2019
Ürün Türü	: Bindallı
Ürün Durumu	: Zemin kumaşında renk kayıpları, işlemlerde kararırma ve sökülmeler, astarda lekeler, dantelinde yırtılmalar bulunmaktadır.
Ürünün Boyutları	: En: 140 cm, Boy: 149 cm Kol boyu: 45 cm, Kol genişliği: 25 cm
Kullanılan Gereçler	:
Zeminde	: Kadife kumaş
İşlemede	: Sim, işleme kartonu, iplik, pul, kurt
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astarlık kumaş, Dantel

Kullanılan Teknikler

:

İşlemede : Kabartma sarma, düz sarma, yarma yaprak, tırtıl, pul, boncuk tutturma

Kenar Temizlemede ve Süslemede : Astar ve dantel dikimi.

Kullanılan Renkler

:

Zeminde : Lacivert kumaş

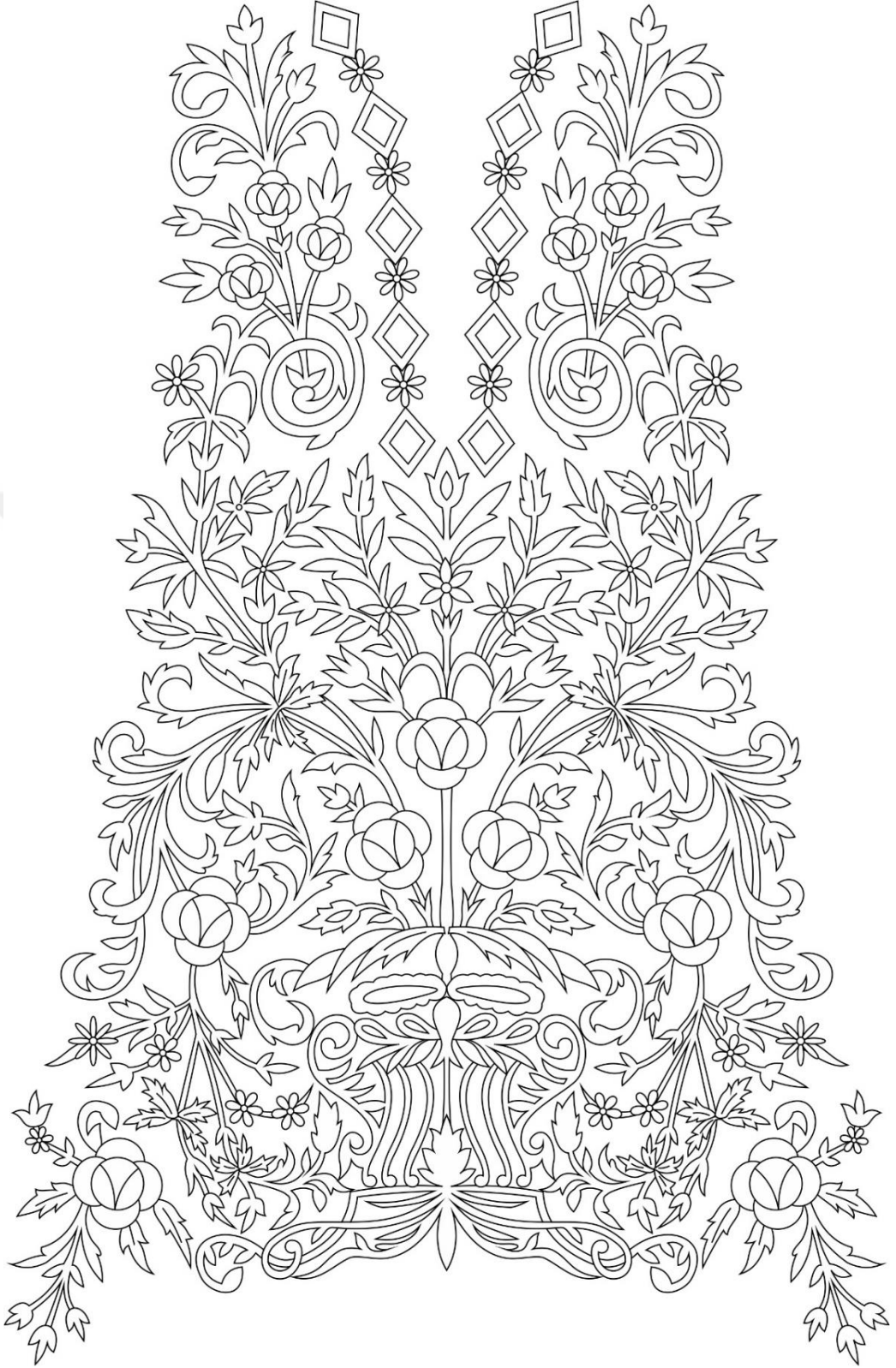
İşlemede : Altın sarısı sim, sarı alt iplik

Kullanılan Bezeme

: Bitkisel bezeme; çiçek, dal, yaprak, nesneli bezeme; fiyonk, saksı, püskül, geometrik bezeme; kare

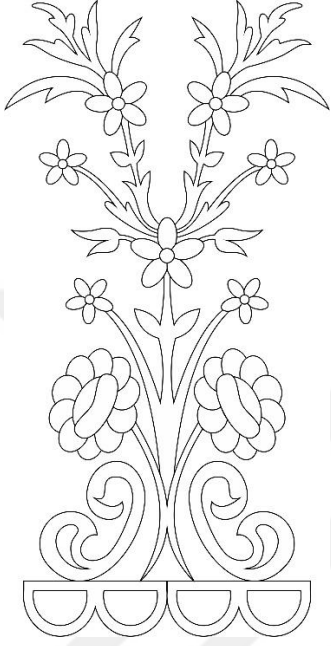
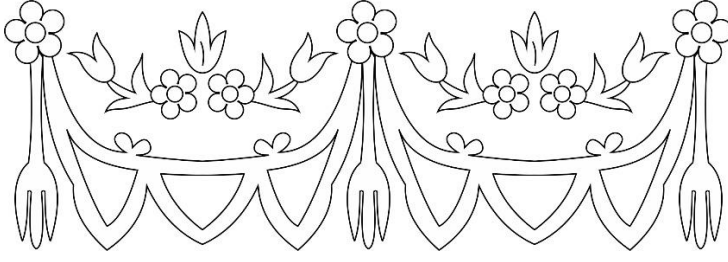
Kompozisyon

: Bindallının yakası düzgün sıralamalı su deseni işlenmiştir. Bindallının ön ve arka bedenini kaplayan orta simetrik bağlantılı sıralamalı kompozisyonla oluşturulan yakaya kadar uzanan desen yerleştirilmiştir. Ayrıca eteğin uç kısmına nesneli motiflerle düzgün sıralamalı kenar suyu yapılmıştır. Kol uçlarında bitkisel bezemeli simetrik motif omuza yönlendirilerek yerleştirilmiştir.

Şekil 4.39. Bindallıda işlemenin desen çizimi

Şekil 4.40. Bindalıda işlemenin desen çizimi

BİLGİ FORMU 36

Resim 4.36. a,b Elbise

Fotoğraf No	: 36.a,b
Ürün No	: 36
Müze Geliş Şekli	: Satın alınmıştır.
Müze Geliş Tarihi	: 15.10.1985
İnceleme Tarihi	: 11.09.2019
Envanter No	: 19-85
Ürün Türü	: Elbise
Ürün Durumu	: İşlemede kararmalar, süslemede kopmalar bulunmaktadır.
Ürünün Boyutları	: En: 110 cm, Boy: 149 cm, Kol boyu: 45 cm, Kol genişliği: 25 cm
Kullanılan Gereçler	:
Zeminde	: Kadife kumaş
İşlemede	: Sim, işleme kartonu, iplik, pul, tırtıl
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astarlık kumaş
Kullanılan Teknikler	:
İşlemede	: Tırtıl tutturma, kabartma sarma
Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Astar dikimi

Kullanılan Renkler

:

Zeminde

: Mor kumaş

İşlemede

: Altın sarısı sim, sarı iplik

Kullanılan Bezeme

: Bitkisel bezeme; yaprak, dal, çiçek

Kompozisyon

: Bitkisel bezemelerden oluşturulmuş orta simetrik motif cep üzerlerine, etek köşelerine ve kollarına yerleştirilmiştir. Oluşturulan küçük motifler ise serpmeye yapılmıştır. Ayrıca bitkisel bezemelerden oluşturulmuş bağlantılı sıralamalı su deseni elbisenin kenarlarına işlenmiştir.

Şekil 4.41. Elbisede işlemenin desen çizimi

BİLGİ FORMU 37

Resim 4.37. a,b Üç etek (entari)

Fotoğraf No	: 37.a,b
Ürün No	: 37
Müze Geliş Şekli	: Satın alınmıştır.
Müze Geliş Tarihi	: 09.12.1968
İnceleme Tarihi	: 11.09.2019
Envanter No	: 780
Ürün Türü	: Üç etek entari
Ürün Durumu	: Zemin kumaşında, astarda yırtılmalar, astarda lekeler, işlemede sökülme ve kopmalar, süslemelerin büyük bir bölümünde sökülme, kullanılan sutaşında yırtılmalar bulunmaktadır.

Ürünün Boyutları : En: 138 cm, Boy: 159 cm,
Kol boyu: 45 cm, Kol genişliği: 26 cm

Kullanılan Gereçler :
Zeminde : İpek kumaş
İşlemede : Sim, işleme kartonu, iplik, pul

Kenar Temizlemede ve Süslemede : Astarlık kumaş, sutaşı

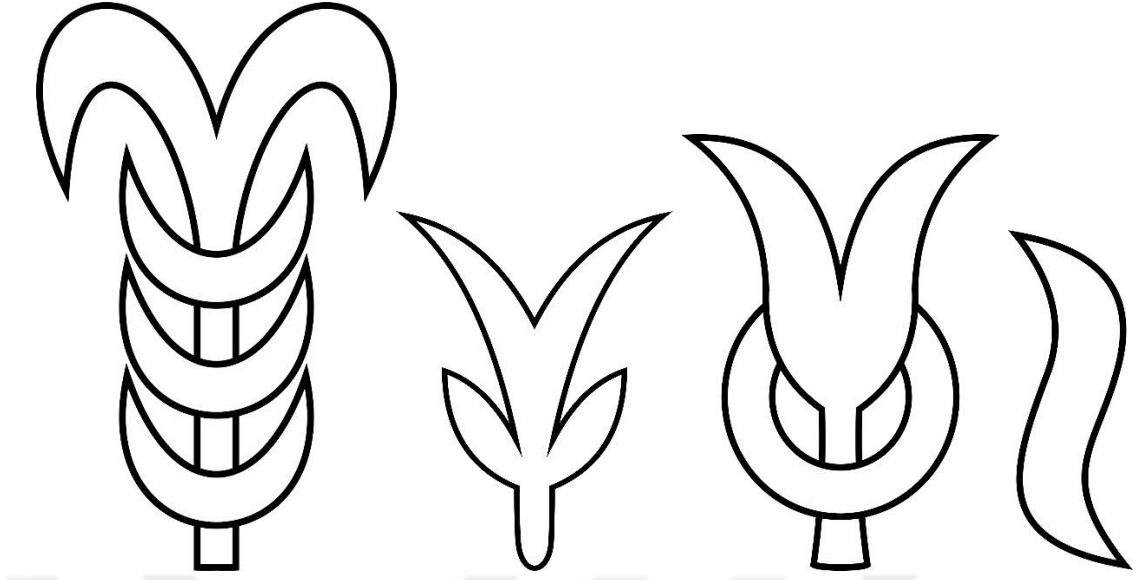
Kullanılan Teknikler :
İşlemede : Düz sarma, pul tutturma

Kenar Temizlemede ve Süslemede : Astar ve sutaşı dikimi

Kullanılan Renkler :
Zeminde : Kırmızı kumaş
İşlemede : Altın sarısı sim, sarı iplik

Kullanılan Bezeme : Bitkisel bezeme; yaprak, dal

Kompozisyon : Simetrik motifler üç eteğin tüm yüzeyine düzgün sıralamalı kompozisyonla yerleştirilmiştir. Yine yapraktan oluşturulmuş düzgün sıralamalı su deseni bütün kenara ve kol ağızlarına işlenmiştir.

Şekil 4.42. Üç etekte (entari) işlemenin desen çizimi

4.2. Bilgi Formlarından Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde bilgi formlarından elde edilen bulgular araştırmanın alt amaçları doğrultusunda çizelgeler halinde verilmiş ve yorumlanmıştır.

4.2.1. Maraş İşi Ürün Örneklerinin Müzeye Geliş Şekli

Erzurum Arkeoloji Müzesinde araştırma kapsamına alınan, Maraş işi ürün örneklerinin müzeye geliş şekli ile ilgili bilgiler çizelge 4.1.'de verilmiştir.

Müzeye geliş şekli	n	%
Satın alma	37	100
TOPLAM	37	100

Çizelge 4.1. Maraş işi ürün örneklerinin müzeye geliş şekline ilişkin dağılım

Çizelge 4.1. incelendiğinde Erzurum Arkeoloji Müzesinin teşhirinde ve deposunda bulunan Maraş işi işlemeli ürünlerin tamamının satın alma yoluyla geldiği tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamındaki ürünlerin hepsinin satın alma yoluyla müzeye geldiği söylenebilir.

4.2.2. Maraş İşi Ürün Örneklerinin Müzeye Geliş Tarihi

Araştırma kapsamına alınan Maraş işi işlemeli ürün örneklerinin müzeye hangi tarihler arasında geldiğine dair bilgiler çizelge 4.2.'de verilmiştir.

Satın Alma	n	%
1961-1970 Arası	19	51,4
1971-1980 Arası	4	10,8
1981-1990 Arası	9	23,4
1991-2000 Arası	5	13,5
TOPLAM	37	100

Çizelge 4.2. Maraş işi ürün örneklerinin müzeye geliş tarihlerinin dağılımı

Çizelge 4.2. incelendiğinde Erzurum Arkeoloji Müzesinde bulunan Maraş işi ile işlenmiş ürünlerin % 51,4'ünün 1961-1970 yılları arasında, % 23,4'ünün 1981-1990 yılları arasında, % 13,5'inin 1991-2000 yılları arasında, % 10,8'inin 1971-1980 yılları arasında müzeye getirildiği tespit edilmiştir.

Erzurum Arkeoloji Müzesinde bulunan Maraş işi ile işlenmiş ürünlerin geliş tarihlerine bakıldığında çoğunluğunun 1961-1970 yılları arasında müzeye geldiği söylenebilir.

4.2.3. Maraş İşi Ürün Örneklerinin Türleri

Erzurum Arkeoloji Müzesinde bulunan ve araştırma kapsamına alınan ürünlerin türlerini belirlemek amacıyla gözlem ve incelemelerden elde edilen veriler çizelge 4.3.'de verilmiştir.

Ürün türleri	n	%
Bindallı	8	21,8
Entari	4	10,8
Cepken	3	8,1
Parça örtü	3	8,1
Kırlent	3	8,1
Yastık	3	8,1
Seccade	3	8,1
Yastık örtüsü	2	5,4
Karyola örtüsü	2	5,4
Yatak örtüsü	2	5,4
Bohça	2	5,4
Üç etek	1	2,7
TOPLAM	37	100

Çizelge 4.3. Maraş işi ürün örneklerinin türlerine göre dağılımı

Çizelge 4.3. incelendiğinde Erzurum Arkeoloji Müzesinde bulunan Maraş işi ile işlenmiş ürünlerin % 21,8'i bindallı, % 10,8'i entari, % 8,1'i cepken, % 8,1'i parça örtü, % 8,1'i kırlent, % 8,1'i yastık, % 5,4'ü yastık örtüsü, % 5,4'ü karyola örtüsü, % 5,4'ü yatak örtüsü, % 5,4'ü bohça, %5,4'ü seccade, % 8,1'si üç etek olarak kaydedilmiştir.

Bu verilerden elde edilen bilgilere göre Maraş işi işlemeli ürün türlerinin yoğunluğun bindallı ve entari üzerine oluştuğu görülmektedir.

4.2.4. Maraş İşi Ürün Örneklerinin Zeminde, İşlemede, Kenar Temizlemede ve Süslemede Kullanılan Gereçler

Araştırma kapsamına alınan Maraş işi işlemeli ürün örneklerinin zeminde, işlemede, kenar temizleme ve süslemede kullanılan gereçlere ilişkin bilgilerden elde edilen veriler çizelge 4.4.'de verilmiştir.

Kullanılan Gereçler	Zeminde		İşlemede		Kenar Temizlemede ve Süslemede	
	n	%	n	%	n	%
Kadife kumaş	34	91,9	-	-	-	-
İpek kumaş	3	8,1	-	-	-	-
Astarlık kumaş	-	-	-	-	37	100
Sim	-	-	36	97,3	-	-
Sırma	-	-	1	2,7	-	-
İşleme kartonu	-	-	37	100	-	-
İplik	-	-	37	100	-	-
Pul, boncuk	-	-	26	70,2	1	2,7
Kurt, tırtıl	-	-	17	45,9	-	-
Harç	-	-	-	-	5	13,5
Dantel	-	-	-	-	5	13,5
Sutaşı	-	-	-	-	5	13,5
Oya	-	-	-	-	1	2,7

Çizelge 4.4. Maraş işi ürün örneklerinin zeminde, işlemede, kenar temizleme ve süslemede kullanılan gereçlere göre dağılımı

- Birden fazla şık işaretlendiği için toplam alınmamıştır.

Çizelge 4.4. incelendiğinde araştırma kapsamındaki ürünlerin zeminde % 91,9 'unde kadife ve % 8,1'inde ipek kumaş olduğu tespit edilmiştir. Erzurum Arkeoloji Müzesinde bulunan Maraş işi ile işlenmiş ürünlerin işlemede kullanılan gereçlerde, % 100'de işleme kartonu ve iplik, % 97,3'de sim, % 70,22'de pul boncuk, % 45,9'da kurt, tırtıl, % 2,7'de sırma kullanıldığı tespit edilmiştir. Maraş işi ile işlenmiş ürünlerin kenar temizliğinde, % 100'de astarlık kumaş, % 13,5'de dantel, % 13,5 sutaşı, % 13,5'de harç, % 2,7'de oya, % 2,7'de pul boncuk kullanılmıştır.

Eserlerde çoğunlukla zeminde, kadife kumaş kullanıldığı görülmüştür.

Araştırma kapsamındaki ürünlere bakıldığında işlemlerin hepsinde işleme kartonu, sim ve iplik üçlüsünün Maraş işinin temel gereçleri olduğu; süsleme amaçlı kullanılan gereçlerde ise çoğunlukta pul boncuk, yarısına yakın üründe kurt tırtıl kullanıldığı söylenebilir.

Maraş işi ürünlerin kenar temizliği ve süslemesinde bütün ürünlerde astarlık kumaş kullanıldığı ve birbirine yakın oranlarda harç, sutaşı, dantel kullanıldığı görülmüştür.

4.2.5. Maraş İşi Ürün Örneklerinin İşlemede, Kenar Temizlemede ve Süslemede Kullanılan Teknikler

Araştırma kapsamına alınan Maraş işi işlemeli ürün örneklerinin işlemede, kenar temizleme ve süslemede kullanılan tekniklere ilişkin bilgilerden elde edilen veriler çizelge 4.5.'de verilmiştir.

Kullanılan Teknikler	İşlemede		Kenar Temizlemede ve Süslemede	
	n	%	n	%
Düz sarma	36	97,3	-	-
Kabartma sarma	12	32,4	-	-
Yarma sarma	12	32,4	-	-
Hasır iğne	1	2,7	-	-
Balıksırtı	1	2,7	-	-
Pul boncuk, kurt, tırtıl tutturma	27	72,9	-	-
Harç dikimi	-	-	5	13,5
Hazır dantel dikimi	-	-	4	10,8
Sutaşı dikimi	-	-	3	8,1
Oya yapma	-	-	1	2,7
Astar dikimi	-	-	37	100

Çizelge 4.5. Maraş işi ürün örneklerinin işlemede, kenar temizleme ve süslemede kullanılan tekniklere göre dağılımı

- Birden fazla şık işaretlendiği için toplam alınmamıştır.

Çizelge 4.5. incelendiğinde Erzurum Arkeoloji Müzesinde bulunan Maraş işi ile işlenmiş ürünlerin işlemede kullanılan tekniklerde, % 97,3'de düz sarma, % 32,4'de kabartma sarma, % 32,4'de yarma sarma, % 2,7'de hasır iğne, % 2,7'de balıksırtı, % 72,9'da pul, boncuk, kurt, tırtıl, tutturma, teknikleri kullanılmıştır.

Çizelge 4.5. incelendiğinde Erzurum Arkeoloji Müzesinde bulunan Maraş işi ile işlenmiş ürünlerde kenar temizleme tekniklerinde, % 100'de astar dikimi, % 13,5'te harç dikimi, % 10,8'de hazır dantel dikimi, % 8,1'de sutaşı dikimi, % 2,7'de oya yapılmıştır.

Araştırma kapsamındaki Erzurum Arkeoloji Müzesinde bulunan Maraş işi ürünlere bakıldığında işlemede kullanılan tekniklerde çoğunlukta düz sarma, bir kısmında aynı oranda kabartma sarma, yarma sarma ve balıksırtı, pul, boncuk, kurt ve tırtıl tutturma tekniklerinin kullanıldığı söylenebilir.

Ürünlerin kenar temizliğinde ve ürünleri süslemede astar dikiminin ürünlere uygun seçim olduğu, süslemelerde kullanılan dantel, harç, sutaşı dikimi tekniğinin ürünlere çok yakıştığı düşünülebilir.

4.2.6. Maraş İşi Ürün Örneklerinin Zeminde ve İşlemede Kullanılan Renkler

Araştırma kapsamına alınan Maraş işi işlemeli ürün örneklerinin zeminde, işlemede, kenar temizlemede kullanılan renklere ilişkin bilgilerden elde edilen veriler 4.6.'de verilmiştir.

Kullanılan Renkler	Zeminde		İşlemede	
	n	%	n	%
Bordo	15	40,5	1	2,7
Kırmızı	6	16,2	-	-
Mor	9	24,3	-	-
Pembe	2	5,4	1	2,7
Lacivert	3	8,1	-	-
Mavi	2	5,4	1	2,7
Krem	-	-	1	2,7
Sarı	-	-	34	91,8
Beyaz	-	-	3	8,1
Altın sarısı	-	-	36	97,3
Gümüş	-	-	1	2,7
Yeşil	-	-	1	2,7

Çizelge 4.6. Maraş işi ürün örneklerinin zeminde, işlemede, kenar temizlemede kullanılan renklere göre dağılımı

- Birden fazla seçenek işaretlendiği için toplam alınmamıştır.

Çizelge 4.6. incelendiğinde Erzurum Arkeoloji Müzesinde bulunan Maraş işi ile işlenmiş ürünlerin zeminde kullanılan renkler, % 40,5'te bordo, % 24,3'te mor, % 16,2'de kırmızı, % 8,1'de lacivert, % 5,4'te pembe, % 5,4 de mavi kullanıldığı tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamındaki ürünler incelendiğinde zeminde kullanılan renklere yörede daha çok bordo renk ve mor renklerin tercih edildiği söylenebilir.

Çizelge 4.6. incelendiğinde Erzurum Arkeoloji Müzesinde bulunan Maraş işi ile işlenmiş ürünlerin işlemede kullanılan renkler, % 97,3'te altın sarısı sim, % 2,7'de gümüş sim kullanıldığı görülmüştür.

Erzurum Arkeoloji Müzesi Maraş işi ürünlerde daha çok altın sarısı sim kullanıldığı ve ürünlere çok yakıştığı söylenebilir.

4.2.7. Maraş İşi Ürün Örneklerinde Kullanılan Bezeme Konuları

Araştırma kapsamına alınan Maraş işi işlemeli ürün örneklerinin bezeme konularına ilişkin bilgilerden elde edilen veriler çizelge 4.7.'de verilmiştir.

Bezeme Konuları	n	%
Bitkisel Bezeme	37	100
Nesneli Bezeme	14	37,8
Geometrik Bezeme	8	21,6
Sembolik Bezeme	4	10,8

Çizelge 4.7. Maraş işi ürün örneklerinin bezeme konularına göre dağılımı

- Birden fazla şık işaretlendiği için toplam alınmamıştır.

Çizelge 4.7. incelendiğinde Erzurum Arkeoloji Müzesinde bulunan Maraş işi ile işlenmiş ürünlerin bezeme konuları % 100 bitkisel bezeme, % 37,8 nesneli bezeme, % 21,6 geometrik bezeme, 10,8 sembolik bezeme olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamındaki ürünler incelendiğinde bitkisel bezemenin daha çok tercih edildiği görülmektedir.

4.2.8. Maraş İşi Ürün Örneklerinde İşlemede ve Kenar Temizlemede Kullanılan Kompozisyon Çeşitleri

Araştırma kapsamına alınan Maraş işi işlemeli ürün örneklerinin işlemede ve kenar temizliğinde kullanılan kompozisyon çeşitlerine ilişkin bilgilerden elde edilen veriler çizelge 4.8.'de verilmiştir.

Kompozisyon	İşlemede		Kenar Temizliği	
	n	%	n	%
Düzenli sıralamalı	22	59,7	22	59,5
Bağlantılı sıralamalı	13	35,1	15	40,5
Bir merkeze doğru	3	8,1	10	27
Tek motif	22	59,5	-	-
Serpme motif	11	29,7	-	-

Çizelge 4.8. Maraş işi ürün örneklerinin kompozisyon çeşitlerine göre dağılımı

- Birden fazla seçenek işaretlendiği için toplam alınmamıştır.

Çizelge 4.8. incelendiğinde Erzurum Arkeoloji Müzesinde bulunan Maraş işi ile işlenmiş ürünlerin işlemede kompozisyon çeşitleri % 59,7 düzenli sıralamalı, 35,1 bağlantılı sıralamalı, % 59,5 tek motif, % 29,7 serpme motif kullanıldığı tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamındaki ürünler incelendiğinde ürünlerin işlemelerinde çoğunlukta düzgün sıralamalı ve bağlantılı sıralamalı tek motif, bir kısmında serpm motif, az bir bölümde ise bir merkeze doğru yönelmiş desenler olduğu görülmüştür.

Çizelge 4.8. incelendiğinde Erzurum Arkeoloji Müzesinde bulunan Maraş işi ile işlenmiş ürünlerin kenar temizliğinde kompozisyon çeşitleri % 59,5 düzgün sıralamalı, % 40,5 bağlantılı sıralamalı, % 27 bir merkeze doğru yönlendirilmiş desenler tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamındaki ürünler incelendiğinde ürünlerin kenar temizliğinde, bağlantılı sıralamalı ve düzgün sıralamalı desenler çoğunlukta olmak üzere bir merkeze doğru yönlendirilmiş desenler de olduğu söylenebilir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmada ulaşılan sonuçlar açıklanmış ve önerilerde bulunulmuştur.

5.1. Sonuç

Bu araştırma Erzurum Arkeoloji Müzesinin deposunda ve teşhirinde bulunan Maraş işi işlemeli 37 adet ürün üzerine yapılmıştır.

Elde edilen verilere göre ürünlerin hepsinin satın alma yoluyla Erzurum Arkeoloji müzesine geldiği görülmüştür.

Araştırma kapsamına alınan ürünler üzerine yapılan incelemeler sonucunda Erzurum Arkeoloji Müzesinde Maraş (Dival-Sırma) işi işlemeli ürünlerden; 8 adet bindallı, 4 adet entari, 4 adet cepken, 3 adet parça örtü, 3 adet kırlent, 3 adet yastık, 2 adet yastık örtüsü, 2 adet karyola örtüsü, 2 adet yatak örtüsü, 2 adet bohça, 3 adet seccade, 1 adet üç etek bulunduğu tespit edilmiştir. Ürün çeşitlerinin bu dağılımına göre yörede Maraş işi tekniğinin daha çok bindallı, entari ve cepken olarak tercih edildiği sonucuna varılmıştır.

İşlemeli ürünlerin bugünkü durumlarına bakıldığında genelinin kumaşında rengin solmuş ve yıpranmış, işlemedeki simin soyulmuş ve kararmış, işleminin yer yer sökülmiş olduğu, süslemelerde kopmalar, astarlarda lekeler olduğu gözlenmiştir. Ürünlerin az bir kısmının iyi durumda olduğu belirlenmiştir.

Ürün örneklerine göre işleme zemininde 34 adet kumaşın kadife olduğu, ipekli dokuma kumaştan da 3 adet kullanıldığı görülmüştür. İşlemelerde kullanılan temel gereçlerin, sim, işleme kartonu ve iplik olduğu görülmüştür. Süslemelerde çoğunlukta kurt, tırtıl ve pul kullanıldığı söylenebilir. Ürünlerin kenar temizlemesinin tamamında astar dikme ürünler için uygun teknik kullanıldığı ayrıca dikilen dantel sutaşı ve oyalanın tercih edildiği düşünülebilir.

Ürün çeşitlerinde Maraş işi iğne tekniklerinden düz sarma, kabartma sarma, yarma sarma, balıksırtı, hasır iğne gibi ana tekniklerin yanında tamamlama ve süsleme amaçlı; kurt, pul, tırtıl, boncuk tutturma, atma işi gibi iğne tekniklerinin de kullanılmış olduğu görülmüştür.

Maraş işi ürün örneklerinin yarısından fazlasının zemininde bordo, kırmızı ve mor renklerinin tercih edildiği; lacivert, pembe, mavi renklerinin de ürünlerde tercih edilen bir diğer zemin renkleri olduğu görülmüştür.

Elde edilen verilere göre ürünlerin işlemlerinde; 36 tanesinde altın sarısı rengi sim, 1 adet üründe gümüş rengi sim kullanılmıştır. Yardımcı iğnelerde yine altın sarısı sim ağırlıkta olmak üzere gümüş sim de kullanılmıştır. Buna göre en çok tercih edilen işleme renginin altın sarısı sim olduğu tespit edilmiştir.

Ürünlerde bitkisel bezeme olarak; çiçek, yaprak, dal, tomurcuk, ağaç gibi motifler; nesneli bezeme olarak; saksı, vazo, arma, zincir ve fiyonk, geometrik bezeme olarak; daire, üçgen, zikzak, kare, gibi motifler, sembolik bezemelerde hilal, toprak, tercih edilmiştir.

Elde edilen verilere göre araştırma kapsamına alınan 37 adet Maraş (Dival-Sırma) işi işlemeli üründe çoğunlukla bitkisel bezemelerin tercih edildiği tespit edilmiştir. Nesneli bezemelerin kullanıldığı işlemlerde saksı veya vazo motiflerinin içinden çıkan çiçek ve yaprak buketleri görülmüştür. Geometrik bezemeler daha çok işlemlerin yaka bordürlerinde ya da kenar suyu olarak kullanılmıştır. Sembolik bezemelerde hilal kullanılmış ve toprağı simgeleyen yüksekliklerden ağaç, dal ve yapraklar çıkartılmıştır.

Maraş işi ürün örneklerinin işlemlerinde kullanılan motifler daha çok düzgün sıralamalı kompozisyon düzenine göre kumaşa yerleştirilmiştir. Bağlantılı sıralamalı, bir merkeze doğru yönlendirilmiş, tek motiften oluşan ve serpm motif yerleştirilmiş kompozisyonların da yoğunlukta olduğu görülmüştür.

Ürünlerin kenar suyunda ise düzgün sıralamalı, bir merkeze doğru yönlendirilmiş ve bağlantılı sıralamalı kompozisyon düzeni kullanılmış olduğu tespit edilmiştir

5.2. Öneriler

Kültürel yapımızın en somut belgelerinden biri olan el işlemlerinin, bir topluluğun gelenek ve göreneklerinin nesilden nesile aktarılmasında çok önemli bir yeri vardır. Bu el sanatlarımızın sandıklarda saklanıp kullanılmadan eskimesi yerine, ortaya çıkartılarak müzelere taşınarak belgelendirilmesi sağlanmalıdır.

Müze dışında Maraş işi ürünleri bulunduran şahıslardaki ürünler koruma altına alınarak, eserlerin kaybolmaması ve geleceğe aktarılması sağlanmalıdır.

Müzelerimizde depolarda saklanan Maraş işi ürünlerin sergilenerek bu alanda çalışmalar yapan kişilere ürünleri incelemeleri ve tasarım yapmaları için kolaylık sağlanmalıdır.

Günümüzde giyim alanında endüstriyel nakış oldukça sık kullanılmaktadır. Geleneksel el işlemlerinden Maraş işi ile işlenmiş eserlerden esinlenerek, yöresel dokumalarla birleştirilerek aslına uygun bir şekilde giyim alanına uyarlanıp yeni ürünler ortaya koyulması noktasında tasarımcılara yönlendirmeler yapılmalıdır.

Son dönemlerde, televizyon kanallarında, sosyal medya ve video kanallarında Maraş işi tekniğine yönelik yayınlar yapılmaktadır. Bu yayınlara yönelik teşviklerin artırılarak bu paylaşımlar için destek sağlanmalıdır.

Uluslararası el sanatları sergileri artırılarak yurt dışında sanatımızın kültürel öğelerimizin tanıtımı yapılmalıdır. Aynı zamanda çok turist çeken bölge ve yörelerimizde el sanatlarımızı tanıtan Maraş işi tekniği ile işlenmiş ürünlerin satılarak ülke ekonomisine katkı sağlanmalıdır.

Geleneksel Türk işlemleri ve Maraş işi üzerine daha fazla araştırma yapılmalıdır. Yapılan araştırmalar doğrultusunda envanter defterleri güncellenmelidir. Araştırma yapılan ürünlerin desen çizimleri, modern yöntemlerle bilgisayar programlarında yapılarak kayıt altına alınmalıdır.

KAYNAKLAR

- Akar, A. Keskiner, C. (1978). *Türk Süsleme Sanatlarında Desen ve Motif*. İstanbul: Tercüman Sanat ve Kültür Yayınları.
- Akbil, F.P. (1970). *Türk El Sanatlarından Örnekler*. İstanbul: Akademi Yayınları.
- Akgül, S. (2020). Müze Arşivi.
- Arseven, C.E. (1984). *Türk Sanatı*. İstanbul: Eğitim Basımevi.
- Aydın, T. (2008). Erzurum Çifte Minareli Medrese Taş Süsleme Örnekleri. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2, 2012:101.
- Barışta, H. Ö. (1984). *Türk İşleme Sanatı Tarihi*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Barışta, H. Ö. (1995). *Türk İşleme Sanatı Tarihi*. (İkinci Baskı). Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.
- Barışta, H. Ö. (1998). *Türk El Sanatları*. (İkinci Baskı). Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Barışta, H. Ö. (1999). *Osmanlı İmparatorluğu Dönemi Türk İşlemeleri*. (Birinci Baskı). Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Dalkıran, H. E. (2009). *Kahraman İlimiz Kültürümüz, Kahramanmaraş*. Kahramanmaraş: Poza Ofset.
- Diñçeli, D.(2017). “Sanat ve Tasarım Etiği”. *İdil Dergisi*, 30(6), 2017:587.
- Doğruer, F. S. (2017). “Efes Müzesi’nin Mekânsal ve Yapısal Özelliklerinin Yapısal Özelliklerinin Önleyici Koruma Açısından İncelenmesi”. *Sanat Ve Tasarım Dergisi*, 20, 2017:240.
- Erzurum Büyük Şehir Belediyesi, (2002). *Tarihi Erzurum Çeşmeleri ve Su Yolları*. Erzurum: Erzurum Büyük Şehir Belediyesi Yayınları.
- Erzurum İl Yıllığı, (1973). *Cumhuriyetin 50. Yılında Erzurum: 1973 İl Yıllığı*. Erzurum: Kervan Yayıncılık.
- Kahramanmaraş İl Özel İdaresi. (1942). *Maraş işi (Sim-Sırma) İşlemeciliği*. Kahramanmaraş: Kahramanmaraş İl Özel İdaresi Yayınları.
- Kandemir, M. (2015). *Konya Etnografya Üniversitesindeki Maraş işi Bir Örneğin Bilgisayar Destekli Nakış Makineleri İçin Accurate 4 Nakış deseninde Uygulanması*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karpuz, H. (1993). *Türk İslam Mesken Mimarisinde Erzurum Evleri*. Ankara: Ankara Kültür Bakanlığı Yayınları.

- Kılıç, E. (1996). Erzurum'da Geçmişten Günümüze Devam Edengelen ve Kaybolmaya Yüz tutmuş El Sanatları.*Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 5, 110,112
- Koç, A. (2014). *Kütahya İli Sim Sarma (Maraş işi) İşlemeleri*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Koç, F., Koca, E. (2016). "Türk Halk Giyiminde Kullanılan Süslemelere Tipolojik Bir Yaklaşım". *İdil Dergisi*, 19.
- Korkusuz, S. (1980). *Nakış Temel Ders Kitabı*. (Birinci Baskı). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Koşay, H. Z. (1984). *Erzurum*. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Vakfı Yayınları.
- Köklü, H. (2002). *El İşlemeleri*. İstanbul: Yapa Yayınları.
- Köklü, H. (2003). "Türk İşleme Sanatında Dival İşİ". *Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5, 205-216.
- Markaloğlu, Ş. (2004). *Dival İşleme (Sırma-Maraş işi)*. Ankara: Özkan Matbaacılık.
- MEGEP. (2008). *El Sanatları Teknolojisi, Elde Maraş İşİ*. Ankara: T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Milliyet. (1987). *Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi*. İstanbul: Interpress Basın Yayıncılık A. Ş.
- Onuk, T. Akpınarlı, F. Ortaç, H. S. (1998).*Tarsus El Sanatları (Dokumacılık, Örucülük, İşlemecilik)*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Özbağı, T., Ülger, N. , Kurt, Ü., Toktaş, P.(2007). *Anadolu Üniversitesi Halkbilim Araştırmaları Merkezi Koleksiyonundan El Sanatları Örnekleri I İşlemeler*. Eskişehir: Halk Bilim ve Araştırma Merkezi Yayınları.
- Özbel, K. (1949).*El Sanatları*. Ankara: Chp Halkevleri Bürosu Yayınları.
- Özcan, F. (1994). *Türk Nakışları Öğretim Yaprakları*. Ankara: Önder Matbaacılık.
- Sezen, L. (1994). *Erzurum Şehir Folkloru*. Erzurum: Er Vak Yayınları.
- Sivaslıoğlu, Z. (2014). *Ankara İli Beypazarı İlçesinde Bulunan Dival İşİ Ürünler*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sönmez, K. (2016). *Konya Müzelerinde Bulunan Dival İşİ Tekniğinden Yapılmış Eserler*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Sürür, A. (1976). *Türk İşleme Sanatı. Türk Süsleme Sanatları Serisi: 4. Ak Yayınları*. İstanbul: Apa Ofset Basımevi.
- Şahin, M. (2019). *Osmanlı'dan Cumhuriyet Müzecilik 1846-1938*.Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Atatürk ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, Ankara.

- Tezal, A., Zabun, K., Erdoğan, N. (2008). *Maraş İşi Eğitim Modülü*. Kahramanmaraş: Kahraman Maraş Kız Teknik ve Meslek Lisesi Yayınları
- Tunalı, İ. (1971). *Sanat Ontolojisi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Türk, A. (2014). *Erzurum'un Kandilleri*. Erzurum: Arı Sanat Yayınları.
- Yakar, E., Yakar, B. (2011). *Maraş İşi Sim Sırma ve Bindallılar* (Birinci basım). Kahramanmaraş: Halim Ofset.
- Yetim, F. (2017). “Beypazarı Yöresi Kadın Giyiminde İşlemeli Çevre Hırka Örnekleri”. *İdil Dergisi*, 6(29), 2017: 408.
- Yozgat, F. A. (2008). *Ankara Olgunlaşma Enstitüsü Sırma Atölyesinde Uygulanan Maraş İşi İğne Çeşitleri Ve Öğretim Analizi Yönünden İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Zayıf, N. (2013). *Kahramanmaraş Maraş İşi İşlemeleri*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

EK-1. Yeni Örnekler

BİLGİ FORMU 1

Resim 1.1. Broş

Fotoğraf No	:	1
Ürün No	:	1
İnceleme Tarihi	:	25.12.2019
Ürün Türü	:	Broş
Kullanılan Gereçler	:	
Zeminde	:	Kadife kumaş
İşlemede	:	Sim, işleme kartonu, iplik, zirkon taş, tırtıl
Kenar Temizlemede ve Süslemede	:	Tırtıl
Kullanılan Teknikler	:	
İşlemede	:	Kabartma sarma, tırtıl ve zirkon taşı tutturma
Kenar Temizlemede ve Süslemede	:	Tırtıl tutturma
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Krem kumaş
İşlemede	:	Altın sarısı sim, gümüş sim, beyaz iplik
Kullanılan Bezeme	:	Bitkisel bezeme; çiçek

EK-1. (devam) Yeni Örnekler

BİLGİ FORMU 2

Resim 1.2. Pano

Fotoğraf No	:	2
Ürün No	:	2
İnceleme Tarihi	:	25.12.2019
Ürün Türü	:	Pano
Kullanılan Gereçler	:	
	Zeminde	: Kadife kumaş
	İşlemede	: Sim, işleme kartonu, iplik
	Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Çerçeve
Kullanılan Teknikler	:	
	İşlemede	: Düz sarma
	Kenar Temizlemede ve Süslemede	: Çerçeve yapma
Kullanılan Renkler	:	
	Zeminde	: Siyah kumaş
	İşlemede	: Altın sarısı sim, gümüş sim, beyaz iplik
Kullanılan Bezeme	:	: Bitkisel bezeme; çiçek, dal, yaprak
Kompozisyon	:	: Panonun merkezine simetrik motif yerleştirilmiştir.

EK-1. (devam) Yeni Örnekler

BİLGİ FORMU 3

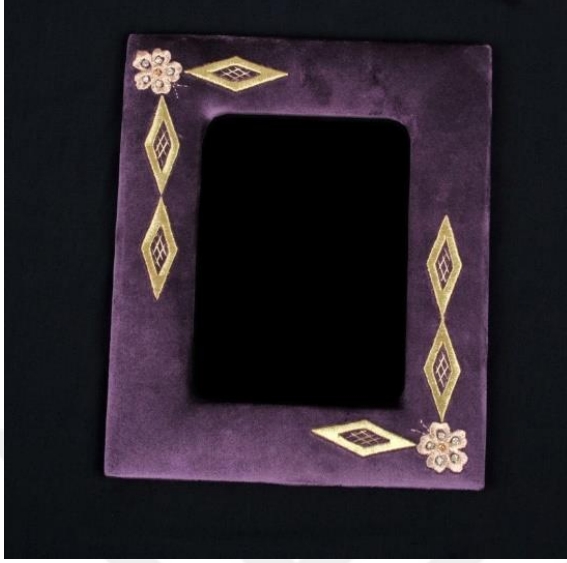

Resim 1.3. Çanta

Fotoğraf No	:	3
Ürün No	:	3
İnceleme Tarihi	:	25.12.2019
Ürün Türü	:	Çanta
Kullanılan Gereçler	:	
Zeminde	:	Kadife kumaş
İşlemede	:	Sim, işleme kartonu, iplik, zirkon taş, tırtıl
Kenar Temizlemede ve Süslemede :		
Kullanılan Teknikler	:	
İşlemede	:	Düz sarma
Kenar Temizlemede ve Süslemede : Çanta yapımı		
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Siyah kumaş
İşlemede	:	Somon, gümüş, beyaz, sarı, mavi sim, beyaz iplik
Kullanılan Bezeme	:	Bitkisel bezeme; çiçek, dal nesneli bezeme; fiyonk
Kompozisyon	:	Düzenli sıralamalı su deseni işlenmiştir.

EK-1. (devam) Yeni Örnekler

BİLGİ FORMU 4

Resim 1.4. Çerçeve

Fotoğraf No	: 4
Ürün No	: 4
İnceleme Tarihi	: 25.12.2019
Ürün Türü	: Çerçeve
Kullanılan Gereçler	:
Zeminde	: İpek kadife,
İşlemede	: Sim, zirkon taşı, işleme kartonu, iplik
Kenar Temizlemede ve Süslemede	:
Kullanılan Teknikler	:
İşlemede	: Düz sarma, zirkon taşı tutturma
Kenar Temizlemede	: Çerçeve yapımı
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Mor kumaş
İşlemede	: Altın sarısı sim, sarı iplik, pembe sim
Kullanılan Bezeme	: Bitkisel bezeme; çiçek ve geometrik bezeme; kare
Kompozisyon	: Karşılıklı köşelere yerleştirilmiş bitkisel ve geometrik bezemelerden oluşturulmuş su deseni yapılmıştır.

EK-1. (devam) Yeni Örnekler

BİLGİ FORMU 5

Resim 1.55. Çanta

Fotoğraf No	:	5
Ürün No	:	5
İnceleme Tarihi	:	25.12.2019
Ürün Türü	:	Çanta
Kullanılan Gereçler	:	
Zeminde	:	Kadife kumaş
İşlemede	:	Sim, işleme kartonu, iplik
Kenar Temizlemede ve süslemede	:	
Kullanılan Teknikler	:	
İşlemede	:	Düz sarma
Kenar Temizlemede ve Süslemede	:	Çanta yapımı
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lacivert kumaş
İşlemede	:	Altın sarısı sim, beyaz iplik
Kullanılan Bezeme	:	Bitkisel bezeme; yaprak, dal
Kompozisyon	:	Çantanın merkezine motif simetrik yerleştirilmiştir.

EK-1. (devam) Yeni Örnekler

BİLGİ FORMU 6

Resim 1.56. Çanta

Fotoğraf No	:	6
Ürün No	:	6
İnceleme Tarihi	:	25.12.2019
Ürün Türü	:	Çanta
Kullanılan Gereçler	:	
Zeminde	:	Kadife kumaş
İşlemede	:	Sim, işleme kartonu, koton iplik, pul, boncuk, beyoğlu taşı
Kenar Temizleme ve Süslemede	:	Metal kulp, keten
Kullanılan Teknikler	:	
İşlemede	:	Pesent, pul, taş, boncuk tutturma
Kenar Temizlemede ve süslemede	:	Çanta yapım
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Yeşil kumaş
İşlemede	:	Altın sarısı sim, beyaz iplik
Kullanılan Bezeme	:	Bitkisel bezeme; nar
Kompozisyon	:	Çantanın merkezine nar motifi yerleştirilmiştir.

EK-2. Ürün Bilgi Formu Örneği

BİLGİ FORMU

Resim

Fotoğraf No :

Ürün No :

Müzeye Geliş Şekli :

Müzeye Geliş Tarihi :

Envanter No :

İnceleme Tarihi :

Ürün Türü :

Ürün Durumu :

Kullanılan Gereçler :

Zeminde :

İşlemede :

Kenar Temizlemede ve Süslemede :

Kullanılan Teknikler :

İşlemede :

Kenar Temizlemede ve Süslemede :

Kullanılan Renkler :

Zeminde :

İşlemede :

Kullanılan Bezeme :

Kompozisyon:

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : Nimet ÇELEBİ
Uyruğu : T.C.
Doğum tarihi ve yeri : 01/07/1978
Medeni hali : Evli
Telefon : 05077549046
e-mail : nimet78celebi@gmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Yüksek lisans	Hacı Bayram Veli Üniversitesi	2020
Lisans	Gazi Üniversitesi	2000
Lise	Bayburt Kız Meslek Lisesi	1994

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2000-2002	Atatürk İlköğretim Okulu	Ücretli Öğretmen
2002-2003	Bayburt Kız Meslek Lisesi	Ücretli Öğretmen
2003-2005	Bayburt Halkeğitim Merkezi	Usta Öğretici
2015-2016	Beykoz Halkeğitim Merkezi	Öğretmen
2016-2020	Çoruh Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Öğretmen

Yabancı Dil

İngilizce

Hobiler

Kitap okumak, seyahat etmek, müzik dinlemek, işleme yapmak.

Sergiler

I. Uluslararası Kahramanmaraş Tarih, Kültür, Sanat Sempozyumu ve Sergisi 18-20 Şubat 2020 Kahramanmaraş.

